

(ร่าง) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571–2575

บทสรุปผู้บริหาร

ประเทศไทยกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศและบทบาทของระบบอุดมศึกษา ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและการลดลงของประชากรวัยเรียน การเข้าสู่สังคมสูงวัย ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน รวมถึงการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุนและกำลังคนทักษะสูง ส่งผลให้ประเทศต้องเร่งพัฒนากำลังคนที่มีทักษะและสมรรถนะสูง ขณะเดียวกัน ผู้เรียนและกำลังคนต้องการการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น เพื่อพัฒนาทักษะ เปลี่ยนผ่านอาชีพ และต่อยอดความเชี่ยวชาญได้ตลอดช่วงชีวิต แม้ระบบอุดมศึกษาไทยมีศักยภาพด้านบุคลากร องค์ความรู้ และการวิจัย แต่ยังมีความท้าทายในการแปลงศักยภาพดังกล่าวไปสู่ผลลัพธ์ที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ ทั้งด้านกำลังคนทักษะสูง ผลิตภาพ นวัตกรรม และความสามารถการแข่งขัน ขณะที่ประเทศไทยจำเป็นต้องรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี อันเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูงภายในปี พ.ศ. 2580 แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างและพัฒนากำลังคน องค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สามารถยกระดับผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ ระบบอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทจาก **“ผู้ผลิตบัณฑิต” (Degree Producer) ไปสู่ “หน่วยสร้างขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ” (National Capability Building)** โดยเชื่อมโยงการพัฒนากำลังคน องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ากับความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ ภายใต้กระบวนทัศน์การศึกษา 6.0 (Education 6.0) ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ การพัฒนากำลังคนตามความต้องการ (Demand-driven) และการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถสร้างคุณค่าและผลกระทบต่อประเทศ ซึ่งการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัย**การปรับเครื่องมือและกลไกเชิงระบบ (Transformative Tools)** ควบคู่กับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเปลี่ยนรูปแบบการจัดสรรทรัพยากรจากการพิจารณาตามศักยภาพและสาขาวิชาของสถาบันไปสู่การจัดสรรตามความต้องการและผลประโยชน์ของประเทศ ปรับแรงจูงใจและความรับผิดชอบของบุคลากรอุดมศึกษาให้เชื่อมโยงกับการสร้างคุณค่าต่อประเทศและผลลัพธ์ของการดำเนินงาน และปรับบทบาทหน่วยงานกลางจากผู้กำกับดูแล ไปสู่ผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่สามารถเชื่อมโยงภาครัฐ ภาคเอกชน และฝ่ายนโยบายร่วมกันกำหนดและขับเคลื่อนเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ เพื่อให้การปรับเปลี่ยนบทบาทของระบบอุดมศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว รวมถึงความจำเป็นในการปรับบทบาทของระบบอุดมศึกษาและกลไกสนับสนุนให้สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571–2575 จึงกำหนดวิสัยทัศน์ **“อุดมศึกษาสร้างปัญญา ยกระดับทุนมนุษย์ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืน”** ซึ่งขับเคลื่อนผ่าน 3 ยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบเดียว ได้แก่ **การพัฒนากำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce) การปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา (University Transformation) และหน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)** เพื่อยกระดับกำลังคน ปรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา และสร้างระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการสร้างผลลัพธ์และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนากำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce) มุ่งปรับระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตอบสนองต่อความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน โดยใช้ข้อมูลความต้องการกำลังคนและทักษะเป็นฐานในการกำหนดทิศทางและวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเชื่อมโยงความต้องการของภาคเศรษฐกิจ สังคม ตลาดแรงงาน และการลงทุนเข้ากับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย ขับเคลื่อนผ่าน 2 แผนงานสำคัญ ได้แก่ *1) Graduate – New Growth Engine* เพื่อสร้างกำลังคนทักษะสูงให้ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ ทั้งการสร้างกำลังคนตอบสนองต่อตามความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อรองรับความต้องการสำคัญของประเทศ และการสร้างฐานกำลังคนศักยภาพสูงเฉพาะทางสำหรับอนาคต และ *2) Lifelong Learning – Workforce Elevation* เพื่อยกระดับศักยภาพคนสู่ความเชี่ยวชาญวิชาชีพผ่านการ Reskill/Upskill และขยายโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ การพัฒนากำลังคนจะมุ่งตอบสนองทั้งการสร้างเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) และการยกระดับผลิตภาพและมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจเดิม (Productivity Uplift) เพื่อให้กำลังคนสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี อุตสาหกรรม สังคม และบทบาทงานใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา (University Transformation) มุ่งปรับบทบาทและรูปแบบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างคล่องตัว โดยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และระบบการผลิตกำลังคนให้มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการร่วมออกแบบและร่วมสร้างกำลังคนกับภาคเอกชนและผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานและสร้างคุณค่าได้จริง ขับเคลื่อนผ่าน 3 แผนงานสำคัญ ได้แก่ *1) New Curriculum Design* เพื่อพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ทั้งการร่วมสร้างและร่วมลงทุนกับภาคเอกชน การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการข้ามศาสตร์ และการพัฒนาหลักสูตรร่วมระหว่างสถาบัน *2) Innovation Ecosystem* เพื่อยกระดับศักยภาพของอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนด้านการพัฒนานวัตกรรม และ *3) Innovation Prototype* ผลักดันต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency) มุ่งพัฒนาระบบบริหารจัดการและบทบาทของหน่วยงานภาครัฐให้สามารถสนับสนุนการปรับตัวของระบบอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำหน้าที่สร้างกลไกที่เอื้อต่อการพัฒนา เชื่อมโยงข้อมูล ทรัพยากร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัว และสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการดำเนินงานใหม่ที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ขับเคลื่อนผ่าน 3 แผนงานสำคัญ ได้แก่ *1) Higher Education Innovation* การออกแบบนวัตกรรมการอุดมศึกษาเพื่อปลดล็อกกฎระเบียบและสนับสนุนกลไกที่มีความยืดหยุ่น *2) Digital-Assistance Platform* เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนและ Digital-Enhanced Dashboard ของอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนบทบาท (transform) ของหน่วยงานและสถาบันอุดมศึกษา และ *3) University Consortium and Shared Resource* เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากร ความเชี่ยวชาญ และโครงสร้างพื้นฐานร่วมกันระหว่างสถาบัน และการต่อยอดจุดแข็งและความเชี่ยวชาญของสถาบันอุดมศึกษา

ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์มีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนกันเป็นลำดับ โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นแกนหลักในการสร้างและพัฒนากำลังคนให้มีทักษะและสมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต ยุทธศาสตร์ที่ 2 มุ่งเสริมบทบาทและศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถปรับรูปแบบ

การจัดการศึกษา การสร้างกำลังคน และการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ยุทธศาสตร์ที่ 3 มุ่งพัฒนาระบบ กลไก และเงื่อนไขสนับสนุน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถปรับตัวและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 2 ได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยการขับเคลื่อนทั้ง 3 ยุทธศาสตร์จะได้รับการสนับสนุนด้วยกลไกที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ ครอบคลุมกลไกการกำกับดูแล ระบบงบประมาณและกองทุน ระบบนิเวศและกลไกสนับสนุน ระบบสารสนเทศดิจิทัลและข้อมูล และระบบติดตามและประเมินผลที่สะท้อนการดำเนินงานตลอดห่วงโซ่ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า ผลผลิต ผลลัพธ์ จนถึงผลกระทบ (Input–Output–Outcome–Impact) เพื่อเชื่อมโยงทิศทางเชิงนโยบาย ทรัพยากร การดำเนินงาน และผลลัพธ์เข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพ รวมทั้งสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability) และความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศ

ผลลัพธ์ที่มุ่งหวังจากกรอบยุทธศาสตร์ฉบับนี้ คือการยกระดับระบบอุดมศึกษาสู่ระบบที่มุ่งสร้างผลลัพธ์และผลกระทบ สามารถสร้างและพัฒนากำลังคนทักษะสูง สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ยกระดับผลิตภาพ เพิ่มมูลค่าเพิ่ม และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควบคู่กับการวางรากฐานให้ระบบอุดมศึกษาเป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์ในการเชื่อมโยงการพัฒนาทุนมนุษย์ องค์ความรู้ และนวัตกรรมเข้ากับความต้องการของประเทศ เพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีคุณภาพ เพิ่มผลิตภาพ และมีความสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างต่อเนื่อง

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร 2

สารบัญ 5

บทที่ 1: บริบทของอุดมศึกษา 7

1.1 สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มอุดมศึกษาไทย 7

1.2 การวิเคราะห์ขีดความสามารถและการสร้างคุณค่าของระบบอุดมศึกษา 13

1.3 ผลการดำเนินงานตามแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570 18

บทที่ 2: บทบาทอุดมศึกษาต่อการพัฒนาประเทศ 26

2.1 ความคาดหวังต่อสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาประเทศ 26

2.2 ปรับเปลี่ยนบทบาทสถาบันอุดมศึกษามุ่งสู่แกนสำคัญในการพัฒนาประเทศ 27

2.3 หมุดหมายการปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา 30

2.4 ความสอดคล้องของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ กับแผนระดับ 1 และ 2 และนโยบายที่เกี่ยวข้อง 34

บทที่ 3: ยุทธศาสตร์แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571 – 2575 45

3.1 ข้อเสนอหลักการชี้นำ (Guiding Principle) 45

3.2 วิสัยทัศน์ 46

3.3 แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571 – 2575 46

3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 - กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce) 47

3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 2 – ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation) 54

3.6 ยุทธศาสตร์ที่ 3 – หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency) 63

บทที่ 4: กลไกการขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571 - 2575 71

4.1 กลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ 71

4.2 ระบบงบประมาณและการบริหารงบประมาณ 73

4.3 ระบบนิเวศและกลไกสนับสนุน 78

4.4 ระบบการติดตามและประเมินผล 81

4.5 ระบบสารสนเทศดิจิทัลและข้อมูล....84
ภาคผนวก....85
1. (ร่าง) คำอธิบายตัวชี้วัดแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571 – 2575....85
2. สถิติอุดมศึกษา....91
3. ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดจำแนกตามยุทธศาสตร์....106
4. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนภาคเอกชน....110
5. การประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group)....126

บทที่ 1: บริบทของอุดมศึกษา

1.1 สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มอุดมศึกษาไทย

สถานการณ์ปัจจุบันของระบบอุดมศึกษาไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งสะท้อนได้จากดัชนี IMD ที่มิติด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 52[1] ซึ่งต่ำกว่าอันดับความสามารถโดยรวมของประเทศที่อยู่ในอันดับ 26 ด้วยวิกฤตความเชื่อมั่นจากภาคธุรกิจและภาคการผลิตที่มีต่อผลผลิตของระบบอุดมศึกษา โดยเฉพาะปัญหาด้านความสามารถในการถ่ายทอดและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (Knowledge Translation Capability) ของบัณฑิตที่ขาดทักษะในการนำความรู้เชิงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงในโลกของการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันโดย IMD ในความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของไทยที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจอยู่ในอันดับที่ 37 (Percentiles ที่ 42.0) ในปี พ.ศ. 2569 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างขนาดใหญ่ระหว่างสมรรถนะของกำลังคนที่สถาบันอุดมศึกษาผลิตได้กับทักษะความสามารถที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษายังขาดความพร้อมในการแข่งขันระดับโลก โดยมีความเป็นเลิศของสถาบันที่วัดจากการติดอันดับ QS World University Rankings พบว่าประเทศไทยมีสถาบันเพียงร้อยละ 4.7 ที่มีรายชื่ออยู่ใน Top 1,000[2] ทำให้ระบบอุดมศึกษายังไม่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากนักและไม่สามารถเป็นฐานที่เข้มแข็งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจนวัตกรรมได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังคงติดกับดักการเป็นผู้รับจ้างผลิตและพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ประกอบกับการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ต่ำเพียงร้อยละ 0.94 ของ GDP[3] ส่งผลให้อุตสาหกรรมในประเทศมีข้อจำกัดและไม่สามารถดูดซับแรงงานทักษะสูงได้ นำไปสู่ภาวะสมองไหล (Brain Drain) ที่อัตราการย้ายถิ่นของแรงงานทักษะสูงพุ่งขึ้นถึงร้อยละ 13.1[4] นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่ากังวลในวิกฤตความเชื่อมั่นและสภาวะมูลค่าปริญญาที่ลดลงโดยวัดจากระยะห่างของรายได้ระหว่างวุฒิปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนปลายลดลงเกือบ 1 เท่าตัวในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา[5] (จาก 2.56 เท่าในปี 2546 เป็น 1.58 เท่าในปี 2567) และสัดส่วนผู้มีงานทำที่จบปริญญาตรีสูงกว่าสัดส่วนตำแหน่งงานทักษะสูง ส่งผลให้บัณฑิตร้อยละ 45.3 ต้องอยู่ในภาวะทำงานต่ำกว่าระดับวุฒิการศึกษา (Overeducation) แม้ในช่วงที่ผ่านมาจะมีความพยายามในการยกระดับมาตรฐานการศึกษา แต่ผลสัมฤทธิ์โดยรวมยังไม่สามารถตอบสนองต่อพลวัตทางเศรษฐกิจ

---

[1] IMD World Competitiveness Ranking 2568

[2] QS World University Rankings 2569

[3] Research and development expenditure (% of GDP) of Thailand 2568 – World Bank

[4] High-skilled Emigration Rate ปี 2567 = 13.1% จาก 1.9% ใน 2542 — ฐานข้อมูล ILOSTAT Database วิเคราะห์โดย สอวช.

[5] การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (Labour Force Survey: LFS) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้ระบบอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการทบทวนและปฏิรูป เพื่อเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนประเทศและก้าวข้ามข้อจำกัดทางการแข่งขันของประเทศ

นอกจากนี้ ระบบอุดมศึกษายังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในมิติของผู้เรียนที่พบว่าผู้เรียนรุ่นใหม่มีความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากอดีต[6] ผู้เรียนในยุคปัจจุบันซึ่งเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี มีความคาดหวังต่อระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นสูงและสามารถตอบสนองความสนใจเฉพาะบุคคลได้ ดังนั้นการออกแบบ (ร่าง) แผนด้านการอุดมศึกษาฯ ในระยะ พ.ศ. 2571–2575 จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการศึกษาใหม่ เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของผู้เรียนรุ่นใหม่และพลิกฟื้นความเชื่อมั่นในการเป็นแหล่งสร้างกำลังคนสมรรถนะสูงที่ตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาประเทศ

ความท้าทายเชิงโครงสร้างข้างต้นแยกได้เป็น 3 ประเด็นสำคัญคือ (1) โครงสร้างเศรษฐกิจยังมีข้อจำกัดในการสร้างมูลค่าเพิ่มและดูดซับกำลังคนทักษะสูง (2) มูลค่าของปริญญาและความเชื่อมั่นต่อระบบอุดมศึกษามีแนวโน้มลดลง และ (3) ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่เพียงพอต่อการแข่งขันในเวทีโลก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 โครงสร้างเศรษฐกิจยังมีข้อจำกัดในการสร้างมูลค่าเพิ่มและดูดซับกำลังคนทักษะสูง

ประเทศไทยยังพึ่งพาเทคโนโลยีและชิ้นส่วนมูลค่าสูงจากต่างประเทศ แม้ในปี 2567 สินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงจะมีสัดส่วนถึงร้อยละ 28.3 ของการส่งออกภาคการผลิต สูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ที่ร้อยละ 22.3 แต่ความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ โดยปี 2565 ไทยมี Domestic Value Added (DVA) Share เพียงร้อยละ 53.9 เทียบกับเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และจีนที่ร้อยละ 59.1, 74.6 และ 80.9 ตามลำดับ[7] ขณะที่อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทยมี DVA Share เพียงร้อยละ 40.2 ในปี 2565 แทบไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมในปี 2545 ที่ DVA Share ร้อยละ 40.1 ต่างจากมาเลเซียที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.2 เป็นร้อยละ 53.7 ในช่วงเดียวกัน สะท้อนข้อจำกัดด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ

ข้อจำกัดดังกล่าวเชื่อมโยงโดยตรงกับตลาดแรงงาน โดยสัดส่วนมูลค่าเพิ่มจากอุตสาหกรรมการผลิตเทคโนโลยีระดับกลางและสูงของไทยอยู่ที่เพียงร้อยละ 41.4 ในปี 2565 ต่ำกว่าเกาหลีใต้ (ร้อยละ 65.5) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 82.3) ส่งผลให้ตลาดงานสำหรับแรงงานทักษะสูงมีจำนวนจำกัด และนำไปสู่ภาวะทำงานต่ำกว่าศักยภาพ (Overqualified) และการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะสูงไปต่างประเทศ (Brain Drain) สะท้อนว่าการเพิ่มจำนวนบัณฑิตโดยไม่เพิ่มขีดความสามารถของเศรษฐกิจในการสร้างงานทักษะสูงไม่สามารถเปลี่ยนการลงทุนด้านการศึกษาให้เป็นผลิตภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังมีระดับการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development Expenditure (% of GDP))[8] ต่ำ โดยในปี 2566 ลงทุนเพียงร้อยละ

---

[6] พฤติกรรม Gen Alpha และความต้องการการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เฉพาะบุคคล สังเคราะห์จากรายงานแนวโน้มผู้เรียน (OECD Trends Shaping Education 2568; EDUCAUSE Horizon Report)

[7] OECD Trade in Value Added (TiVA) 2568 edition: Principal Indicators, shares

[8] Research and development expenditure (% of GDP) – World Bank

0.94 ของ GDP เทียบกับค่าเฉลี่ย OECD ที่ร้อยละ 2.93 และเกาหลีใต้ที่ร้อยละ 4.94 ส่งผลให้ความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีและสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงยังจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับเกาหลีใต้จะเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน โดยเกาหลีใต้สามารถสะสมการลงทุนด้าน R&D อย่างต่อเนื่องจนมี DVA ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์สูงถึงร้อยละ 68.4 ขณะที่ไทยอยู่ที่ร้อยละ 40.2 สะท้อนว่าการยกระดับอุดมศึกษาและการวิจัยจำเป็นต้องดำเนินควบคู่กับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ ตลาดแรงงานปัจจุบันต้องการทักษะที่มีลักษณะผสมผสานมากขึ้น จากการศึกษาความต้องการของนายจ้างจากประกาศรับสมัครงานมากกว่า 20 ล้านรายการ พบว่านายจ้างต้องการแรงงานที่มีทักษะร่วมทั้ง STEM พื้นฐาน, Non-STEM และทักษะเฉพาะด้านเทคโนโลยี โดยสัดส่วนของแต่ละทักษะจะแตกต่างกันตามลักษณะงาน[9] แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาตลาดแรงงานในสหรัฐอเมริกาในช่วงปี 2523-2555 พบว่า ตำแหน่งงานที่ใช้ทักษะ STEM เช่น คณิตศาสตร์ ร่วมกับทักษะ Non-STEM มีการจ้างงานและค่าจ้างเติบโตดีกว่างานที่ใช้ทักษะด้านเดียว[10]

1.1.2 มูลค่าของปริญญาและความเชื่อมั่นต่อระบบอุดมศึกษามีแนวโน้มลดลง

เนื่องจากเกิดความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษาและตลาดแรงงาน ทั้งในรูปของการว่างงานของผู้มีการศึกษาระดับสูง ภาวะ Overeducation จากรายงาน Unemployment by level of education ของธนาคารโลก[11] พบว่าผู้ว่างงานระดับอุดมศึกษา (Advanced Education) ของประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 1.7 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ในทางกลับกัน ผู้ว่างงานที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าคิดเป็นเพียงร้อยละ 1.0 ในระดับ Intermediate Education และ ร้อยละ 0.5 ในระดับ Basic Education ขณะเดียวกันผู้ที่ทำงานไม่สอดคล้องกับระดับการศึกษาต้องเผชิญกับการถูกลดทอนค่าจ้างประมาณร้อยละ 11–26[12] นอกจากนี้ นักศึกษาไทยประมาณร้อยละ 40 หรือกว่า 690,000 คน อยู่ในสาขาที่มีความเสี่ยงสูงต่อการถูกแทนที่หรือเปลี่ยนแปลงจาก AI โดยสาขาที่มีความเสี่ยงมากที่สุดในการถูกแทนที่ ได้แก่ นิติศาสตร์ การบัญชี ภาษาอังกฤษ เป็นต้น[13] ขณะที่ผู้เรียนมีความต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาปรับการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับโลกการทำงานมากขึ้น ทั้ง Soft Skills การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และความร่วมมือกับภาคเอกชน

ปัญหาดังกล่าวสะท้อนว่าคุณค่าของปริญญาไม่ควรถูกประเมินจากการสำเร็จการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาจากความสามารถของบัณฑิตในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน สร้างผลิต

---

[9] Brookings Institution (2019), Skills and Opportunity Pathways.

[10] Deming, D.J. (2017), The Growing Importance of Social Skills in the Labor Market.

[11] Unemployment rates by education level - World Bank

[12] Paweenawat, S. W., & Vechbanyongratana, J. (2558). Wage Consequences of Rapid Tertiary Education Expansion in a Developing Economy: The Case of Thailand. The Developing Economies, 53(3), 218-231.

[13] https://www.forbes.com/sites/jodiecook/2026/04/07/10-college-degrees-ai-is-making-redundant-right-now/

ภาพ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม ระบบบริหารจัดการอุดมศึกษายังมีข้อจำกัดจากการให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดเชิง Input, Process และ Output มากกว่าผลลัพธ์และผลกระทบ โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องรับผิดชอบตัวชี้วัดจากหลายหน่วยงานและหลายระบบ รวมถึงการประกันคุณภาพหลายรูปแบบ[14] ที่ไม่เชื่อมโยงกันและไม่สามารถสร้างผลกระทบ (Impact) ที่แท้จริงได้ เช่น ตัวชี้วัดร่วม (Joint KPIs) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ที่เน้นการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ตัวชี้วัดและเงื่อนไขทางการเงินของสำนักงบประมาณและกรมบัญชีกลาง รวมทั้งตัวชี้วัดด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีกรอบการประกันคุณภาพหลายกรอบ อาทิ TQF, AUN-QA และ EdPEx ที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งสามารถเลือกได้ ในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษาอาจต้องรับผิดชอบตัวชี้วัดรวมทั้งภายในและภายนอกมากถึง 177 ตัว และต้องเตรียมตัวรับการตรวจประเมินมากกว่า 10 ครั้งต่อปี โดยตัวชี้วัดส่วนใหญ่เป็นแบบ Output (ร้อยละ 48) และ Input (ร้อยละ 30) และตัวชี้วัดเชิงกระบวนการ (Process) ร้อยละ 22 ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงวิธีการดำเนินงานเชิงระบบที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน หรือสร้างผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบ (Impact) ได้ นอกจากนี้ระบบการประเมินยังใช้เกณฑ์เดียวกันกับทุกสถาบันอุดมศึกษา (One-size-fits-all) โดยไม่คำนึงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ขนาด หรือระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันของแต่ละแห่ง โดยการบริหารจัดการลักษณะดังกล่าว ต่างจากแนวปฏิบัติในสากล อาทิ Education Strategy 2564-2578 ของประเทศเอสโตเนียที่ใช้ตัวชี้วัดเพียง 10 ตัวชี้วัดภายใต้ 3 ยุทธศาสตร์ หรือ แผน Higher Education Blueprint (2569–2578) ของมาเลเซียที่ประกาศเปลี่ยนผ่านจากการเน้นกระบวนการ (Process-driven) ไปสู่ การสร้างผลกระทบ (Impact-driven) โดยมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจริงและให้อิสระในการบริหารจัดการบนพื้นฐานความไว้วางใจ เมื่อเทียบกับแนวทางสากลข้างต้น ระบบของไทยกลับเดินสวนทาง มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนตัวชี้วัด และขยายภาระการรายงานอย่างต่อเนื่อง ผลที่ตามมาคือ สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องใช้ทรัพยากรและเวลาจำนวนมหาศาลไปกับการตอบตัวชี้วัดของระบบราชการ แทนที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

นอกจากนี้ โครงสร้างการบริหารของสถาบันอุดมศึกษายังมีความแข็งตัวและปรับตัวได้ช้า เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎหมาย ระบบราชการ และวัฒนธรรมองค์กร แม้แนวคิดการเพิ่มความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินมายาวนาน แต่ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาเพียง 26 แห่งจาก 83 แห่งที่เปลี่ยนเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ สะท้อนว่าการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากไม่พัฒนาธรรมาภิบาล ความรับผิดรับชอบ และขีดความสามารถในการบริหารควบคู่กันไป

[14] Lao, R., 2015. A Critical Study of Thailand's Higher Education Reforms: The culture of borrowing. Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315776927

1.1.3 ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่เพียงพอต่อการแข่งขันในเวทีโลก

เมื่อพิจารณาจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับสากล พบว่า ประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาเพียง 8 แห่งเท่านั้นที่ปรากฏอยู่ใน THE World University Rankings, QS World University Rankings และ QS Asia University Rankings โดยมีเพียง 2[15] แห่งที่เป็นผู้นำอย่างโดดเด่น ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหิดล ขณะที่อีก 6 แห่งล้วนเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและสั่งสมศักยภาพมาอย่างยาวนาน สถาบันดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 4.7 ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวง อว. (171 แห่ง) ในมิติความเชี่ยวชาญรายสาขา พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาไทยเพียง 6 แห่ง[16] ที่มีอย่างน้อยหนึ่งสาขาติดอันดับ Top 100 ของโลกตาม QS World University Rankings by Subject และเกือบทั้งหมดอยู่ในกลุ่มสถาบันชุดเดิม สะท้อนให้เห็นว่าความเป็นเลิศทางวิชาการและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านยังคงกระจุกตัวอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจำนวนน้อย ขณะที่ช่องว่างด้านคุณภาพระหว่างสถาบันชั้นนำกับสถาบันส่วนใหญ่ของประเทศยังคงอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วในเอเชีย และประเทศอาเซียนที่กำลังก้าวสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว พบว่าไทยยังมีสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ Top 1000 ของ QS World University Rankings ในสัดส่วนที่ต่ำ โดยเกาหลีใต้มีสถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ 28 แห่งจากทั้งหมด 201 แห่ง[17] (13.9%) และมาเลเซียมี 24 แห่งจาก 134 แห่ง[18] (17.9%) ขณะที่ไทยมีเพียง 8 แห่งจาก 171 แห่ง (4.7%) เท่านั้น ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่าฐานสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงของไทยยังมีขนาดเล็ก เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในภูมิภาค จึงอาจยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนการแข่งขันระดับโลกและการสนับสนุนการยกระดับประเทศในระยะยาว

ในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ แม้ไทยมีสัดส่วนผลงานวิจัยที่เกิดจาก International Collaboration สูงถึงร้อยละ 47.36 แต่มี Citations per Document เพียง 17.33 ต่ำกว่าเกาหลีใต้ที่ 21.94 แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือยังเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพและการกำหนดทิศทางร่วมกัน อีกทั้งยังพึ่งพาความสัมพันธ์ของนักวิจัยรายบุคคลมากกว่ากลไกความร่วมมือระดับสถาบันหรือระดับประเทศ ส่งผลให้การสร้างความเป็นเจ้าขององค์ความรู้และการยกระดับบทบาทของไทยในระบบวิจัยโลกยังมีข้อจำกัด นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านคุณภาพบัณฑิตและการวิจัยยังสะท้อนผ่านตัวชี้วัดระดับประเทศ โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 76 ประเทศใน IMD World Talent Ranking 2568 ขณะที่มีการยื่นขอสิทธิบัตรโดยผู้มีถิ่นพำนักเพียง 13 รายการต่อประชากรหนึ่งล้านคน (WIPO IP Statistic Data Center 2024) ส่งผลให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 45 ของ Global Innovation Index 2568 ต่ำกว่าเกาหลีใต้และมาเลเซียที่อยู่ในอันดับ 4 และ 34 ตามลำดับ สะท้อนถึงช่องว่างสำคัญในการเปลี่ยนองค์ความรู้จากสถาบันอุดมศึกษาไปสู่เทคโนโลยี ทรัพย์สินทางปัญญาและนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

---

[15] ม.เชียงใหม่ ม.ธรรมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ ม.ขอนแก่น ม.สงขลานครินทร์ และ มจธ.

[16] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.มหิดล ม.เชียงใหม่ ม.เกษตรศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์ และ ม.เกริก

[17] เกาหลีใต้นับเฉพาะ Universities + University of Education + Industrial University

[18] มาเลเซียนับ Public + Private Universities + Foreign Branch Campus + University College

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษาโดย IMD พบว่ามีตัวชี้วัดที่สะท้อนคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยตรงจำนวน 9 ตัวชี้วัด จากการวิเคราะห์ผลการจัดอันดับของประเทศไทยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา สามารถจำแนกทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มที่มีพัฒนาการเชิงบวก (4 ตัวชี้วัด) และกลุ่มที่ถดถอยหรือทรงตัว (5 ตัวชี้วัด) ทั้งนี้ นอกเหนือจากทิศทางการเปลี่ยนแปลงแล้ว "ประเภทของข้อมูลตัวชี้วัด" ยังเป็นตัวแปรสำคัญต่อการตีความผลลัพธ์ โดยตัวชี้วัดประกอบด้วยข้อมูลเชิงสถิติ (Hard Data) 6 รายการ และข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ (Executive Opinion Survey) 3 รายการ ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวมีความอ่อนไหวต่อสภาวะทางเศรษฐกิจและการเมืองในแต่ละปี

1.1.3.1 กลุ่มตัวชี้วัดที่มีพัฒนาการเชิงบวก

กลุ่มนี้ประกอบด้วย ดัชนีสถาบันอุดมศึกษา ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) สัดส่วนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในประเทศ และการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ

ความขัดแย้งของคะแนนดิบและอันดับ: แม้อันดับ (Percentile) จะปรับตัวสูงขึ้น แต่ไม่ได้สะท้อนความเข้มแข็งที่เพิ่มขึ้นของระบบอุดมศึกษาไทยอย่างแท้จริง เนื่องจากตัวชี้วัด 3 ใน 4 รายการมีฐานคะแนนเดิมในระดับที่ต่ำ ประกอบกับคะแนนดิบของดัชนีสถาบันอุดมศึกษาปรับตัวลดลง (จาก 3.01 เหลือ 2.25 คะแนน) และคะแนนเฉลี่ยด้านภาษาอังกฤษอยู่ในสภาวะทรงตัว (ที่ 83 คะแนนมาตั้งแต่ปี 2563)

ปัจจัยขับเคลื่อนอันดับ: การขยับขึ้นของเปอร์เซ็นไทล์จึงเป็นผลพลอยได้จากการถดถอยของประเทศคู่เทียบ และการขยายฐานจำนวนเขตเศรษฐกิจใหม่ที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ซึ่งส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าประเทศไทย

1.1.3.2 กลุ่มตัวชี้วัดที่ถดถอยหรือทรงตัว

การถดถอยของการเข้าถึงการศึกษา: ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปรับตัวลดลงสูงสุดถึง 11.5 จุดเปอร์เซ็นไทล์ (จาก 41.9 ในปี พ.ศ. 2560 เหลือ 30.4 ในปี พ.ศ. 2569) สะท้อนให้เห็นว่าต่างประเทศสามารถขยายโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาได้ในอัตราที่เร็วกว่าประเทศไทย นอกจากนี้สัดส่วนของผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปอยู่ในภาวะทรงตัว (เปอร์เซ็นไทล์ 24–31) ขณะที่จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

ทักษะบัณฑิตที่ไม่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน: กลุ่มตัวชี้วัดจากการสำรวจความคิดเห็นปรับตัวลดลงอย่างเด่นชัด ทั้งการตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา และทักษะภาษาที่ตอบโจทย์ผู้ประกอบการ ซึ่งตัวชี้วัดด้านภาษาทำสถิติรั้งท้ายอยู่ในระดับต่ำสุดของระบบในปี พ.ศ. 2569

ข้อสังเกตด้านวิกฤตความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจพบว่าตัวชี้วัดจากการสำรวจความคิดเห็นทั้ง 3 รายการ มีรูปแบบการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยปรับตัวขึ้นสู่จุดสูงสุดพร้อมกันในปี พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจฟื้นตัวจากสถานการณ์โควิด-19 ก่อนจะดิ่งลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2567–2569 ทั้งนี้ แม้ข้อมูลกลุ่มดังกล่าวจะมีความอ่อนไหวตาม

บรรยากาศทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ทว่าการปรับตัวลดลงติดต่อกันถึง 3 ปี ถือเป็นสัญญาณเตือนเชิงโครงสร้างที่ชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจที่มีต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิตกำลังเสื่อมถอยลงอย่างรุนแรง

ปัญหาของอุดมศึกษาไทยไม่ได้เป็นเพียงปัญหาของสถาบันอุดมศึกษา แต่เป็นปัญหาเชิงระบบที่เชื่อมโยงระหว่าง "เศรษฐกิจ–กำลังคน–อุดมศึกษา–วิจัยและนวัตกรรม" การผลิตบัณฑิตที่เพิ่มขึ้นโดยไม่มีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อสร้างงานทักษะสูง ย่อมไม่สามารถเพิ่มผลิตภาพของประเทศหรือสถาบันอุดมศึกษาได้ ขณะที่การเพิ่มการลงทุนด้าน R&D โดยไม่สร้างกลไกเชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษากับภาคผู้ใช้ประโยชน์ ไม่สามารถเปลี่ยนองค์ความรู้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้น การยกระดับระบบอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนจากการมุ่งเน้น "จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาและการดำเนินงานตามกระบวนการ" ไปสู่ "การสร้างผลลัพธ์และผลกระทบ (Outcome & Impact-driven Higher Education)" โดยเชื่อมโยงการพัฒนากำลังคน การวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม และความต้องการของภาคเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน พร้อมปรับระบบกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นบนฐานความรับผิดรับชอบ และมุ่งวัดความสำเร็จจากคุณค่าที่สร้างต่อผู้เรียน เศรษฐกิจ และประเทศเป็นสำคัญ

1.2 การวิเคราะห์ขีดความสามารถและการสร้างคุณค่าของระบบอุดมศึกษา

การพัฒนาระบบอุดมศึกษาให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อความต้องการของประเทศในระยะต่อไป จำเป็นต้องพิจารณาทั้ง **ขีดความสามารถของระบบในการจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร** และ **ความสามารถในการแปลงทรัพยากรดังกล่าวไปสู่ผลผลิตและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อประเทศ** การวิเคราะห์จึงไม่ควรพิจารณาเพียงขนาดของทรัพยากรหรือผลผลิตที่เกิดขึ้นโดยรวม หากต้องพิจารณาความเชื่อมโยงตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน ตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และสังคม ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงแบ่งออกเป็น 2 มิติสำคัญ ได้แก่ **(1) ขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษา** ซึ่งพิจารณาโครงสร้างการกระจายตัว และประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และ **(2) การสร้างคุณค่าของระบบอุดมศึกษา** ซึ่งพิจารณาความสามารถของระบบในการเปลี่ยนทรัพยากรและผลผลิตไปสู่ผลลัพธ์และคุณค่าที่ตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ

1.2.1 ขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษา

การพิจารณาขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษาไม่อาจพิจารณาจากปริมาณทรัพยากรโดยรวมเพียงอย่างเดียว เนื่องจากความสามารถของระบบในการจัดการศึกษาและผลิตกำลังคนขึ้นอยู่กับทั้ง**โครงสร้างและการกระจายตัวของทรัพยากรตามกลุ่มสาขา รวมถึงประสิทธิภาพในการเปลี่ยนทรัพยากรดังกล่าวไปสู่ผลผลิตของระบบ** ทั้งนี้ การยกระดับขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากร กระบวนการจัดการศึกษา และผลผลิตกำลังคนอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงพิจารณาองค์ประกอบสำคัญร่วมกัน ได้แก่ **ฐานอาจารย์ หลักสูตร งบประมาณ และเส้นทางการผลิตบัณฑิต (Student Pipeline)** เพื่อสะท้อนให้เห็นทั้งขนาดของทรัพยากรที่มีอยู่ การกระจายตัวของทรัพยากร และความสามารถของระบบในการรองรับผู้เรียนและผลิตบัณฑิตในแต่ละกลุ่มสาขา โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

ฐานอาจารย์[19] ในปี พ.ศ. 2568 ระบบอุดมศึกษามีอาจารย์รวม 71,696 คน โดยเมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขา พบว่าอาจารย์กลุ่ม Non-STEM มีสัดส่วนร้อยละ 73.6 ขณะที่กลุ่ม STEM[20] มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 26.4 อย่างไรก็ตาม เมื่อแยกกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพออกจาก Non-STEM เพื่อให้เห็นโครงสร้างทรัพยากรที่ชัดเจนขึ้น จะพบว่าสัดส่วน**อาจารย์ในกลุ่ม STEM : Non-STEM : Health อยู่ที่ 26.4 : 51.7 : 21.8** ตามลำดับ นอกจากนี้ ฐานอาจารย์ยังมีความแตกต่างกันอย่างมากในระดับรายสาขา **โดยเฉพาะสาขา ICT ซึ่งมีอาจารย์เพียง 943 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.3 ของอาจารย์ทั้งระบบ** ขณะเดียวกันอาจารย์มากกว่า**ร้อยละ 54.6 กระจุกตัวอยู่ในเพียง 4 พื้นที่หลัก** ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม ปทุมธานี และเชียงใหม่ ดังนั้น ประเด็นสำคัญของระบบไม่ได้อยู่ที่จำนวนอาจารย์โดยรวมเพียงอย่างเดียว **แต่เป็นการกระจายตัวและการจัดสรรทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการของสาขาและพื้นที่** ดังนั้น การเสริมสร้างขีดความสามารถของระบบในระยะต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลตามความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศควบคู่กับการเพิ่มจำนวนบุคลากร

หลักสูตร[21] [22] ในช่วงปี พ.ศ. 2560–2568 จำนวนหลักสูตรเปิดสอนเพิ่มจาก 13,001 หลักสูตร เป็น 17,165 หลักสูตร หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 32 ขณะเดียวกัน จำนวนหลักสูตรที่ไม่มีนักศึกษาเพิ่มจาก 1,846 หลักสูตร เป็น 3,368 หลักสูตร หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 82 แสดงให้เห็นว่า ระบบอุดมศึกษามีการขยายจำนวนหลักสูตรและทางเลือกในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่การเพิ่มจำนวนหลักสูตรไม่ได้หมายความว่าสามารถดึงดูดผู้เรียนหรือเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของระบบได้เสมอไป โดยเฉพาะเมื่อจำนวนหลักสูตรที่ไม่มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าจำนวนหลักสูตรเปิดสอนทั้งหมด ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรในระยะต่อไปจึง**ควรมุ่งเน้น ความเหมาะสมและประสิทธิภาพของหลักสูตร ควบคู่กับการพิจารณาจำนวนหลักสูตร โดยเชื่อมโยงการเปิดและพัฒนาหลักสูตรกับความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงาน และทิศทางการพัฒนาประเทศ** เพื่อให้ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาสามารถก่อให้เกิดผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

งบประมาณ ในช่วง 10 ปีงบประมาณระหว่าง พ.ศ. 2560–2569 งบประมาณด้านการผลิตบัณฑิต[23]มีวงเงินสะสมประมาณ 232.8 พันล้านบาท **โดยร้อยละ 51.6 เป็นงบประมาณในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี** ขณะที่กลุ่มสังคมศาสตร์และกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพมีสัดส่วนร้อยละ 32.6 และ 15.8 ตามลำดับ เมื่อพิจารณางบประมาณของผลผลิตและโครงการสำคัญ ภายใต้การ

---

[19] สถิติบุคลากรอุดมศึกษา - สป.อว. - วิเคราะห์โดย สอวช.

[20] การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขต STEM ตามนิยามของ OECD ครอบคลุม 3 กลุ่มสาขาตาม ISCED-F ได้แก่ 05 Natural Sciences, Mathematics and Statistics, 06 Information and Communication Technologies และ 07 Engineering, Manufacturing and Construction และการคำนวณสัดส่วน STEM : Non-STEM ไม่นับรวม 00 Generic/Other/Unknown

[21] หลักสูตรระดับอุดมศึกษา สป.อว. วิเคราะห์โดย สอวช.

[22] หลักสูตรไม่มีนักศึกษา สป.อว. วิเคราะห์โดย สอวช.

[23] เอกสารงบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ วิเคราะห์โดย สอวช.

บริหารจัดการงบดำเนินงานของ สป.อว. ในช่วงปี พ.ศ. 2564–2569[24] พบว่างบประมาณร้อยละ 70 กระจุกตัวอยู่ใน 3 รายการหลัก ได้แก่ การสนับสนุนนักเรียนทุนรัฐบาล การสนับสนุนบริการเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ **แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนผู้เรียน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนากำลังคนในรูปแบบใหม่** อย่างไรก็ตาม ขนาดของงบประมาณหรือจำนวนโครงการเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสะท้อนประสิทธิผลของระบบได้โดยตรง การประเมินขีดความสามารถจำเป็นต้องพิจารณาว่า **ทรัพยากรที่ลงทุนสามารถแปลงไปเป็นผู้เรียน ผลผลิตบัณฑิต และกำลังคนที่ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศได้มากน้อยเพียงใด** เพื่อให้การลงทุนด้านอุดมศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ที่ประเทศต้องการได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เส้นทางการผลิตกำลังคน (Student Pipeline) เมื่อวิเคราะห์เส้นทางการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรี พบว่า**ระบบมีขีดความสามารถในการรองรับผู้เรียน (Capacity) ประมาณ 3.42 แสนคนต่อปี** ขณะที่มีนักศึกษาเข้าใหม่ประมาณ 3.54 แสนคน[25] หรือคิดเป็นร้อยละ 103.5 ของ Capacity ตามแบบจำลอง และมี**ผู้สำเร็จการศึกษาประมาณ 2.75 แสนคน[26] หรือคิดเป็นร้อยละ 77.8** ของจำนวนผู้เข้าใหม่ที่นำมาวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาในระดับกลุ่มสาขา พบว่า **ความสามารถในการรองรับผู้เรียนและผลผลิตบัณฑิตมีความแตกต่างกันอย่างมาก** โดย**กลุ่ม STEM มีนักศึกษาเข้าใหม่รวมประมาณ 88,700 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 98 ของ Capacity** แต่ภายในกลุ่มเดียวกันยังมีความแตกต่างระหว่างสาขาอย่างชัดเจน เช่น สาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมีผู้เข้าใหม่เพียงร้อยละ 34 ของ Capacity ขณะที่สาขา ICT วิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์มีจำนวนผู้เข้าใหม่สูงกว่า Capacity ตามแบบจำลอง **ในทางกลับกัน กลุ่ม Health มีนักศึกษาเข้าใหม่ประมาณ 37,100 คน แต่สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้เพียงประมาณ 30,100 คน** สะท้อนว่า การพิจารณาขีดความสามารถของระบบจากค่าเฉลี่ยรวมเพียงระดับประเทศอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากสถานการณ์ของแต่ละกลุ่มสาขามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระบบอุดมศึกษาไทยมิได้มีข้อจำกัดด้านปริมาณทรัพยากรโดยรวมเพียงอย่างเดียว แต่**ความท้าทายสำคัญอยู่ที่การกระจายตัวและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละสาขาและเส้นทางการผลิตกำลังคน ฐานอาจารย์ หลักสูตร และงบประมาณมีขนาดและโครงสร้างที่แตกต่างกัน** ขณะที่การไหลผ่านของผู้เรียนตั้งแต่การเข้าศึกษาจนถึงการสำเร็จการศึกษายังให้ผลลัพธ์แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มสาขา ดังนั้น **การยกระดับขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษาในระยะต่อไปจึงควรมุ่งเปลี่ยนจากการพิจารณาปริมาณทรัพยากรโดยรวม ไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรตามองค์ประกอบและความต้องการของแต่ละกลุ่มสาขา** โดยเชื่อมโยงฐานอาจารย์ หลักสูตร งบประมาณ และ Student

---

[24] เอกสารงบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ วิเคราะห์โดย สอวช.

[25] การวิเคราะห์ไม่รวมกลุ่ม Services และ 00 Generic/Other/Unknown หากรวม Services จะมีนักศึกษาเข้าใหม่ 3.65 แสนคน และผู้สำเร็จการศึกษา 2.88 แสนคน

[26] สถิติผู้สำเร็จการศึกษา สป.อว. วิเคราะห์โดย สอวช.

Pipeline เข้าด้วยกัน เพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่สามารถแปลงไปสู่การผลิตบัณฑิตและกำลังคนที่ตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2.2 การสร้างคุณค่าของระบบอุดมศึกษา

คุณค่าของระบบอุดมศึกษาควรพิจารณาจาก**ความสามารถในการเปลี่ยนทรัพยากรดังกล่าวให้เป็นผลผลิตและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน ตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และสังคม** โดยผลการดำเนินงานของระบบอุดมศึกษาไทยในช่วงที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ทั้งจำนวนและโครงสร้างผู้สำเร็จการศึกษา ผลลัพธ์ด้านการจ้างงานและรายได้ การผลิตองค์ความรู้และทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนการปรากฏของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีระดับนานาชาติ โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

ผลผลิตบัณฑิตและการเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน ในด้านผลผลิตบัณฑิต จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีลดลงจากประมาณ 3.03 แสนคนในปี พ.ศ. 2560 เหลือประมาณ 2.87 แสนคนในปี พ.ศ. 2567 หรือลดลงร้อยละ 5.1 ขณะเดียวกันโครงสร้างผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละสาขามีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน โดยระหว่างปี พ.ศ. 2566–2567 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์และสาขาบริการลดลงร้อยละ 2.3 และ 17.3 ตามลำดับ ในขณะที่สาขาสุขภาพและ ICT เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.7 และ 10.1 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า นอกจากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวม ควรพิจารณาลงรายละเอียดถึงโครงสร้างการผลิตบัณฑิตในแต่ละสาขาซึ่งมีทิศทางแตกต่างกันตามความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน พบว่า**การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละสาขาไม่ได้เคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกับความต้องการแรงงานในทุกกลุ่ม** ตัวอย่างเช่น การจ้างงานในบางกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้นขณะที่จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องกลับลดลง หรือในบางสาขาที่มีจำนวนผู้สำเร็จเพิ่มขึ้น การจ้างงานกลับไม่ได้เพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกันอย่างชัดเจน **สะท้อนถึงความไม่สอดคล้องเชิงโครงสร้างระหว่างการผลิตกำลังคนของระบบอุดมศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงาน**

ผลลัพธ์ด้านรายได้และคุณค่าของการศึกษา เมื่อพิจารณาผลลัพธ์ด้านรายได้ พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับคุณวุฒิสูงขึ้นมีสัดส่วนผู้ได้รับเงินเดือนมากกว่า 30,000 บาทต่อเดือนสูงขึ้นตามลำดับ[27] โดยในปี พ.ศ. 2567 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีสัดส่วนร้อยละ 14.8 ระดับปริญญาโทร้อยละ 54.8 และระดับปริญญาเอกร้อยละ 79.0 **สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับโอกาสในการได้รับรายได้ในระดับที่สูงขึ้น** อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถสรุปได้โดยตรงว่าการศึกษาระดับสูงก่อให้เกิดผลตอบแทนด้านรายได้ที่สูงกว่าในเชิงเหตุและผล เนื่องจากรายได้ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น เช่น อายุ ประสบการณ์การทำงาน สาขาวิชา อาชีพ และลักษณะของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ จากข้อมูลผู้ประกันตนตามมาตรา 33[28] ที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือนซึ่งมีจำนวนประมาณ 1.45 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของผู้ประกันตนทั้งหมด สะท้อนว่า

---

[27] ข้อมูลภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา สป.อว. วิเคราะห์โดย สอวช.

[28] ข้อมูลรายได้ผู้ประกันตน มาตรา 33 ปี 2567 สปส. วิเคราะห์โดย สอวช.

ตลาดแรงงานที่ให้ผลตอบแทนในระดับสูงยังมีขนาดจำกัด ดังนั้น **การยกระดับคุณค่าของระบบอุดมศึกษาจึงไม่ควรมุ่งเพียงการเพิ่มระดับคุณวุฒิของกำลังคน แต่ต้องสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาเข้ากับผลิตภาพและโอกาสในการสร้างรายได้ในตลาดแรงงาน ได้อย่างเป็นรูปธรรม**

การผลิตองค์ความรู้และทรัพย์สินทางปัญญา ในด้านการวิจัย ระบบอุดมศึกษาไทยมีพัฒนาการด้านการสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยจำนวนผลงานตีพิมพ์[29]เพิ่มขึ้นจาก 6,268 เรื่องในปี พ.ศ. 2549 เป็น 31,340 เรื่องในปี พ.ศ. 2567 ขณะเดียวกัน ผลกระทบด้านการอ้างอิงของผลงานในบางสาขาโดยเฉพาะสาขาสุขภาพและวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ อยู่ในระดับที่สะท้อนถึงคุณภาพและการยอมรับของผลงานในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีสิทธิบัตรสะสม[30] จำนวน 9,697 รายการ ในช่วงปี พ.ศ. 2549–2568 พัฒนาการดังกล่าว**สะท้อนถึงความสามารถของระบบอุดมศึกษาในการสร้าง องค์ความรู้ งานวิจัย และทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ** แต่เนื่องจากยังขาดข้อมูลที่เชื่อมโยงให้เห็นอย่างเป็นระบบว่าผลงานวิจัยหรือทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้ถูกนำไปต่อยอดในภาคการผลิต ภาคธุรกิจ หรือการแก้ไขปัญหาสังคม

สถานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีนานาชาติ พบว่า จำนวนสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ปรากฏในการจัดอันดับ QS[31] เพิ่มขึ้นจาก 8 แห่งในปี พ.ศ. 2561 เป็น 15 แห่งในปี พ.ศ. 2568 ขณะที่ THE World University Rankings 2026 มีสถาบันอุดมศึกษาไทยติดอันดับ 21 แห่ง การปรากฏของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีระดับนานาชาติสะท้อนถึงการพัฒนาศักยภาพและการได้รับการยอมรับในบางมิติของระบบอุดมศึกษาไทย อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนของคุณค่าที่ระบบอุดมศึกษาสร้างให้แก่ประเทศได้โดยตรง เนื่องจากการจัดอันดับสะท้อนผลการดำเนินงานตามเกณฑ์และวิธีการของสถาบันจัดอันดับเป็นสำคัญ ขณะที่ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความสามารถในการแข่งขันของประเทศยังจำเป็นต้องพิจารณาจากข้อมูลในมิติอื่นร่วมด้วย

โดยภาพรวม ระบบอุดมศึกษาไทยมีความสามารถในการสร้างผลผลิตเพิ่มขึ้นในหลายมิติ ทั้งการผลิตบัณฑิต การสร้างองค์ความรู้ งานวิจัย ทรัพย์สินทางปัญญา และการยกระดับสถานะของสถาบันอุดมศึกษาในเวทีนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นยังไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการเปลี่ยนผ่านไปสู่การสร้างคุณค่าปลายทางของประเทศ ความท้าทายสำคัญจึงอยู่ที่การยกระดับระบบจากการมุ่งติดตาม “สิ่งที่ระบบผลิตได้” ไปสู่การติดตาม “การนำผลผลิตเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์และสร้างคุณค่าอะไรให้แก่ประเทศ” โดยเฉพาะการเชื่อมโยงบัณฑิตกับตลาดแรงงาน การเปลี่ยนองค์ความรู้และงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคม และการพัฒนาระบบข้อมูลที่สามารถติดตามผลลัพธ์ดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

---

[29] Scival สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2569 วิเคราะห์โดย สอวช.

[30] PATENTSCOPE, World Intellectual Property Organization (WIPO) วิเคราะห์โดย สอวช.

[31] ข้อมูล QS Ranking วิเคราะห์โดย สอวช.

1.3 ผลการดำเนินงานตามแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570 ได้กำหนด 3 ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ประกอบด้วย **ยุทธศาสตร์ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building) และยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)** เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถยกระดับศักยภาพในการสร้างคน สร้างปัญญา ปลูกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยมีผลการดำเนินงานสำคัญในช่วงของแผนที่ผ่านมาจำแนกตามยุทธศาสตร์ ได้ดังนี้

1.3.1 ผลการดำเนินยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน

1.3.1.1 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning)

ขยายโอกาสและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านนโยบาย Free TGAT พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นผ่าน Thai MOOC และ Thai MOOC Academy ขยายโอกาสการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุผ่านโครงการมีดี : พลังเกษียณสร้างชาติ (MEDEE) และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และ โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง

ผลิตและพัฒนากำลังคนตอบโจทย์อุตสาหกรรมอนาคต เร่งผลิตและยกระดับกำลังคนในสาขาและอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น เซมิคอนดักเตอร์ AI EV และ Soft Power ผ่านโครงการสำคัญ เช่น โครงการนักเรียนทุนรัฐบาลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ โครงการจัดตั้งสถาบันไทยโคเซ็น โครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโดยการกำกับดูแลของสถาบันอุดมศึกษา (วมว.) ระยะที่ 3 และ โครงการผลิตและพัฒนากำลังคนอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

นำองค์ความรู้และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาสู่การพัฒนาพื้นที่ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาสู่ความยั่งยืน ร่วมมือกับเครือข่ายที่ประชุมอธิการบดีและเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษายั่งยืนพัฒนาแพลตฟอร์ม Net Zero Campus และสนับสนุนการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย Net Zero อย่างเป็นรูปธรรม

1.3.1.2 แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน

ยกระดับมาตรฐานและความยืดหยุ่นในการจัดการอุดมศึกษา ประกาศใช้กฎกระทรวงมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และ ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2565 พร้อมส่งเสริมการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐานการอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) รวมทั้งพัฒนา Skill Mapping ใน 5 สาขา เพื่อใช้ในการออกแบบหลักสูตรและจัดทำ Skill Transcript

พัฒนากำลังคนผ่านการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานและความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม ขับเคลื่อน โครงการส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) ควบคู่กับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอุดมศึกษาและภาคอุตสาหกรรมผ่าน Higher Education for Industry Consortium (Hi-FI Consortium) โครงการพัฒนากำลังคนระดับสูง (TIME) และแพลตฟอร์ม STEMPlus

เร่งผลิตกำลังคนรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคตและความต้องการเฉพาะทาง ตั้งเป้าผลิตกำลังคนในสาขา ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) 150,000 คน เซมิคอนดักเตอร์ 80,000 คน และปัญญาประดิษฐ์ (AI) 50,000 คน รวมถึงดำเนิน โครงการผลิตแพทย์เพิ่ม ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565–2570) จำนวน 13,318 คน

วางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะ ขับเคลื่อนระบบคลังหน่วยกิตกลางระดับอุดมศึกษา (National Credit Bank) โดยอยู่ระหว่างการพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตกลาง (NCBS) เชื่อมโยงกับระบบของสถาบันอุดมศึกษา (UCBS) และ ระบบเทียบโอนผลการเรียน (CTP) ควบคู่กับการพัฒนา Skill Matrix เพื่อเป็นมาตรฐานกลางด้านข้อมูลทักษะของประเทศ

พัฒนานิสิตนักศึกษาและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและวัฒนธรรม ดำเนินโครงการพัฒนาและยกระดับศักยภาพนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งด้านภูมิคุ้มกันยาเสพติด กีฬา คุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง ควบคู่กับโครงการขับเคลื่อนด้านสังคมศาสตร์และทุนทางวัฒนธรรม

1.3.1.3 แนวทางการสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพ

ยกระดับคุณวุฒิ ตำแหน่งทางวิชาการ และสมรรถนะอาจารย์ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564 ควบคู่กับการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ตาม ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566

ส่งเสริมความยืดหยุ่นและการแลกเปลี่ยนบุคลากร วางแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายและแลกเปลี่ยนบุคลากรตาม ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการเคลื่อนย้ายหรือการแลกเปลี่ยนบุคลากร พ.ศ. 2569 เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงาน

เชื่อมโยงบุคลากรวิจัยกับภาคอุตสาหกรรม ขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมให้บุคลากรวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตให้กับภาคอุตสาหกรรม (Talent Mobility: TM) และการจัดทำแผนงานวิจัยและพัฒนา (R&D Roadmap) ร่วมกับสถานประกอบการ

1.3.1.4 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ ที่ 1: มีทั้งตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย มีแนวโน้มเชิงบวก และยังเป็นความท้าทาย โดยสรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

- **การเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาและความสามารถด้านภาษาอังกฤษยังต่ำกว่าเป้าหมาย** โดย GII ปี 2569 ด้าน Tertiary enrolment อยู่ที่อันดับ 74 เพิ่มขึ้นจากอันดับ 75 ในปี 2568 และยังห่างจากเป้าหมายอันดับ 53 ขณะที่ความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากการจัดอันดับ IMD อยู่ที่อันดับ 57 ลดลงเล็กน้อยจากอันดับ 56 และยังห่างจากเป้าหมายอันดับ 30
- **อัตราการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษามีแนวโน้มดีขึ้น** โดยเพิ่มจากร้อยละ 67.62 ในปี 2567 เป็นร้อยละ 74.91 ในปี 2568 แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 90.00
- **ตัวชี้วัดด้านโครงสร้างผู้เรียนและบุคลากรบรรลุเป้าหมาย** โดยสัดส่วนนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์ต่อสังคมศาสตร์อยู่ที่ 36:64 สูงกว่าเป้าหมาย 35:65 สัดส่วนบุคลากรสายวิชาการระดับปริญญาเอกอยู่ที่ 57:43 บรรลุเป้าหมาย 50:50 และสัดส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการต่ออาจารย์อยู่ที่ 45:55 สูงกว่าเป้าหมาย 40:60 อย่างชัดเจน

1.3.2 ผลการดำเนินยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา

1.3.2.1 ความก้าวหน้าการยกระดับคุณภาพและผลกระทบของผลงานวิจัยระดับสากล ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการยกระดับคุณภาพและผลกระทบของผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยค่า Field-Weighted Citation Impact (FWCI) ในช่วงปี 2565–2568 สูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานโลกอย่างต่อเนื่อง และสูงสุดที่ 1.17 ในปี 2567 สะท้อนถึงคุณภาพและการได้รับการยอมรับของผลงานวิจัยไทยในระดับสากล ขณะเดียวกัน ในปี 2568 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย 119 แห่ง มีผลงานตีพิมพ์รวม 49,301 ผลงาน ได้รับการอ้างอิง 158,462 ครั้ง โดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัด อว. เป็นกลไกหลักในการผลิตผลงานวิจัยของประเทศ ผลการวิเคราะห์ h5-index ยังสะท้อนความเข้มแข็งของระบบนิเวศวิจัยที่มีทั้งสถาบันชั้นนำซึ่งรักษาความเป็นเลิศระดับโลก และสถาบันกลุ่มเทคโนโลยีและเอกชนที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ควบคู่กับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผลงานวิจัยที่เกิดจาก ความร่วมมือข้ามภาคส่วน (Sector Collaboration) ในช่วงปี 2563–2568 ซึ่งสะท้อนการขยายตัวของเครือข่ายความร่วมมือและการเชื่อมโยงองค์ความรู้ไปสู่การสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

1.3.2.2 กลไกการขับเคลื่อนผ่านการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2566–2569 ได้จัดสรรงบประมาณจากกองทุน ววน. เพื่อขับเคลื่อนระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการยกระดับหน่วยวิจัย สร้างความร่วมมือด้านการวิจัย ถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์ ควบคู่กับการพัฒนาระบบนิเวศและบุคลากรด้านการวิจัย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวิสาหกิจชุมชน การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่มุ่งสู่สถาบันในกลุ่ม พัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก (Global and Frontier Research) โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผ่านโครงการวิจัยและพัฒนาที่มีผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ อาทิ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อผลิตวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ด้วยเทคโนโลยีเซลล์เพาะเลี้ยง วงเงิน 245.74 ล้านบาท ในปี 2569 โครงการพัฒนาบุคลากรวิจัยสมรรถนะสูงภายใต้แพลตฟอร์มวิทยสถาน

วิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย วงเงิน 222.27 ล้านบาท ในปี 2567 และ โครงการพัฒนาวัคซีนไข้หวัดนกเพื่อเตรียมความพร้อมต่อวิกฤตโรคระบาดร้ายแรง วงเงิน 129.90 ล้านบาท ในปี 2568

1.3.2.3 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ฯ ที่ 2: มีทั้งตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มเชิงบวกและตัวชี้วัดที่ยังเป็นความท้าทาย โดยสรุปผลการดำเนินงานตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

ประสิทธิภาพการผลิตผลงานวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอันดับ Scientific concentration R&D Productivity ขยับจากอันดับ 30 ในปี 2566 เป็นอันดับ 28 ในปี 2567 และอันดับ 27 ในปี 2568 เข้าใกล้เป้าหมายอันดับไม่เกิน 25 ในปี 2570 และผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติในฐานข้อมูล Scopus เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 34.8 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 22

จำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนายังต่ำกว่าเป้าหมาย โดยมีจำนวนคงที่ที่ 23 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2566–2567 ขณะที่เป้าหมายปี 2570 กำหนดไว้ที่ 40 คนต่อประชากร 10,000 คน

1.3.3 ผลการดำเนินยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่

1.3.3.1 แนวทางการบริหารจัดการและธรรมาภิบาล (Management and Good Governance) สป.อว. ได้วางกรอบและกลไกเพื่อยกระดับการบริหารจัดการและธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และยั่งยืน โดยกำหนดแนวปฏิบัติผ่านประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 ควบคู่กับการออก ประกาศเรื่อง การเปิดเผยผลการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติฯ พ.ศ. 2565 และ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการเปิดเผยและการส่งข้อมูลการอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 เพื่อส่งเสริมการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษา และปัจจุบันออกประกาศกระทรวงฯ เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อให้การจัดการอุดมศึกษาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล พ.ศ. 2569 เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาระบบบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ และสร้างความเชื่อมั่นแก่บุคลากร ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.3.3.2 แนวทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย (Reinventing University)

การพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจและความเชี่ยวชาญ สป.อว. ขับเคลื่อน โครงการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Reinventing University) โดยจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก (2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม (3) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น (4) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และ (5) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ เพื่อให้พัฒนาความเป็นเลิศตามจุดเน้นของแต่ละสถาบัน ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาเข้าร่วม 111 แห่ง

การยกระดับความเป็นนานาชาติและมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการอุดมศึกษา ผลักดันประเทศไทยสู่การเป็น Higher Education Hub ผ่านการจัดตั้ง Global Link Institute ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำจากสหราชอาณาจักร ได้แก่ The University of Manchester, University of Birmingham และ University of Reading เพื่อเปิดสอนรวม 7 หลักสูตร ควบคู่กับการส่งเสริมให้หลักสูตรของไทยได้รับการรับรองตามมาตรฐานระดับสากล เช่น ABET, WFME, ACEN และ AUN-QA เพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตร เพิ่มความเชื่อมั่น และขยายการยอมรับของการอุดมศึกษาไทยในระดับนานาชาติ

1.3.3.3 แนวทางความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา (Financial Security)

การปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ สป.อว. ปรับแนวทางการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนตามความต้องการของประเทศและภาคเอกชน (Demand-side Financing) ผ่านโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ โครงการ CWIE + EEC Model มาตรการ Thailand STEM Plus มาตรการทางภาษี และ Higher Education Sandbox ซึ่งส่งเสริมการร่วมลงทุน (Co-funding) กับสถานประกอบการในการผลิตและพัฒนากำลังคน

การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา สป.อว. ผลักดันการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ เพื่อเป็นกลไกทางการเงินเชิงยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาความเป็นเลิศ การผลิตกำลังคนทักษะสูงสำหรับอุตสาหกรรมอนาคต เช่น AI, Semiconductor, EV และ Medical Hub รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่าน Credit Bank, Micro-credentials และ Education Sandbox โดยปัจจุบันได้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว

1.3.3.4 แนวทางอุดมศึกษาดิจิทัล (Digital Higher Education)

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการอุดมศึกษา สป.อว. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและ Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควบคู่กับการขยายโครงข่ายการศึกษาวิจัย NEdNet และยกระดับแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ Thai MOOC ซึ่งมีผู้ใช้บริการสะสมมากกว่า 2 ล้านคน เพื่อรองรับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนทุกช่วงวัย

การพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตและข้อมูลทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ระหว่างการพัฒนา National Credit Bank และ Skill Matrix เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลการเรียนรู้ การสะสมและเทียบโอนหน่วยกิต รวมถึงข้อมูลทักษะกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยพัฒนาระบบเชื่อมโยง NCBS, UCBS และ CTP พร้อมบูรณาการข้อมูลจากระบบของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะ การเปลี่ยนอาชีพ และการกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.3.5 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ที่ 3: มีทั้งตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย มีแนวโน้มเชิงบวก และยังเป็นความท้าทาย โดยสรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

- **ด้านธรรมาภิบาลและความโปร่งใสของสถาบันอุดมศึกษา** มีผลการดำเนินงานใกล้เคียงเป้าหมาย โดยในปี 2568 มีสถาบันอุดมศึกษาที่ได้คะแนน ITA ตั้งแต่ร้อยละ 86 จำนวน 81 แห่ง จากเป้าหมาย 83 แห่ง
- **ขีดความสามารถและคุณภาพของอุดมศึกษาไทยมีแนวโน้มดีขึ้น** โดย IMD University Education ขยับจากอันดับ 51 ในปี 2568 เป็นอันดับ 49 ในปี 2569 ขณะที่ THE Impact Rankings มีสถาบันอุดมศึกษาไทยติด 100 อันดับแรกเพิ่มจาก 5 เป็น 7 แห่ง และสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 5 แห่ง
- **การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลกและรายสาขายังเป็นความท้าทาย** โดยมีเพียง 2 สถาบันที่ติด 100 อันดับแรกในมากกว่า 5 สาขา จากเป้าหมาย 5 แห่ง และยังไม่มีสถาบันอุดมศึกษาไทยติด 200 อันดับแรกของ QS World University Rankings ตามเป้าหมาย 2 แห่ง
- **ระบบข้อมูลอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง** ผ่านการจัดทำระบบ Big Data เพื่อสนับสนุนการจัดทำรายงานสำหรับผู้บริหารและเผยแพร่ข้อมูลสถิติอุดมศึกษาต่อสาธารณะ
- **การพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษามีผลการดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมายอย่างชัดเจน** โดยมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนเข้าร่วมโครงการ Reinventing University และได้รับการประกาศสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาแล้ว 111 แห่ง สูงกว่าเป้าหมาย 25 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 4.5 เท่า

เมื่อพิจารณาภาพรวมผลการดำเนินงานของแผนอุดมศึกษาใน 3 มิติสำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผลงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา (Supply) 2) ความสามารถในการแข่งขันของอุดมศึกษาไทยในระดับนานาชาติ (Global Index) และ 3) ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการพัฒนากำลังคน (Economic and Social Impact) พบว่า ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผลงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา สามารถบรรลุผลเป้าหมายได้ในทุกตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอกอยู่ที่ร้อยละ 57 จากเป้าหมายร้อยละ 50 สัดส่วนของอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อยู่ที่ร้อยละ 45 จากเป้าหมายร้อยละ 40 และผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติในฐานข้อมูล Scopus ที่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 34.8 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 22 ในขณะที่ในด้านที่แสดงถึงผลลัพธ์ (Outcome) ของระบบอุดมศึกษาทั้งความสามารถในการแข่งขันของอุดมศึกษาไทยในระดับนานาชาติ เช่น อันดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (IMD) ที่อยู่ในอันดับ 49 จากเป้าหมายอันดับ 35 อันดับการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (GII) ที่อยู่ในอันดับ 74 จากเป้าหมายอันดับ 53 และดัชนีนวัตกรรมโลก (GII) ที่อยู่ในอันดับ 44 จากเป้าหมายอันดับ 30 และด้านผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการพัฒนากำลังคน (Economic and Social Impact) เช่น สัดส่วนแรงงานทักษะสูงซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 14 จากเป้าหมายร้อยละ 25 และผลิตภาพแรงงานที่ลดลงถึงร้อยละ 2.5 ต่อปี ซึ่งสวนทางกับเป้าหมายที่ต้องการให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี *สะท้อนให้เห็นว่าแผนการพัฒนากำลังคนในปัจจุบันยังไม่สามารถแปลงไปสู่ผลิตภาพแรงงานและความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ*

1.3.4 ข้อจำกัดในการขับเคลื่อนประเด็นท้าทายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570 สู่การบรรลุเป้าหมาย

1.3.4.1 การจัดสรรงบประมาณที่ตอบสนองต่ออุปสงค์ (Demand-side Financing) เป็นการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ตอบโจทย์ผู้เรียน ภาคอุตสาหกรรมและความต้องการของประเทศ โดยมุ่งเน้นการจัดสรรทุนและการอุดหนุนการพัฒนาทักษะ การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเชื่อมโยงผลลัพธ์เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา (Basic Grant for Academic Excellence) และขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์เร่งด่วนของประเทศ (Strategic Priority Grant) อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านจากการจัดสรรงบประมาณแบบเดิมไปสู่ Demand-side Financing ยังพบข้อจำกัดทั้งระเบียบการเงินการคลังและการบริหารงบประมาณภาครัฐที่ขาดความยืดหยุ่น การขาดฐานข้อมูล Big Data ด้านอุปสงค์แรงงานที่แม่นยำและทันสมัย และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังยึดติดกับรูปแบบรายได้แบบเดิม ทำให้การปรับตัวสร้างหลักสูตรหรือทักษะที่ขอรับงบประมาณฝั่งอุปสงค์ล่าช้า การบรรลุเป้าหมายจึงต้องใช้กลไกของกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาโดยเร่งปรับระบบงบประมาณสนับสนุนเชิงยุทธศาสตร์เป็นแบบ Block Grant สร้างกลไกร่วมจ่าย (Matching Fund) ระหว่างรัฐและเอกชน เชื่อมโยงข้อมูลความต้องการกำลังคน แผนผลิตกำลังคน งบประมาณและผลลัพธ์การมีงานทำ ใช้ฐานข้อมูลตลาดแรงงานและ Skill Demand เป็นหลักในการกำหนดทิศทางนโยบายและจัดสรรงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์

1.3.4.2 การยกระดับตัวชี้วัดขีดความสามารถด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินของ International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จของอุดมศึกษาในการสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ผลการจัดอันดับที่ผ่านมาสะท้อนจุดอ่อนสำคัญโดยเฉพาะความสอดคล้องของการอุดมศึกษากับความต้องการของภาคธุรกิจ การพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับโลกการทำงานที่เปลี่ยนแปลงและทักษะด้านภาษา และความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจต่อระบบอุดมศึกษา ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญคือความล่าช้าในการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาคอมพิวเตอร์ ทักษะการทำงานและทักษะแห่งอนาคตของบัณฑิต ส่งผลให้คุณภาพบัณฑิตยังไม่สอดรับกับความต้องการของภาคธุรกิจ รวมถึงระบบจัดการข้อมูลสารสนเทศการศึกษาที่เป็นเอกภาพเพื่อจัดส่งข้อมูลให้ IMD ได้อย่างครบถ้วนและทันเวลา แนวทางการบรรลุเป้าหมายจึงต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคเอกชน เช่น การพัฒนาหลักสูตรเชิงรุกร่วมกัน การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เป็นต้น การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและสมรรถนะสากลของผู้เรียน การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิต (Learning Outcomes) ให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม รวมทั้งให้มีเจ้าภาพจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศตัวชี้วัดการแข่งขันด้านการศึกษาที่ถูกต้อง ทันสมัยและเชื่อมโยงข้อมูลระดับประเทศ

1.3.4.3 การพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตกลางแห่งชาติ (National Credit Bank) เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการเปิดกว้างทางการศึกษา (Inclusive Education) มุ่งหวังให้เกิดการสะสม เทียบโอน และรับรองประสบการณ์หรือทักษะวิชาชีพ เชื่อมโยงการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ที่ผ่านมา

สป.อว. ได้มีการออกประกาศแนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา และอยู่ระหว่างการพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตกลาง เพื่อเชื่อมโยงกับระบบคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา และระบบเทียบโอนผลการเรียนควบคู่กับการพัฒนาตารางทักษะการทำงาน (Skill Matrix) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานกลางการบูรณาการข้อมูลทักษะแรงงานของประเทศ ปัญหาหลักการดำเนินงานคือความแตกต่างของระบบสารสนเทศ มาตรฐานข้อมูลผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) หลักเกณฑ์การเทียบโอนของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง และการเชื่อมโยงหน่วยกิตกับการเรียนหลักสูตรระยะสั้น คุณวุฒิวิชาชีพ ประสบการณ์และระบบพัฒนาทักษะ ยังอยู่ระหว่างการพัฒนาให้เป็นระบบเดียวกัน รวมถึงอุปสรรคเรื่องความเชื่อมั่นและการยอมรับผลการเรียนรู้จากผู้ใช้บัณฑิตหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น การบรรลุเป้าหมายจึงควรเร่งพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตกลาง กำหนดมาตรฐานข้อมูลกลาง มาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) และมาตรฐานการเทียบโอนกลางชัดเจน ยืดหยุ่นและใช้ได้จริง กำหนดกลไกประกันคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อหน่วยกิตที่สะสม เชื่อมระบบคลังหน่วยกิตกลางกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ Skill Transcript ระบบการเรียนหลักสูตรระยะสั้นและข้อมูลการจ้างงานเพื่อให้เกิดเส้นทางการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและตอบสนองความต้องการกำลังคนในอนาคต

บทที่ 2: บทบาทอุดมศึกษาต่อการพัฒนาประเทศ

2.1 ความคาดหวังต่อสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาประเทศ

ในปี 2580 ประเทศไทยมุ่งก้าวสู่การเป็น **ประเทศรายได้สูง** ซึ่งจำเป็นต้องขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจของประเทศมีการเติบโต (GDP Growth) ในระดับร้อยละ 5 ต่อปี หรือเพิ่มรวมประมาณ 5.55 ล้านล้านบาท ควบคู่กับการยกระดับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวต้องอาศัยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ โดยเฉพาะการขยายสัดส่วนแรงงานทักษะสูงทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน การส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ที่ก่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Domestic Value Added: DVA) การสร้าง Growth Pole หรือขั้วการเติบโตใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการขยายโอกาสการสร้างรายได้เพิ่มให้ประชากร

จากภาพประเทศไทยในอนาคตดังกล่าว ระบบการศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านสู่ Education 6.0 เพื่อเตรียมความพร้อมของคนไทยให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานได้อย่างมีคุณภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม การจัดการศึกษาจึงมุ่งสู่การเรียนรู้แบบองค์รวมที่เชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลากหลายศาสตร์ ส่งเสริมความเป็นสหวิทยาการ ควบคู่กับการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก จริยธรรม และความตระหนักด้านความยั่งยืน ตลอดจนวางรากฐานให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งเสริมความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่าง “มนุษย์และเครื่องจักร” พร้อมทั้งผลักดันการสร้างนวัตกรรมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม เพื่อให้การพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีดำเนินไปอย่างรับผิดชอบและคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมในระยะยาว

การเปลี่ยนผ่านสู่ภาพอนาคตดังกล่าว ทำให้ต้อง**ปรับเปลี่ยนบทบาทและรูปแบบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ (University Transformation)** เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประเทศได้อย่างเหมาะสม การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะภายในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ต้องอาศัย**การปรับเปลี่ยนร่วมกันขององค์ประกอบสำคัญในระบบอุดมศึกษา ตั้งแต่ผู้เรียน อาจารย์ และบุคลากรสนับสนุน ไปจนถึงสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ซึ่งแต่ละภาคส่วนจำเป็นต้องปรับบทบาทและเสริมสร้างขีดความสามารถของตนเองให้สามารถทำงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นรูปธรรม

1. ผู้เรียน ต้องมีทักษะพร้อมเรียนรู้ ปรับตัว และปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (Learn–Unlearn–Relearn) ควบคู่กับความสามารถในการนำความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ (Knowledge Translation Capability) รวมทั้งมีสมรรถนะเทียบเท่าระดับสากล (Global Workforce) ครอบคลุมทักษะด้านวิชาชีพ (Hard Skills) ทักษะทางสังคม (Soft Skills) และทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพื่อการเรียนรู้ สื่อสาร การทำงานในบริบทนานาชาติ และความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล

2. อาจารย์ ต้องปรับบทบาทและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยออกแบบการเรียนที่เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ กระตุ้นการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ควบคู่กับการสร้างผลงานวิจัยที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมและอุตสาหกรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการสร้างฐานความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

3. บุคลากรสนับสนุน ต้องยกระดับความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน พร้อมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมบทบาทอุดมศึกษา ทั้งการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ

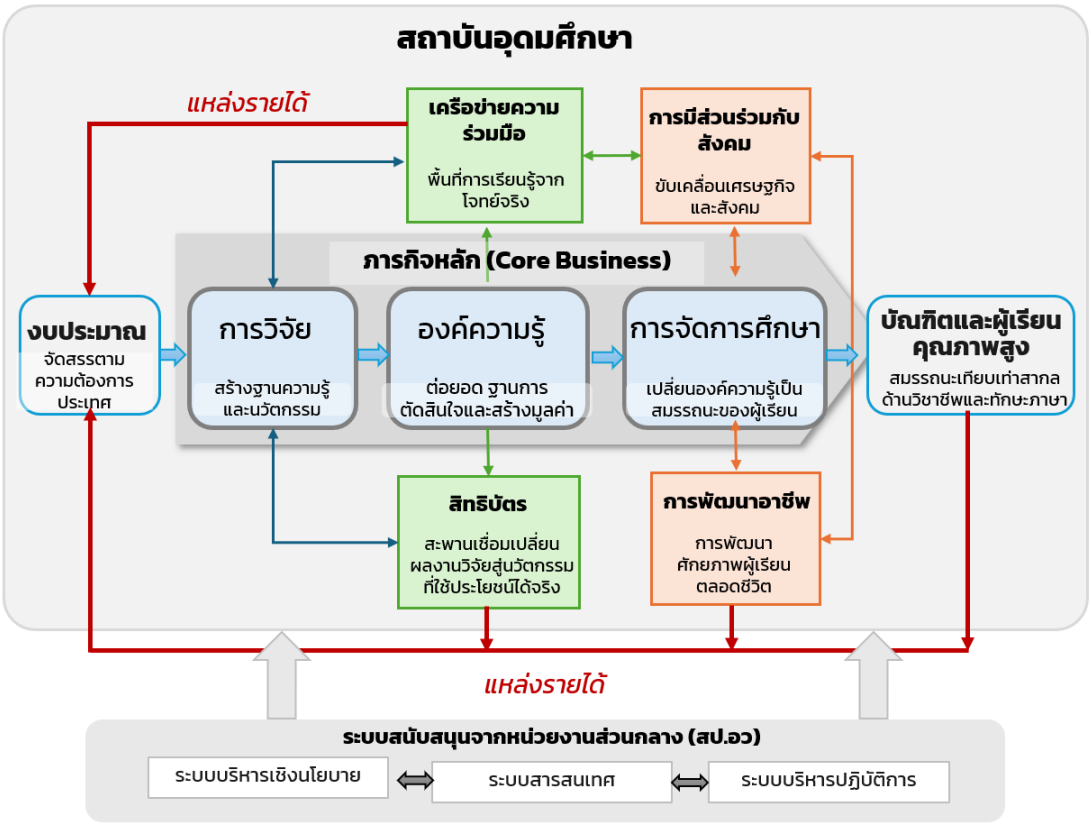
4. สถาบันอุดมศึกษา ต้องเอื้ออำนวยความสะดวกและผลักดันให้เกิดการปรับตัว เปลี่ยนรูปแบบการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรอย่างยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทโลก โดยปรับบทบาทจากการเป็นเพียงผู้ผลิตบัณฑิต (Degree Producer) ไปสู่การเป็นกลไกสำคัญในการสร้างขีดความสามารถของประเทศ (National Capability Building)

5. หน่วยงานกลาง (สป.อว. และ สอวช.) ต้องปรับบทบาทสู่การเป็นผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) ให้เกิดการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษา โดยกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมอุดมศึกษา รวมทั้งพัฒนาแนวทางการสนับสนุนเชิงรุก และปลดล็อกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสม

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น สถานประกอบการ สภาวิชาชีพ สมาคม/สมาพันธ์ธุรกิจ และ สกสว.) โดยร่วมเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียนและอาจารย์ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และร่วมเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการออกแบบหลักสูตร รวมถึงพัฒนางานวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์

2.2 ปรับเปลี่ยนบทบาทสถาบันอุดมศึกษามุ่งสู่แกนสำคัญในการพัฒนาประเทศ

การขับเคลื่อน University Transformation นอกจากการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และการยกระดับคุณภาพภายในสถาบันแล้วจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน**บทบาทและรูปแบบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา**โดยรวม จาก “Degree Producer” สู่ “National Capability Building” ที่สามารถนำศักยภาพด้านการวิจัย องค์ความรู้และการจัดการศึกษาไปสร้างคุณค่าและตอบสนองต่อความต้องการของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่**การปรับรูปแบบธุรกิจและการสร้างคุณค่าของสถาบันอุดมศึกษา (University Business Model) โดยขยายจากภารกิจหลักไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างมูลค่าและใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ผ่านสิทธิบัตร การพัฒนากำลังคนและอาชีพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมกับสังคมผ่านการขับเคลื่อนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม** ซึ่งจะนำไปสู่ทั้งผลกระทบต่อประเทศและโครงสร้างรายได้ที่มีความหลากหลายและยั่งยืนมากขึ้นของสถาบันอุดมศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการดำเนินงานและการสร้างคุณค่าของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานจากบทบาทเดิมที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตและการสร้างองค์ความรู้ ไปสู่การเป็น**กลไกสำคัญในการสร้างขีดความสามารถของประเทศ (National Capability Building)** โดยมีภารกิจหลัก (Core Business) ได้แก่ การวิจัย การสร้างองค์ความรู้และการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ ผลผลิตจากภารกิจหลักดังกล่าวจะถูกนำไปต่อยอดและสร้างคุณค่าให้แก่ภาคเศรษฐกิจ สังคม และพื้นที่ ผ่าน**กลไกการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การใช้ประโยชน์จากสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา การมีส่วนร่วมกับสังคมและการพัฒนาศักยภาพและอาชีพของผู้เรียน** การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ พื้นที่การสร้างคุณค่าและรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาขยายตัวออกไปจาก Core Business เดิม โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคส่วนต่าง ๆ การนำผลงานวิจัยและองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาหลักสูตรและบริการการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการพัฒนาทักษะและอาชีพตลอดช่วงชีวิต ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นทั้งกลไกในการสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม (Societal Impact) และช่องทางในการสร้างรายได้รูปแบบใหม่ (Diversified Revenue) ให้แก่สถาบันอุดมศึกษา นำไปสู่การปรับโครงสร้างรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาจากรูปแบบที่พึ่งพางบประมาณภาครัฐและรายได้จากการจัดการศึกษาเป็นหลักไปสู่**โครงสร้างรายได้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น** โดยสามารถเกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยและการให้บริการวิชาการ การถ่ายทอดและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนากำลังคนร่วมกับภาคผู้ใช้บัณฑิต ตลอดจนความร่วมมือและการร่วมลงทุนกับภาค

ส่วนต่าง ๆ ทั้งนี้ รายได้ดังกล่าวจะสามารถนำกลับมาสนับสนุนการวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้ การจัดการศึกษา และการพัฒนาศักยภาพของสถาบันก่อให้เกิดวงจรการสร้างคุณค่า (Value Creation Cycle) ที่เชื่อมโยงระหว่างศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา การสร้างประโยชน์ต่อประเทศ และความยั่งยืนทางการเงินของสถาบัน

ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านสู่รูปแบบการดำเนินงานดังกล่าว**จำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลาง**ครอบคลุม 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ **(1) ระบบบริหารเชิงนโยบาย** ทำหน้าที่กำหนดทิศทาง กรอบนโยบาย และกลไกสนับสนุนที่เอื้อต่อความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาและบริบทของพื้นที่ **(2) ระบบสารสนเทศ** ทำหน้าที่จัดให้มีข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ วางแผน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน และ **(3) ระบบบริหารปฏิบัติการ** ทำหน้าที่พัฒนาและอำนวยความสะดวกด้านกระบวนการ เครื่องมือ และกลไกการสนับสนุนต่าง ๆ โดยระบบสนับสนุนดังกล่าวทำหน้าที่สนับสนุนภารกิจหลัก และเอื้อให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดกิจกรรมที่สร้างคุณค่าและรายได้ ดังนั้น หน่วยงานส่วนกลางจึงควรปรับบทบาทจากการกำกับและจัดสรรทรัพยากรเป็นหลัก **ไปสู่การเป็น "Enabler"** โดยเชื่อมโยงนโยบาย ข้อมูล และการสนับสนุนเชิงปฏิบัติการเข้าด้วยกัน เพื่อเสริมศักยภาพให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างคุณค่าและขับเคลื่อนภารกิจตามบทบาทและจุดแข็งของสถาบันได้อย่างเต็มศักยภาพ

การปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวจะนำไปสู่ **การเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) Learning Transformation (2) Societal Impact Transformation และ (3) Institutional Transformation** ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของประเทศและสร้างขีดความสามารถใหม่ให้แก่ระบบเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) Learning Transformation มุ่งปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะเทียบเท่าระดับสากล (Global workforce) และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของทักษะและความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต โดยสถาบันอุดมศึกษาควรออกแบบระบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน และเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจและสังคมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ รูปแบบการจัดการศึกษาสามารถจำแนกตามบทบาทและจุดเน้นของสถาบันอุดมศึกษาเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ **1) Comprehensive University** มุ่งสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีองค์ความรู้และทักษะที่หลากหลาย สามารถบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ และมีทักษะแบบ T-Shaped Skills โดยการพิจารณารับรองหลักสูตรใหม่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ และ **2) Specialized University** มุ่งสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญเชิงลึกในสาขาที่เป็นจุดแข็งและมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ โดยมีทักษะแบบ I-Shaped หรือ Π-Shaped และการพิจารณารับรองหลักสูตรใหม่ให้ความสำคัญกับความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นหลัก

(2) Societal Impact Transformation มุ่งยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาจากการสร้างองค์ความรู้และการผลิตบัณฑิตไปสู่การนำ**องค์ความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม และศักยภาพของบุคลากร**ไปใช้ประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม โดยมุ่งสร้างความเชื่อมโยงกับ

ภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการนำผลงานและองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถสร้างผลตอบแทนกลับคืนสู่ระบบอุดมศึกษา ทั้งในรูปของมูลค่าทางเศรษฐกิจ การยกระดับขีดความสามารถของภาคส่วนต่าง ๆ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ Comprehensive University ควรสามารถสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากแหล่งภายนอกต่องบประมาณภาครัฐและค่าเทอมนักศึกษา **ไม่น้อยกว่า 1 เท่า** ขณะที่ Specialized University ควรสามารถสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากแหล่งภายนอกต่องบประมาณภาครัฐและค่าเทอมนักศึกษา **ไม่น้อยกว่า 0.5 เท่า** เพื่อสะท้อนความสามารถของสถาบันในการสร้างคุณค่าและผลกระทบทางเศรษฐกิจจากองค์ความรู้ งานวิจัย และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

(3) Institutional Transformation มุ่งปรับโครงสร้างและผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึง **ขนาด ศักยภาพ จุดแข็งและบทบาทเชิงยุทธศาสตร์**ที่แตกต่างกันของแต่ละสถาบัน เพื่อให้เกิดการจัดวางบทบาทและการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมกับภารกิจ สำหรับ Comprehensive University ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาระบบการศึกษาที่สามารถรองรับผู้เรียนจำนวนมากและมีความหลากหลาย โดยมีผู้เรียนต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี **มากกว่า 10,000 คน** ครอบคลุมทั้ง Aged Group และ Non-aged Group ควบคู่กับการสร้าง**ผลงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่องในทุกสาขาย่อย** ในขณะที่ Specialized University ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นเลิศและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ควรมีผู้เรียนต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี จำนวนรวม **มากกว่า 5,000 คน** ครอบคลุมทั้ง Aged Group และ Non-aged Group และมุ่งสร้าง**สิทธิบัตรและผลงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่องในสาขาเฉพาะทาง** อันสะท้อนถึงความเป็นเลิศและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในสาขาที่เป็นจุดแข็งของสถาบัน

โดยทั้ง 3 มิติดังกล่าวมีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนกันเป็น**วงจรการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษา** กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศจะสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถของกำลังคนและภาคเศรษฐกิจ ขณะที่การนำองค์ความรู้ งานวิจัย และศักยภาพของสถาบันไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจะช่วยสะท้อนคุณค่าและผลสัมฤทธิ์ของสถาบัน และเป็นฐานสำหรับการปรับโครงสร้าง การจัดสรรทรัพยากร และการพัฒนาศักยภาพของสถาบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น กระบวนการดังกล่าวจะนำไปสู่ **ระบบอุดมศึกษาที่มีความหลากหลาย มีความเป็นเลิศตามจุดแข็งและบทบาทของแต่ละสถาบัน และสามารถทำหน้าที่เป็นแกนสำคัญในการสร้างขีดความสามารถและสนับสนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน**

2.3 หมุดหมายการปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา

จากความคาดหวังต่อสถาบันอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การเป็นประเทศรายได้สูงภายในปี 2580 ระบบอุดมศึกษาจำเป็นต้องกำหนด**หมุดหมายในการปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา (Milestone to University Transformation)** ที่ชัดเจน เพื่อแปลงเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับประเทศให้เป็นแนวทางดำเนินงานได้ในระดับสถาบันอุดมศึกษาและระบบนิเวศที่

เกี่ยวข้อง โดยเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) มากกว่าร้อยละ 5 ต่อปี ต้องอาศัยแนวทางการขับเคลื่อนที่สอดประสานกัน 3 ด้าน ได้แก่

1) การเพิ่มรายได้ของประชากรในประเทศ โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ จำนวนผู้เสียภาษีที่เพิ่มขึ้นจาก 4 ล้านคน เป็น 8.5 ล้านคน ซึ่งสะท้อนถึงการขยายฐานประชากรที่มีรายได้สูงพอที่จะอยู่ในระบบภาษี จากการยกระดับทักษะและศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป

2) การเพิ่มมูลค่าเพิ่ม (Value-added) ของสินค้าที่ผลิตในประเทศ โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Domestic Value Added: DVA) ที่สามารถเพิ่มขึ้นผ่าน 3 แนวทาง ได้แก่ การเพิ่มมูลค่าของสินค้าไทย การลดต้นทุนของสินค้าผ่านการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity) และการลดต้นทุนของวัตถุดิบ เทคโนโลยี และเครื่องจักรอัตโนมัติในกระบวนการผลิต

3) การกระตุ้นการลงทุนในประเทศทั้งจากนักลงทุนต่างประเทศ นักลงทุนในประเทศ และหน่วยงานภาครัฐ โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) มูลค่าการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา (Research and Development Investment) มูลค่าการลงทุนภายในประเทศ (Domestic Direct Investment: DDI) และมูลค่าการลงทุนภาครัฐ โดยเฉพาะการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Science Infrastructure)

จาก 3 แนวทางดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทจาก **“ผู้ผลิตบัณฑิต” ไปสู่ “หน่วยสร้างขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ”** โดยมีส่วนร่วมในการสร้างกำลังคนทักษะสูง เพิ่มผลิตภาพและมูลค่าจากองค์ความรู้และงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ในภาคเอกชน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ ผ่าน 3 ภารกิจหลัก ดังนี้

1) การเพิ่มสัดส่วนแรงงานทักษะสูงและการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน เพื่อตอบสนองต่อแนวทางการเพิ่มรายได้ของประชากรในประเทศ ผ่าน 2 แนวทางย่อย ดังนี้ **(1) เพิ่มสัดส่วนแรงงานทักษะสูง** จากร้อยละ 14 เป็นร้อยละ 22 เพื่อเข้าสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New Growth Engine) ผ่านการเพิ่มสัดส่วนบัณฑิตที่เข้าสู่ตลาดแรงงานทักษะสูง และการเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ในระหว่างการศึกษา **(2) ยกระดับผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity)** ผ่านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมียุทธศาสตร์ (Strategic Lifelong Learning) และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะ (Knowledge & Skill) ให้กับกำลังแรงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับทักษะพร้อมเรียนรู้ ปรับตัว และปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (Learn–Unlearn–Relearn) **บทบาทของอุดมศึกษาคือการเสริมสร้างความรับผิดรับชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability)** เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการผลิตบัณฑิตและการพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและการสร้างประโยชน์ต่อประเทศ

2) การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ภาคเอกชน โดยมุ่งเน้นการแปลงองค์ความรู้ของอุดมศึกษาให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถพิจารณาได้จาก 4 ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ สัดส่วนการจ้างบุคลากรวิจัยและพัฒนาที่เพิ่มขึ้น จำนวนอาจารย์ที่ไปปฏิบัติงานร่วมกับภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้น จำนวนงานวิจัยที่ภาคเอกชนร่วมลงทุน (Co-invest) ที่เพิ่มขึ้น และรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการให้บริการวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของอาจารย์ที่ต้องสร้างผลงานวิจัยที่ตอบโจทย์ความ

ต้องการของภาคอุตสาหกรรม และบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเป็นหุ้นส่วนพัฒนางานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ **อุดมศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมการสร้างผลงานที่สามารถนำไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ได้** โดยสนับสนุนกระบวนการแปลงองค์ความรู้สู่การใช้ประโยชน์ (Translate) การให้คำปรึกษาแก่ภาคส่วนต่าง ๆ (Consult) และการสนับสนุนการนำผลงานไปขยายผล (Support) เพื่อเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมจากองค์ความรู้และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา

3) การสนับสนุนการกำหนดนโยบาย การสื่อสารความรู้สู่สาธารณะ และการสร้างคลังองค์ความรู้ และฐานบุคลากรศักยภาพสูง (Knowledge/Talent Stock) ซึ่งสามารถดำเนินการได้ผ่าน 3 แนวทาง คือ (1) เสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อมูลวิเคราะห์ และแบบจำลองอนาคตแก่ภาครัฐและรัฐสภา เพื่อประกอบการออกกฎหมายหรือวางแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยนำองค์ความรู้งานวิจัย และความเชี่ยวชาญของสถาบันอุดมศึกษามาสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ (2) สื่อสารความรู้สู่สาธารณะ เพื่อขับเคลื่อนสังคมด้วยปัญญา โดยถ่ายทอดองค์ความรู้และข้อมูลเชิงวิชาการให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศ และ (3) สร้างคลังองค์ความรู้และฐานบุคลากรศักยภาพสูง (Knowledge/Talent Stock) โดยสร้างและสะสมคลังความรู้ผ่านสิทธิบัตร ผลงานวิจัย และความร่วมมือทางวิชาการกับนานาชาติ รวมถึงพัฒนาฐานบุคลากรศักยภาพสูง ผ่านการเพิ่มสัดส่วนนักศึกษาและอาจารย์ชาวต่างชาติ ซึ่ง Knowledge/Talent Stock นี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่ออันดับสถาบันอุดมศึกษาในระดับสากล (University Ranking) ที่จะสะท้อนขีดความสามารถในการแข่งขันของอุดมศึกษาไทยในเวทีนานาชาติ และเป็นสัญญาณสำคัญที่ดึงดูดการลงทุนและความร่วมมือจากต่างประเทศ **บทบาทอุดมศึกษาคือการร่วมกำหนดทิศทางการแข่งขันของประเทศ (Co-creating National Competitiveness)** โดยยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาจากผู้ดำเนินการตามนโยบายไปสู่การเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ที่ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ การทำให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินภารกิจทั้ง 3 ด้านได้อย่างมีประสิทธิผลจำเป็นต้องมี **เครื่องมือเชิงนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา (Transformative Tools)** ให้สอดคล้องกับบริบทและความท้าทายใหม่ของประเทศ โดยมุ่งปรับทั้งแรงจูงใจ ระบบการจัดสรรทรัพยากร และความสัมพันธ์ระหว่างภาคส่วน ผ่านเครื่องมือเชิงนโยบาย 3 เสาหลัก (Pillars) ซึ่งครอบคลุม **การจัดสรรทรัพยากร แรงจูงใจของบุคลากร และบทบาทของหน่วยงานกลาง** โดยแสดงลำดับการดำเนินงานจากสถานะปัจจุบัน (As-is) ไปสู่รูปแบบใหม่ ผ่านขั้นตอนการดำเนินงาน (Steps: S1–S5) ดังนี้

เสาหลักที่ 1: การจัดสรรงบประมาณตามผลการดำเนินงาน (Performance-based Budgeting) โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับรูปแบบการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการและผลประโยชน์ของประเทศ (Budgeting Allocate based on National Interest) แทนที่รูปแบบเดิมที่จัดสรรตามศักยภาพของคณะและสาขาวิชา (Budgeting Allocate Based on Faculty Capability & Discipline-based) โดยดำเนินการเป็นลำดับขั้น (Step) ดังนี้

(S1) กำหนดสาขาที่ภาคเอกชนหรือประเทศต้องการ โดยนำร่องจากงบดำเนินการของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.)

(S2) ปรับเกณฑ์ตัวชี้วัดให้สะท้อนผลิตภาพ (Productivity) ของสถาบันอุดมศึกษา

(S3) ออกแบบสูตรจัดสรรงบประมาณที่เปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับกับผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยพิจารณาผลลัพธ์การดำเนินการจากทั้งอัตราการมีงานทำและรายได้ของบัณฑิต เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา

(S4) ขยายผลจากสูตรจัดสรรงบที่ทดลองใช้ในแนวทางการดำเนินงานที่ 3 (S3) ไปสู่การจัดสรรงบประมาณของ สป.อว. และกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาโดยจัดสรรงบประมาณตามผลลัพธ์การดำเนินงาน

(S5) เสนอให้สำนักงบประมาณนำแนวทาง Performance-based Budgeting นี้ไปนำร่องใช้ต่อไป

เสาหลักที่ 2: แรงจูงใจและความรับผิดชอบของบุคลากรอุดมศึกษา (Motivation and Accountability of Higher Education Staff) โดยมีเป้าหมายในการปรับรูปแบบเงินอุดหนุนให้สอดคล้องกับการสร้างคุณค่าต่อประเทศ (Allowance based on National Value Creation) แทนที่รูปแบบเดิมที่อิงตามภาระงานสอนและการตีพิมพ์ (Allowance based on Teaching Load & Publication) โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

(S1) เพิ่มสัดส่วนการดำเนินงานแบบใหม่ที่สะท้อนคุณภาพบัณฑิตและงานวิจัย

(S2) ส่งเสริมระบบนิเวศที่ส่งมอบคุณค่าต่อสังคม พร้อมออกแบบระบบแรงจูงใจ เช่น นับผลงานจากผลลัพธ์ เพิ่มค่าตอบแทน/จัดสรรทรัพยากรตามผลลัพธ์ (Outcome-based Incentives)

(S3) กำหนดให้ สป.อว./กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) ทดลองโมเดลการจัดสรรงบประมาณแบบแบ่งรายได้จากการวัดผลสำเร็จ (Pay for Success) เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability)

(S4) เพิ่มสัดส่วนการนำร่องโมเดล Pay for Success และ Outcome-based Incentives

(S5) กำหนดรูปแบบ University Transformation ที่ผสานทั้งการจัดสรรงบและแรงจูงใจตามผลลัพธ์ พร้อมออกแบบเกณฑ์การประเมิน University Transformation ของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นทางการ

เสาหลักที่ 3: การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการเมือง (Public-Private-Political Engagement) โดยมีเป้าหมายปรับบทบาทของหน่วยงานกลางจากการเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) ไปสู่การเป็นผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) ที่สามารถเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมอุดมศึกษา และปลดล็อกข้อจำกัดเชิงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

(S1) ออกแบบกลไกอำนวยความสะดวกและระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษา

(S2) กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และฝ่ายนโยบาย (Public–Private–Political)

(S3) เชื่อมโยงทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ผ่านเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา

(S4) ปรับเกณฑ์การประเมินผลงานของหน่วยงานกลางเพื่อสะท้อนบทบาทการอำนวยความสะดวก

หมุดหมายทั้งหมดข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา (University Transformation) มิใช่เพียงการปรับปรุงกระบวนการภายในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น **แต่เป็นการปรับเปลี่ยนเชิงระบบที่เชื่อมโยงตั้งแต่กลไกการจัดสรรงบประมาณ (Performance-based Budgeting) แรงจูงใจและความรับผิดชอบของบุคลากร (Motivation and Accountability) ไปจนถึงบทบาทของหน่วยงานกลางในการเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการเมือง (Public-Private-Political Engagement)** การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการทำให้บทบาทที่คาดหวังของผู้เรียน อาจารย์ บุคลากรสนับสนุน และสถาบันอุดมศึกษาเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และทำให้อุดมศึกษาสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและสนับสนุนเป้าหมายการเป็นประเทศรายได้สูงของไทยภายในปี พ.ศ. 2580 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ความสอดคล้องของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ กับแผนระดับ 1 และ 2 และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ตามมติคณะรัฐมนตรีในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เรื่องแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี แผนของประเทศแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1	**ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)**
ระดับ 2	**แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (23 ประเด็น)** แผนความมั่นคงแห่งชาติ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14**
ระดับเชื่อมโยง*	**กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อวว.** (สภานโยบาย อวว. เห็นชอบ) **นโยบายรัฐบาล และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว.**
ระดับ 3	**แผนด้านการอุดมศึกษาฯ (โดย กกอ.)** แผนด้าน วงน. (โดย กสว.)
ระดับปฏิบัติ	แผนปฏิบัติการ / แผนกองทุน / แผนสถาบันอุดมศึกษา

หมายเหตุ: *ระดับเชื่อมโยงระหว่างระดับ 2 และระดับ 3 (กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. และ นโยบายรัฐบาล และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว.) ไม่นับเป็นแผนระดับชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เรื่องแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

แผนด้านการอุดมศึกษาฯ พ.ศ. 2571–2575 มีวิสัยทัศน์คือ **“อุดมศึกษาสร้างปัญญายกระดับทุนมนุษย์ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืน”** ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำลังคนทักษะสูง (High skilled Workforce) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation) และยุทธศาสตร์ที่ 3 หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency) ซึ่งมีความสอดคล้องกับทั้งแผนระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.4.1 แผนระดับ 1: ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

แผนด้านการอุดมศึกษาฯ มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในทุกมิติ โดยกลุ่มยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นและมีความสอดคล้องโดยตรงได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2: ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) การเกษตรสร้างมูลค่า (2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว และ (5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ *โดยอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นเครื่องยนต์หลักในการผลิตกำลังคนทักษะสูง นวัตกร และนักวิจัย รวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้เพื่อตอบโจทย์อุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ (New Growth Engine) ตลอดจนบ่มเพาะนิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ (Startup / Entrepreneur)*

ยุทธศาสตร์ที่ 3: ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (4) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย และ (6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ *โดยระบบอุดมศึกษาดำเนินการปฏิรูปหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้สอดรับกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ยกระดับสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ปรับเปลี่ยนบทบาทของอาจารย์ และขับเคลื่อนระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อยกระดับและเร่งสร้างทักษะใหม่ (Reskill / Upskill) ให้แก่กำลังแรงงาน*

ยุทธศาสตร์ที่ 6: ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (4) ภาครัฐมีความทันสมัย และ (5) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง *โดยอุดมศึกษาส่วนหนึ่งของหน่วยงานภาครัฐซึ่งจำเป็นต้องยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อทำหน้าที่ผลิตและพัฒนากำลังคนและร่วมพัฒนานวัตกรรม*

2.4.2 แผนระดับ 2: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ประเด็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นและมีความสอดคล้องโดยตรง ประกอบด้วย 5 ประเด็นการพัฒนาสำคัญ ได้แก่

1. ประเด็นที่ (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต *ผ่านการผลิตและพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงเฉพาะทางให้ตรงกับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ผ่านหลักสูตรที่ร่วมออกแบบกับสถานประกอบการ*

2. ประเด็นที่ (8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ *ผ่านการบ่มเพาะความเป็นผู้ประกอบการในสถาบันอุดมศึกษา สร้างธุรกิจฐานเทคโนโลยี และยกขีดความสามารถของวิสาหกิจชุมชนและ SMEs ด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม*

3. ประเด็นที่ (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ***ผ่านการ***จัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับกำลังคนทุกช่วงวัย ยกระดับทักษะแรงงานเดิม *(Upskill/Reskill)*

4. ประเด็นที่ (12) การพัฒนาการเรียนรู้ *ผ่านการปรับหลักสูตรสู่ฐานสมรรถนะและการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ พร้อมพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติและการรับรองผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น*

5. ประเด็นที่ (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม *ผ่านการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม พัฒนากำลังคนด้านการวิจัย ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และยกระดับสัดส่วนการลงทุนวิจัยต่อ GDP*

2.4.3 แผนระดับ 2: (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 (ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2569)

กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 มุ่งเน้นวัตถุประสงค์หลัก **“เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน** ภายใต้หลักคิดนำทาง 4 ประการ ได้แก่ การยกระดับผลิตภาพ (Productivity) ความทั่วถึง (Inclusivity) การปรับตัว (Adaptability) และการสร้างภูมิคุ้มกัน (Immunity) แผนด้านการอุดมศึกษาฯ ได้วางกรอบการดำเนินงานให้สอดรับและหนุนเสริมขับเคลื่อน **5 เสาหลักการพัฒนา**อย่างบูรณาการ สอดคล้องโดยตรง 2 เสาหลัก คือ **เสาหลักที่ 3 การยกระดับทุนมนุษย์ และเสาหลักที่ 5 การวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม** และหนุนเสริมเชิงบูรณาการอีก 3 เสาหลัก คือ เสาหลักที่ 1 2 และ 4 ดังนี้

เสาหลักที่ 1: การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ (Transform the Economy) ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจรายสาขาและยกระดับเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ (2) การพัฒนาระบบนิเวศที่สร้างแรงจูงใจและเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการปรับตัวของแรงงาน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงเร็ว (3) การลดสัดส่วนเศรษฐกิจนอกระบบ (4) การพัฒนา SMEs ให้มีโอกาสในการแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม และ (5) การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ในเสาหลักนี้ ระบบอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนผ่านกลยุทธ์ "สร้าง-เสริม-ซ่อม" 5 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ในยุทธศาสตร์ที่ 1 - กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce) ดังนี้

- **ซ่อม**ภาคการผลิตเดิมที่มีศักยภาพผ่านการเพิ่มผลิตภาพและยกระดับมูลค่าเพิ่ม
- **สร้าง**เครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) ผ่านการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย
- **สร้าง**การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม
- **สร้าง**สภาพแวดล้อมที่จูงใจและเอื้ออำนวยให้แรงงานปรับทักษะ
- **สร้าง**ศักยภาพของ SMEs ให้เติบโตและเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิต

เสาหลักที่ 2: การปฏิรูปภาครัฐ (Reform the Public Sector)

การปฏิรูปภาครัฐเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้การพัฒนาในเสาหลักอื่นเกิดผลได้จริง โดยมุ่งปรับบทบาทภาครัฐจากผู้ควบคุมไปสู่ผู้อำนวยความสะดวก (Enabler) ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ (2) การปรับปรุงระเบียบ ขั้นตอน และกฎหมาย และ (3) การแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ในมิตินี้ ระบบอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนผ่านกลยุทธ์ 4 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ในยุทธศาสตร์ที่ 3 – หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency) ดังนี้

- **ซ่อม**โครงสร้างและการบริหารจัดการภาครัฐ
- **สร้าง**ภาครัฐที่มีธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น และเปิดกว้าง
- **ซ่อม**ระเบียบ ขั้นตอน และกฎหมาย
- **สร้าง**บทบาทใหม่ของรัฐที่แตกต่างจากเดิม

เสาหลักที่ 3: การยกระดับทุนมนุษย์ (Upgrade Human Capital)

การพัฒนาทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยมุ่งเน้น 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การมีจำนวนประชากรรองรับการพัฒนาประเทศ (2) การปรับแนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (3) การปรับกลไกการพัฒนาทักษะแรงงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ตลอดจน (4) การวางรากฐานสวัสดิการที่มั่นคง เพื่อยกระดับผลิตภาพของทุนมนุษย์ให้เป็นพลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ ในเสาหลักนี้ ระบบอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนผ่านกลยุทธ์ 8 ด้าน โดยมีความสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ในยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 - กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce)

- **เสริม**กำลังแรงงานโดยดึงกลุ่มประชากรที่ยังใช้ศักยภาพได้ไม่เต็มที่ (Under-utilized Population) เข้าสู่ตลาดแรงงาน
- **เสริม**ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น โดยเฉพาะทักษะด้านทักษะทางสังคม (Soft Skills) ทักษะทางด้านอารมณ์ (EQ) ทักษะด้านดิจิทัล/ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และความฉลาดทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม (MQ)
- **สร้าง**ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ยืดหยุ่น
- **ซ่อม**ทักษะแรงงานในกลุ่ม Semi-skilled/low-skilled ให้มีงานทำและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 – ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)

- **เสริม**การจัดการศึกษาข้ามศาสตร์
- **ซ่อม**บทบาทสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นฐานการผลิตองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 – หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)

- **ซ่อม**ระบบบริหารจัดการการศึกษาที่กระจายอำนาจให้สถานศึกษาที่มีความพร้อม

- **สร้าง**ระบบรวมแพลตฟอร์มโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลกลางด้านแรงงาน (Digital Labor Infrastructure)

เสาหลักที่ 4: การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustain Resources and the Environment)

การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเป็นฐานรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว และเป็นเงื่อนไขของการแข่งขันในตลาดโลกที่ให้ความสำคัญกับมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานในการเติบโตทางเศรษฐกิจ (2) การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (3) การมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ในมิตินี้ ระบบอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนผ่านกลยุทธ์ 2 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ในยุทธศาสตร์ที่ 2 – ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation) ดังนี้

- **เสริม**การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- **เสริม**สัดส่วนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานสะอาดในการผลิตพลังงานไฟฟ้าของประเทศ

เสาหลักที่ 5 การถ่ายทอดและลงทุนในวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Transfer and Invest in Research, Technology and Innovation)

เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และขับเคลื่อนประเทศไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาในเสานี้เน้นหนักใน 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ควบคู่ไปกับ (2) การพัฒนาระบบนิเวศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อย่างครอบคลุม ซึ่งครอบคลุมทั้งการสร้างกลไกและเครื่องมือจูงใจ การส่งเสริมความร่วมมือ การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และขยายผลจริง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพ ตลอดจนการปรับปรุงระบบทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการพัฒนา ในมิตินี้ ระบบอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนผ่านกลยุทธ์ 4 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ในยุทธศาสตร์ที่ 2 – ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation) ดังนี้

- **สร้าง**เทคโนโลยีเป้าหมายและเทคโนโลยีสีเขียวที่สามารถสนับสนุนภาคการผลิตและบริการเป้าหมายของประเทศ (Targeting)
- **สร้าง**แนวทาง/กลยุทธ์การลงทุนเพื่อสร้างฐานความรู้และเทคโนโลยีเป้าหมายผ่านกระบวนการพัฒนาและรับการถ่ายทอด (Knowledge & Source)
- **เสริม**แนวทางการสนับสนุน ความร่วมมือ และการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Capability, Network & Infrastructure)

- **ซ่อม**แนวทางการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและขยายผลในเชิงพาณิชย์ (Translation & Commercialization)

2.4.4 นโยบายที่เกี่ยวข้อง: กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2571–2575

(ร่าง) กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) พ.ศ. 2571–2575 จัดโครงสร้างการขับเคลื่อนแบบมุ่งเป้าตามภารกิจ (Mission-oriented Innovation Policy: MOIP) โดยโครงสร้างดังกล่าวประกอบด้วย 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับบน คือ **เป้าหมายการเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Area) จำนวน 5 ด้าน (M1–M5)** ซึ่งระบุโจทย์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศต้องการเปลี่ยนแปลงหรือบรรลุผล และ 2) ระดับฐานคือ **ฐานรองรับ (HESRI Ecosystem)** ซึ่งประกอบด้วย **ระบบกำลังคนและทักษะอนาคต (Future Skills & Talent System)** และ **ระบบนิเวศวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (STI Ecosystem)** ทำหน้าที่หนุน Strategic Area โดยมีรายละเอียด**เป้าหมายการเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ 5 ด้าน** ดังนี้

M1 ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไทยสู่ยุคเศรษฐกิจสีเขียว (Green Industrial Competitiveness) *ยกระดับความสามารถในการแข่งขันภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว สร้างมูลค่าเพิ่ม และเติบโตอย่างยั่งยืนในบริบทเศรษฐกิจโลกใหม่ ประกอบด้วย 3 ภารกิจ ดังนี้*

M1.1 ยกระดับขีดความสามารถของภาคอุตสาหกรรมและ SMEs เพื่อปรับตัวต่อกติกาเศรษฐกิจสีเขียว ครอบคลุมเครื่องมือและระบบสนับสนุน Green Transition ความสามารถด้านการวัดและเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและคาร์บอน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีสีเขียว

M1.2 ยกระดับอุตสาหกรรมด้วยประสิทธิภาพทรัพยากร เศรษฐกิจหมุนเวียน และฐานชีวภาพมูลค่าสูง ครอบคลุมเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในภาคการผลิต นวัตกรรมเศรษฐกิจหมุนเวียน ผลิตภัณฑ์และวัสดุมูลค่าสูงจากฐานชีวภาพ และโครงสร้างพื้นฐานทดลอง ทดสอบ และนำร่อง

M1.3 เร่งการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานสะอาดและการผลิตคาร์บอนต่ำในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ครอบคลุมเทคโนโลยีพลังงานสะอาดและโซลูชันลดคาร์บอนสำหรับอุตสาหกรรม และการประยุกต์ใช้พลังงานสะอาดและการผลิตคาร์บอนต่ำในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

M2 สร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีและลดการพึ่งพาจากภายนอก (Advanced Technology & Tech Sovereignty) *พัฒนา เข้าถึง ปรับใช้ และต่อยอดเทคโนโลยียุทธศาสตร์เพื่อเสริมความยืดหยุ่นของระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงในระยะยาว ประกอบด้วย 1 ภารกิจ ดังนี้*

M2.1 พัฒนาฐานความสามารถด้านเทคโนโลยียุทธศาสตร์ในสาขาที่ไทยจำเป็นต้องมีศักยภาพ ครอบคลุมเทคโนโลยียุทธศาสตร์ในสาขาสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันและความยืดหยุ่นของประเทศ อาทิ Biotech, Semiconductor, EV Enabling System และ Defense & Security Technology โดยยึดหลักการจัดลำดับความสำคัญเหลือ 3–5 Niche Areas ที่

ไทยมีศักยภาพจริง เช่น ในกรณี Semiconductor เลือกเฉพาะจุดในห่วงโซ่ที่ไทยมีศักยภาพ แทนการทำตามทั้งอุตสาหกรรม

M3 กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและยกระดับฐานรากด้วยนวัตกรรม (SMEs & Local Economy Transformation) *ยกระดับ SMEs เศรษฐกิจฐานราก การท่องเที่ยว และห่วงโซ่เกษตรอาหาร ด้วยการวิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 ภารกิจ ดังนี้*

M3.1 ยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ด้วยนวัตกรรม มุ่งกลุ่ม SMEs ที่มีศักยภาพเติบโตสู่การเป็น IDE/High Growth Firm เพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันผ่าน Innovation Support Mechanisms ที่เข้าถึงได้และเชื่อมกับตลาดจริง

M3.2 สร้างระบบนวัตกรรมฐานรากเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการท้องถิ่น มุ่งลดช่องว่างโอกาสทางเศรษฐกิจ และทำให้นวัตกรรมไหลถึงชุมชน วิสาหกิจชุมชน และพื้นที่นอกศูนย์กลาง

M4 ยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างมูลค่าจาก Longevity Economy (Health, Longevity, Inclusion & Wellness Economy) *ส่งเสริมการมีสุขภาพดีตลอดช่วงชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงบริการ และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจาก Health-Tech และ Wellness ประกอบด้วย 2 ภารกิจ ดังนี้*

M4.1 Lifelong Wellbeing Ecosystem ครอบคลุมการยกระดับสุขภาพจิตและสุขภาวะ การส่งเสริมสูงวัยอย่างมีพลัง การใช้ชุมชนและศิลปะดูแลสุขภาวะ การพัฒนาที่ทำงานและโรงเรียนสุขภาวะ การส่งเสริมโภชนาการและอาหารฟังก์ชัน Telemedicine และการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ ตลอดจน Care Technology for Silver Economy

M4.2 Medical & Wellness Hub and Export ครอบคลุมการยกระดับไทยสู่ศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง การพัฒนาไทยเป็นศูนย์กลาง Clinical Trial และวิจัยสุขภาพ การส่งเสริมการส่งออกบริการสุขภาพสู่ตลาดอาเซียน การขยายการส่งออก Functional Food และ Nutraceutical และการพัฒนาเศรษฐกิจ Wellness Destination และ Retreat

M5 ออกแบบเมืองและภูมิภาคน่าอยู่ ยืดหยุ่น และเติบโตร่วมกัน (Livable, Resilient & Inclusive Cities and Regions) *ประกอบด้วย 2 ภารกิจ ดังนี้*

M5.1 คมนาคมเมืองอัจฉริยะ ลดแออัด ปลอดภัย ครอบคลุมการพัฒนาระบบเดินทางเมืองที่เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเพิ่มความปลอดภัยและลดแออัด พื้นที่ทดสอบ Smart Mobility และ Future Mobility การพัฒนามาตรฐานข้อมูลและแพลตฟอร์มคมนาคมเมือง การพัฒนาระบบข้อมูลเมืองและการเชื่อมโยงข้อมูลข้ามหน่วยงาน การจัดทำตัวชี้วัดเมืองน่าอยู่และ Wellbeing การใช้ Digital Twins และเครื่องมือวิเคราะห์เพื่อบริหารเมือง และการยกระดับ Data Governance ความเป็นส่วนตัว และความมั่นคงปลอดภัยข้อมูล

M5.2 Climate Resilience, Pollution Control, and Water Systems Innovation ครอบคลุมการพัฒนาเทคโนโลยีลด PM2.5 และมลพิษสิ่งแวดล้อม การเสริมระบบข้อมูล คาดการณ์ และเตือนภัยความเสี่ยงภูมิอากาศ การพัฒนานวัตกรรมระบบน้ำเพื่อความยืดหยุ่นของเมืองและชุมชน การใช้ AI และ Sensing เพื่อการจัดการเชิงรุก และการสร้างพื้นที่นำร่องสำหรับ Climate Adaptation และ Pollution Mitigation

2.4.5 นโยบายที่เกี่ยวข้อง: นโยบายรัฐบาล และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2569 กำหนดหมุดหมายหลักของกระทรวง อว. ไว้ที่ **ข้อ 2.3 ยกระดับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สู่การวางรากฐานเศรษฐกิจใหม่อย่างยั่งยืน** ซึ่งประกอบด้วยแนวทางสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ **การพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา** ให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ นวัตกรรม และการแก้ปัญหาของประเทศ **การหนุนเทคโนโลยีไทยในโครงการรัฐ** เพื่อยกระดับเทคโนโลยีในประเทศและลดการพึ่งพาเครื่องจักรต่างชาติ **การวางรากฐาน Deep Tech** ด้วยการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานวิจัยและทดสอบระดับสูง เปลี่ยนไทยจากผู้พึ่งพาเป็นผู้สร้างและผู้กำหนดทิศทางเทคโนโลยีในภูมิภาค **การต่อยอดอุตสาหกรรมเด่น** โดยเริ่มจากสาขาที่ไทยมีความได้เปรียบ ได้แก่ เกษตร อาหาร ยาและเวชภัณฑ์ธรรมชาติ อุตสาหกรรมชีวภาพ และเซมิคอนดักเตอร์ **การจูงใจเอกชนและรัฐวิสาหกิจ** ให้ร่วมลงทุนและพัฒนาเทคโนโลยีระดับชาติ **การสร้างระบบนิเวศและกลไกการเงิน** ด้วยการพัฒนาตลาดทุนให้เอื้อต่อธุรกิจนวัตกรรมพร้อมจัดตั้งกองทุนร่วมลงทุน (Matching Fund) **การบ่มเพาะ Startup สู่สากล** และ **การเตรียมกำลังคนสู่อนาคต** โดยจับมือภาคเอกชนร่วมผลิตและพัฒนาบุคลากรให้พร้อมรองรับเทคโนโลยีใหม่

นอกจากหมุดหมายหลักแล้ว ยังมีนโยบายที่ต้องบูรณาการร่วมข้ามกระทรวงอีก 8 ข้อในมิติเศรษฐกิจและการต่างประเทศ ได้แก่ **ข้อ 1.2 ทักษะแห่งอนาคต** (Digital Literacy และทักษะการใช้ปัญญาประดิษฐ์) **ข้อ 2 เครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่** เพื่อพ้นกับดักรายได้ปานกลางด้วยดิจิทัล AI หุ่นยนต์ เซมิคอนดักเตอร์ อาหารมูลค่าสูง พลังงานสะอาด และเทคโนโลยีชีวภาพ **ข้อ 2.1 ยุทธศาสตร์ AI เพื่อเศรษฐกิจ** และ **ข้อ 8 การทูตวิทยาศาสตร์ วิจัย นวัตกรรม** เพื่อดันไทยเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานสำคัญของโลก ส่วนในมิติสังคมและทุนมนุษย์ ได้แก่ **ข้อ 13.1 ทุนคนศักยภาพสูง** ทั้งทุนการศึกษาเพื่ออุตสาหกรรมเป้าหมายและแพลตฟอร์มเรียนออนไลน์ฟรี **ข้อ 13.2 Skill Bridge และทักษะอนาคต** ที่เน้นการเข้าตลาดแรงงานทันที ทักษะ AI/Robotic และระบบธนาคารหน่วยกิตและการรับรองคุณวุฒิ **ข้อ 14.3 วิจัยและเทคโนโลยีการแพทย์** และ **ข้อ 15.2 Silver Economy**

สำหรับ**แผนปฏิบัติการ อว. พ.ศ. 2569–2573 (MHESI Action Plan 2026–2030)** ซึ่ง **ศ.ยศชนัน วงศ์สวัสดิ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว.** มอบนโยบายเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2569 วางตำแหน่งกระทรวง อว. เป็น **"BACKBONE ของประเทศ"** ภายใต้สามภารกิจหลัก คือ ยกระดับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม วางรากฐานเศรษฐกิจใหม่อย่างยั่งยืน และพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษาสู่ศูนย์กลางองค์ความรู้ โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 8 ด้าน

ตารางที่ 1 การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการ อว. พ.ศ. 2569–2573 (MHESI Action Plan 2026–2030)

ด้าน	สาระสำคัญ
1. ส่งเสริม Innovation Ecosystem	เชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษา–ภาครัฐ–เอกชน–แหล่งทุน–ผู้ประกอบการ นวัตกรรมมาจาก 2 ทาง คือ งานวิจัยจากหน่วยวิจัยและผู้เรียนระดับ ป.โท–ป.เอก และการรับถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ผลักดันสู่ Deep Tech ที่ลอกเลียนยากและจดทรัพย์สินทางปัญญาได้ ผ่าน Hackathon/Incubator/Joint Lab ขยายผล TLO ร่วมกระทรวงพาณิชย์ และใช้ Science Diplomacy นำงานวิจัยสู่ตลาดต่างประเทศพร้อมแลกเปลี่ยน Talent
2. Wellness Thailand	ต่อยอดศักยภาพบริการทางการแพทย์ ทันตกรรม กายภาพบำบัด มะเร็ง และพืชสมุนไพร สู่ภาคอุตสาหกรรม ทั้งเครื่องมือแพทย์ ชุดตรวจ ยา วัคซีน มาตรฐานและห้องแล็บทดสอบ AI ทางการแพทย์และงานวิจัยขั้นแนวหน้า
3. Semiconductor Thailand	เซมิคอนดักเตอร์เป็นพื้นฐานของทุกอุตสาหกรรมในอนาคต ครอบคลุมชิปประมวลผลและตรรกะ ชิปหน่วยความจำ และชิปเซนเซอร์และอุปกรณ์ตรวจจับ เพื่อรองรับ AI เทคโนโลยีพลังงาน หุ่นยนต์ และควอนตัม สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต
4. AI, Physical AI & Data Driven Nation	ขับเคลื่อนประเทศด้วย AI และข้อมูลภายใต้แนวคิด “AI for ALL” พัฒนา Photonic Chip รองรับ Data Center และ Power Management Chip พร้อมพัฒนา Biosensor จากฐานข้อมูล Biodiversity (พว./สพภ.) ซึ่งต้องทำงานข้ามกระทรวง
5. Frontier Innovation Thailand	เตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยคาดการณ์และติดตามแนวโน้มเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องแล้วปรับทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้อง ครอบคลุมควอนตัม AI Communication และ Advanced Sensing ซึ่งเป็นการวางรากฐานระยะยาว
6. ส่งเสริมเทคโนโลยีความมั่นคง	สร้างความมั่นคงทุกมิติ ทั้งการทหารและความปลอดภัย ไซเบอร์ และความมั่นคงทางการเมือง ควบคู่กับความยั่งยืนตาม SDGs 2573 การบริหารจัดการภัยคุกคามสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ และ Road to Net Zero 2593
7. ต่อต้าน Corruption สู่ Digital Government	เปิดเผยข้อมูล (Open Data) และให้บริการภาครัฐแบบรัฐบาลดิจิทัล กำหนดมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน (COI) ให้

ด้าน	สาระสำคัญ
	ชัดเจนทุกระดับ ทั้งคณะกรรมการและสถาบันการศึกษา พร้อมสื่อสารและยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
8. พลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษาสู่ระดับโลก	หารือ ทปอ. ปรับ TCAS ให้เท่าเทียม และพัฒนาระบบข้อสอบและแนวทางคัดเลือก ปรับบทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่จำนวนนักศึกษาลดลงสู่ Upskill/Reskill และ Incubation Hub แทนการลดบทบาทหรือยุบหน่วยงาน เปิดสถาบันอุดมศึกษาสู่ภายนอกเชื่อมนักคิดกับนักปฏิบัติควบคู่การดูแลความปลอดภัย และ “Researcher to the Nation” ให้อาจารย์และนักวิจัยไปปฏิบัติงานร่วมกับภาครัฐ–เอกชน

เมื่อพิจารณานโยบายรัฐบาล และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว. จะพบว่าระบบอุดมศึกษามีความสอดคล้องกับโครงสร้างของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ใน 3 มิติ ดังนี้

1. การผลิตและพัฒนากำลังคนทักษะสูงเพื่อสร้างเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ โดยระบุสาขาเป้าหมาย อาทิ เซมิคอนดักเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง AI และ Physical AI ควอนตัม อวกาศ อุตสาหกรรมชีวภาพ อาหารมูลค่าสูง ยาและเวชภัณฑ์ พลังงานสะอาด และอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์และสุขภาพ พร้อมกำหนดกลไกที่ระบบการอุดมศึกษาต้องดำเนินการ เช่น Thailand Skill Bridge การจัดการศึกษาแบบเรียนควบคู่การทำงาน (Work-integrated Learning) ทุนการศึกษาเพื่ออุตสาหกรรมเป้าหมาย และการดึงดูด Global Talent ขณะเดียวกัน นโยบายข้างต้นยังกำหนดกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจอีกด้านไว้ที่ **การเพิ่มผลิตภาพในภาคเกษตร อุตสาหกรรมการผลิต และบริการ** ควบคู่กับการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากผ่านสถาบันอุดมศึกษาเชิงพื้นที่ เกษตรมูลค่าสูง ธุรกิจชุมชนสู่ Local Growth Engine และการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยระบบธนาคารหน่วยกิตและการรับรองคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาฯ เพื่อรองรับทั้งกำลังคนใหม่สำหรับเศรษฐกิจใหม่ และกำลังแรงงานเดิมในภาคเศรษฐกิจฐานเดิมไปพร้อมกัน

2. สถาบันอุดมศึกษาปรับเปลี่ยนตนเองทั้งด้านการจัดการเรียนรู้และระบบนิเวศการสร้างนวัตกรรม ทั้งการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้และการแก้ปัญหาของประเทศ การปรับบทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่จำนวนนักศึกษาลดลงสู่การเป็นแหล่ง Upskill/Reskill และ Incubation Hub การเปิดสถาบันอุดมศึกษาสู่ภายนอกและเชื่อมนักคิดกับนักปฏิบัติ ตลอดจนการส่งอาจารย์และนักวิจัยไปปฏิบัติงานร่วมกับภาครัฐและเอกชนภายใต้แนวคิด "Researcher to the Nation" ขณะที่ด้านการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีการกำหนดกลไก ตั้งแต่ Joint Lab และ Hackathon การเสริมความเข้มแข็งของกระบวนการ IP และ TLO กองทุนร่วมลงทุนและ University Holding Company ไปจนถึง Area-based Innovation Ecosystem, Makerspace ชุมชน และ Incubator & Venture Builder อันเป็นการวางรากฐานให้ต้นแบบนวัตกรรมจากสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาไปสู่การใช้ประโยชน์จริงและการต่อยอดเชิงพาณิชย์

3. การบริหารจัดการและกลไกอำนวยความสะดวก อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) และการให้บริการแบบรัฐบาลดิจิทัล การกำหนดมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนให้ชัดเจนทุกระดับรวมถึงสถาบันการศึกษา การปรับระบบคัดเลือกให้เท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ตลอดจนการใช้กลไก Sandbox เชิงพื้นที่เป็นเครื่องมือทดลองแก้ปัญหาก่อนขยายผล ซึ่งมุ่งเน้นให้หน่วยงานกำกับดูแลปรับบทบาทสู่การอำนวยความสะดวกและกำกับคุณภาพบนฐานข้อมูลที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อผู้เรียนและผู้ประกอบการได้อย่างตรงจุด

บทที่ 3: ยุทธศาสตร์แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571 – 2575

3.1 ข้อเสนอหลักการชี้นำ (Guiding Principle)

การจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาฯ พ.ศ. 2571–2575 กำหนดหลักการชี้นำ (Guiding Principle) เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางและออกแบบแผนให้มีความชัดเจนและเป็นเอกภาพ โดยหลักการชี้นำจะทำหน้าที่เป็นจุดยึดร่วมในการพิจารณาทิศทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา ช่วยเชื่อมโยงบริบท ความท้าทาย และความต้องการของประเทศไปสู่การกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานของแผน ในการกำหนดหลักการชี้นำดังกล่าว ได้พิจารณาและสังเคราะห์จากกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) และข้อสั่งการของรัฐมนตรีว่าการ และปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควบคู่กับแนวคิดการศึกษา 6.0 (Education 6.0) รายงานขีดความสามารถในการแข่งขันโลก (IMD World Competitiveness Ranking) และ รายงานการศึกษาวิจัยนโยบายเพื่อพัฒนาระบบอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนตามความต้องการของประเทศ (Strategic Positioning) เพื่อให้แผนอุดมศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาประเทศและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

จากการสังเคราะห์ข้อมูลและทิศทางการพัฒนาดังกล่าว จึงกำหนดหลักการชี้นำ (Guiding Principle) สำหรับการจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาฯ พ.ศ. 2571–2575 ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เปิด**พรมแดนการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ (Multidisciplinary)** ร่วมกับทุกภาคส่วน **เน้น Active & Personalized Learning ขยายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning)** พร้อมผลักดันการใช้**ระบบ National Credit Bank และ Skill Transcript** และยกระดับบัณฑิตสู่มาตรฐานสากล

2. การผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในรูปแบบ **“Supply Push” หรือ “Discipline-based”** อาจ***ไม่สามารถตอบโจทย์***การพัฒนากำลังคนที่ตรงความต้องการของภาคการผลิตและบริการในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างที่คาดหวัง ซึ่งประเทศ**จำเป็นต้องเพิ่มการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในรูปแบบ “Demand-Driven” มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ**

3. พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็น**ศูนย์กลางองค์ความรู้ นวัตกรรม และการแก้ปัญหาของประเทศ โดยวางรากฐาน Deep Tech พร้อมระบบสนับสนุนการสร้าง Deep Tech Startup จากงานวิจัยโดยตรง ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการนวัตกรรม** ผลักดันนวัตกรรมไทย ยกระดับเทคโนโลยีในประเทศ และลดการพึ่งพาเครื่องจักรและเทคโนโลยีจากต่างชาติ

4. **ยกระดับคุณภาพอาจารย์**ให้มีศักยภาพปรับตัวรองรับโลกที่เปลี่ยนแปลง ปรับจากการประเมินอาจารย์ด้วยผลงานตีพิมพ์เป็นหลักสู่การ**มีศักยภาพปรับตัวได้ต่อเนื่องทั้งด้านนวัตกรรมการเรียน องค์ความรู้แบบองค์รวม สหวิทยาการ การมีประสบการณ์ร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี (AI)**

5. สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้อง**ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ กรอบแนวคิด และกระบวนการทำงาน** โดยจำเป็นต้องได้รับการ**ชี้นำในระดับนโยบาย "ควบคู่" ไปกับการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ และการปลดล็อกข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค** เน้นการ**สร้างระบบนิเวศที่เอื้ออำนวยและการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม** การกำกับควบคุม (Regulate and Control) ควรมีเท่าที่จำเป็น

3.2 วิสัยทัศน์

"อุดมศึกษาสร้างปัญญา ยกระดับทุนมนุษย์ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืน"

3.3 แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571–2575

แผนด้านการอุดมศึกษาฯ พ.ศ. 2571–2575 พัฒนาขึ้นโดยอาศัยการบูรณาการกรอบนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 กรอบการพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กรอบ อววน.) ข้อสั่งการของรัฐมนตรีว่าการและปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควบคู่กับแนวคิด Education 6.0 ข้อมูลด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (IMD Competitiveness) และผลการศึกษาจากโครงการศึกษาวิจัยนโยบายเพื่อพัฒนาระบบอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนตามความต้องการของประเทศ (Strategic Positioning) และการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ได้พิจารณาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อระบบอุดมศึกษา ทั้งด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร (Demographic Transformation) การกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษา ความหนาแน่นของผู้เรียน จำนวนอาจารย์รายสาขา งบประมาณ การเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบและมาตรฐานด้านความยั่งยืนในระดับโลก (ESG/Green Economy) และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Technology Transformation) เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางและบทบาทของระบบอุดมศึกษาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อบริบทการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม

ภายใต้วิสัยทัศน์ **"อุดมศึกษาสร้างปัญญา ยกระดับทุนมนุษย์ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืน"** แผนด้านการอุดมศึกษาฯ พ.ศ. 2571–2575 จึงกำหนดกรอบการขับเคลื่อนผ่าน **3 ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนากำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce) (2) การปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา (University Transformation) และ (3) การพัฒนาหน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)** เพื่อขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษาให้สามารถสร้างผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านตลาดแรงงาน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Movement) การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based Development) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) และการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อน 3 ยุทธศาสตร์มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเป้าหมายสำคัญของระบบอุดมศึกษา ได้แก่ **ผู้เรียน อาจารย์ บุคลากรสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ซึ่งมีบทบาทร่วมกันในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของระบบอุดมศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 - กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce)

มุ่งพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยให้ความสำคัญกับการสร้างกำลังคนเพื่อรองรับทั้งกลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) และการยกระดับผลิตภาพของภาคเศรษฐกิจเดิม (Productivity Uplift) ควบคู่กับการยกระดับและปรับเปลี่ยนทักษะของกำลังคนอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning) การดำเนินงานจึง**มุ่งสร้างระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่เชื่อมโยงกับความต้องการของประเทศและตลาดแรงงาน** ตั้งแต่การสร้างกำลังคนในสาขาที่มีความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนากำลังคนเฉพาะทางตามความต้องการของอุตสาหกรรม ไปจนถึงการเปิดโอกาสให้กำลังคนเดิมสามารถยกระดับและเปลี่ยนผ่านทักษะสู่บทบาทและความเชี่ยวชาญใหม่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกำลังคนและสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์ (Ultimate Goal): สัดส่วนกำลังคนทักษะสูงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22 (2.8 ล้านคน) (อว. มีส่วนร่วมในการเพิ่มกำลังคนทักษะสูงมากกว่าร้อยละ 30 (8.4 แสนคน))

3.4.1 ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์

1. จำนวนบัณฑิตที่ได้รับการจ้างงานในอุตสาหกรรมและสาขาเศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) ไม่น้อยกว่า 35,000 คน[32]

2. จำนวนจ้างงานกำลังคนในตลาดแรงงานทักษะสูงหรือยกระดับตำแหน่งงานผ่านกลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ อว. เพื่อเพิ่มผลิตภาพในการทำงาน ไม่น้อยกว่า 800,000 คน[33]

3. บัณฑิตได้รับค่าตอบแทนในระดับที่คุ้มค่ากับการลงทุนด้านการศึกษา โดยพิจารณาจากอัตราส่วนรายได้ของบัณฑิต ช่วงอายุ 20-24 ปี (ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี) ต่อรายจ่ายเฉลี่ยรายจังหวัด (Earning Factor) ไม่น้อยกว่า 1

<u>หน่วยงานร่วมขับเคลื่อนตัวชี้วัด</u>: สป.อว. และสถาบันอุดมศึกษา

3.4.2 ประเด็นมุ่งเน้น ให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนากำลังคนทักษะสูงเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใน 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. **สร้างเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine)** ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรสมัยใหม่ อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์และสุขภาพ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ เศรษฐกิจดิจิทัล และเศรษฐกิจ

---

[32] เป้าหมายดังกล่าวกำหนดโดยอ้างอิงผลการดำเนินงานเดิมรวม 94,000 คน จากกลไก CWIE หลักสูตรบัณฑิตพันธุ์ใหม่ระดับปริญญา (Degree) และแผนพัฒนากำลังคนด้านเซมิคอนดักเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง โดยคิดเป็นฐานประมาณ 100,000 คน และกำหนดสัดส่วนกำลังคนทักษะสูงร้อยละ 35

[33] เป้าหมายดังกล่าวอ้างอิงผลการดำเนินงานเดิมประมาณ 600,000 คน จากกลไก STEMPlus และโครงการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะเพื่ออนาคต (Reskill/Upskill) ของกระทรวง อว. โดยกำหนดเป้าหมายเพิ่มขึ้นเป็น 800,000 คน เพื่อขยายผลการพัฒนากำลังคนในระยะต่อไป

สีเขียว โดยมุ่งสร้างฐานกำลังคนที่มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ

2. **เพิ่มผลิตภาพและยกระดับมูลค่าเพิ่มของภาคเศรษฐกิจเดิม (Productivity Uplift)** ได้แก่ ภาคเกษตรและการท่องเที่ยว โดยมุ่งยกระดับทักษะและสมรรถนะของกำลังคนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แรงงานทักษะต่ำไปสู่ระดับวิชาชีพและความเชี่ยวชาญ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนากำลังคนให้สามารถปรับตัวและเปลี่ยนผ่านไปสู่บทบาทหรืออุตสาหกรรมใหม่ตามความต้องการในอนาคต

3.4.3 แผนงานขับเคลื่อน

แผนงาน 1.1 Graduate – New Growth Engine มุ่งผลิตกำลังคนใหม่ที่มีสมรรถนะเทียบเท่าระดับสากล (Global Workforce) ให้ตอบสนองความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ทั้งในด้านความต้องการกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์ ความต้องการของภาคธุรกิจ และความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการสร้างฐานกำลังคนเพื่อรองรับความต้องการในอนาคต โดยพัฒนาการผลิตกำลังคนให้มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ และเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับความต้องการใช้กำลังคนอย่างใกล้ชิด การดำเนินงานประกอบด้วย 3 แผนงานย่อย ได้แก่

- **แผนงานย่อย 1.1 A: การสร้างกำลังคนตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Global & Domestic Demand-driven Workforce)** มุ่งสร้างกำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะเทียบเท่าระดับสากลที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ครอบคลุมทั้งภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตในบริบทการทำงานจริง โดยนำข้อมูลความต้องการกำลังคน ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นมาเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนากำลังคน ขับเคลื่อนการพัฒนากำลังคนผ่านเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต โดยเชื่อมโยงบทบาทและทรัพยากรของแต่ละภาคส่วนใน**การร่วมเป็นเจ้าของการพัฒนากำลังคน (5 Co-own: Co-Create, Co-design, Co-teach, Co-invest และ Co-evaluate)** ตั้งแต่การร่วมกำหนดความต้องการและสมรรถนะเป้าหมาย การร่วมออกแบบแนวทางการพัฒนา การร่วมจัดการเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จากการทำงานจริง การร่วมสนับสนุนทรัพยากร ตลอดจนการร่วมประเมินผลลัพธ์ของกำลังคน โดยดำเนินการควบคู่กับการเชื่อมโยงการสนับสนุนงบประมาณกับผลลัพธ์การผลิตกำลังคน (Outcome-based Funding) มุ่งให้การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการผลิตกำลังคนทักษะสูงในสาขาที่มีความต้องการจริง

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 1.1 A*: การสร้างกำลังคนตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน (Demand-driven Workforce) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนการจ้างงานบัณฑิตในตำแหน่งงานทักษะสูง[34] ภายใต้กลุ่มอุตสาหกรรมเศรษฐกิจใหม่ทั้งในประเทศและในต่างประเทศ

- ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของบัณฑิตที่ได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของตลาดแรงงานในพื้นที่เป้าหมาย (ครอบคลุมทั้งในประเทศและต่างประเทศ)

- **แผนงานย่อย 1.1 B: การสร้างกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อรองรับความต้องการสำคัญของประเทศ (Strategic Workforce for National Interest)** มุ่งผลิตกำลังคนทักษะสูงในสาขาและอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยกำหนด**เป้าหมายและวางแผนการผลิตกำลังคนร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและผู้ใช้บัณฑิตบนฐานข้อมูลความต้องการกำลังคนตลอดห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรม** (Value Chain-based Workforce Development) และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา พร้อม**พัฒนารูปแบบการเรียนรู้และการผลิตกำลังคนที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะด้าน** ทั้งการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐาน (Higher Education Sandbox) หลักสูตรเฉพาะทาง (Specialized Programs) หลักสูตรระยะสั้นแบบเข้มข้น (Intensive Short Courses) และการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ (Work-integrated Learning) เพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนในสาขาเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ควบคู่กับการเชื่อมโยงเครือข่ายและทรัพยากรจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปปรับเป้าหมายและแนวทางการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการสำคัญของประเทศในแต่ละช่วงเวลา

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 1.1 B: *การสร้างกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อรองรับความต้องการสำคัญของประเทศ (Strategic Workforce for National Interest) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนการจ้างงานบัณฑิตในตำแหน่งงานทักษะสูง ภายใต้แผนการพัฒนากำลังคนที่ออกแบบให้สอดคล้องกับโจทย์ประเทศ โดย อว.

- ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของบัณฑิตในสาขายุทธศาสตร์ที่ได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของตลาดแรงงานในสาขา/อาชีพเดียวกัน

- **แผนงานย่อย 1.1 C: การสร้างฐานกำลังคนศักยภาพสูงเฉพาะทางสำหรับอนาคต (Targeted Talent Pipeline)** มุ่งสร้างระบบคัดเลือก บ่มเพาะ และพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพสูงในสาขาและเทคโนโลยีเป้าหมายของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดย**กำหนดเส้นทางการพัฒนาที่ชัดเจนและต่อเนื่องตามศักยภาพ (Progressive Talent Pathways)** ตั้งแต่การสร้างและบ่มเพาะฐานกำลังคน การต่อยอดสู่ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การเปิดโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี และเครือข่ายระดับนานาชาติ ไปจนถึงการเชื่อมโยงและสนับสนุนการนำความรู้ ความเชี่ยวชาญ และศักยภาพของกำลังคนกลับมา**ใช้ประโยชน์ในการทำงาน วิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และขับเคลื่อนประเด็นสำคัญของประเทศ (Talent Utilization for National Impact)** เพื่อสร้าง

[34] ประเภทอาชีพหมวด 2 ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ และ หมวด 3 เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่างๆ ตามการจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล ISCO-08

ฐานกำลังคนศักยภาพสูงเฉพาะทางที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเทคโนโลยี ยกระดับขีดความสามารถของภาคการผลิต และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศในระยะยาว

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 1.1 C: *การสร้างฐานกำลังคนศักยภาพสูงเฉพาะทางสำหรับอนาคต (Targeted Talent Pipeline) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัด 1 จำนวนตัวป้อน (Feeder) ที่ผ่านการบ่มเพาะและส่งต่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาในสาขาเป้าหมาย

- ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนทุนบัณฑิตศึกษา แบบมุ่งเป้าตามความต้องการ

- ตัวชี้วัดที่ 3 จำนวนบัณฑิตทุนที่วิจัยหรือไปปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

แผนงาน 1.2 Lifelong Learning - Workforce Elevation มุ่งยกระดับทักษะและสมรรถนะของกำลังคนตลอดช่วงชีวิต เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านของกำลังคนและอุตสาหกรรม ยกระดับแรงงานสู่ระดับทักษะที่สูงขึ้น และสร้างระบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนากำลังคนให้สามารถต่อยอดจากทักษะและประสบการณ์เดิมไปสู่ทักษะและบทบาทใหม่ ผ่านการ Reskill/Upskill และการพัฒนาทักษะตามเส้นทางการยกระดับสมรรถนะ (Progressive Skill Pathway) ตั้งแต่แรงงานทั่วไปและแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานระดับวิชาชีพและผู้เชี่ยวชาญ ควบคู่กับการขยายโอกาสและสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่น โดยการดำเนินงานประกอบด้วย 2 กลไกสำคัญ ได้แก่

- **แผนงานย่อย 1.2 A: ยกระดับศักยภาพกำลังคนสู่ความเชี่ยวชาญวิชาชีพ (From General to Professionals)** มุ่งยกระดับกำลังคนตั้งแต่แรงงานทักษะเดิม แรงงานทักษะต่ำ ไปจนถึงแรงงานระดับวิชาชีพให้สามารถ**ต่อยอดจากทักษะและประสบการณ์เดิมไปสู่ทักษะ บทบาท และระดับความเชี่ยวชาญที่สูงขึ้น** ผ่านกระบวนการเปลี่ยนผ่านทักษะ (Skill Transition) การปรับและยกระดับทักษะ (Reskill/Upskill) และการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าทางทักษะ (Progressive Skill Pathway) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม เทคโนโลยี และรูปแบบการทำงาน โดยมุ่งพัฒนากำลังคนสู่ทักษะ บทบาท และความเชี่ยวชาญที่สูงขึ้นในสาขาและอุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความต้องการและบริบทของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย เช่น Modular Learning, Micro credentials, Short Courses Training และ Flexible Training Models พร้อมเชื่อมโยงมาตรฐานและการรับรองสมรรถนะ เพื่อสนับสนุนการต่อยอดทักษะและความก้าวหน้าในสายอาชีพอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 1.2 A: *ยกระดับศักยภาพกำลังคนสู่ความเชี่ยวชาญวิชาชีพ (From General to Professionals) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนกำลังคนในตลาดแรงงานที่ได้รับการยกระดับตำแหน่งงานสู่ตำแหน่งงานทักษะสูง

- ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนกำลังคนในตลาดแรงงานที่ย้ายจากอุตสาหกรรมเดิมไปสู่อุตสาหกรรมใหม่ในตำแหน่งงานทักษะสูง

- **แผนงานย่อย 1.2 B: ขยายโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Expand Access to Lifelong Learning)** มุ่งพัฒนา**ระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานกลางเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้กำลังคนทุกช่วงวัย** ที่เชื่อมโยงผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษา และตลาดแรงงานเข้าด้วยกัน สามารถเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่ตอบโจทย์ความต้องการของอนาคต โดยเชื่อมโยงข้อมูลทักษะแห่งอนาคตและความต้องการกำลังคนเข้ากับการวิเคราะห์ Skill Gap และการแนะนำเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathways) ระบบสนับสนุนการเข้าถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย อาทิ Modular Learning, Short Courses และ Micro-credentials ทำให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดการเรียนรู้ข้ามรูปแบบและช่วงเวลา ควบคู่กับการคัดสรรและรับรองหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหา เลือก และต่อยอดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตนและตลาดแรงงานได้สะดวกยิ่งขึ้น รวมทั้งเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าสู่ระบบ National Credit Bank เพื่อสนับสนุนการสะสมเทียบโอน และรับรองผลการเรียนรู้และประสบการณ์เชื่อมโยงผลการเรียนรู้ไปสู่การทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพ

***ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 1.2 B**: ขยายโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Expand Access to Lifelong Learning) ประกอบด้วย*

- *ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนผู้เรียนในแพลตฟอร์มที่ได้รับการรับรอง โดย อว.*
- *ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนผู้เรียนในหลักสูตรระยะสั้น ภายใต้ระบบ National Credit Bank*

3.4.4 ตัวอย่างข้อริเริ่มสำคัญ (Initiative Design)

3.4.4.1 Initiative Design 1.1 B: การสร้างกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อรองรับความต้องการสำคัญของประเทศ (Strategic Workforce for National Interest)

ความท้าทายสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและโครงสร้างอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ข้อมูลความต้องการกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์ยังไม่ชัดเจน กระจัดกระจาย และไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้การคาดการณ์ความต้องการกำลังคนเฉพาะทางยังไม่แม่นยำ ขณะที่ความร่วมมือกับภาคผู้ใช้บัณฑิตยังไม่เป็นระบบ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานรายโครงการและยังไม่เชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์กับความต้องการที่แท้จริง รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎระเบียบที่ยังไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นร่วมกับสถานประกอบการ อีกทั้งการพัฒนาสมรรถนะกำลังคนยังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ เพื่อก้าวข้ามความท้าทายดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องจึงต้องร่วมวางแนวทางการผลิตกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์บนฐานความต้องการของประเทศ โดยบูรณาการข้อมูลความต้องการกำลังคนเพื่อกำหนด Priority และ Targeted Skills ที่ชัดเจน เชื่อมโยงความต้องการระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวของอุตสาหกรรม New Growth Engine สู่การวางแผนและผลิตกำลังคนอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการยกระดับระบบร่วมผลิตกำลังคนทักษะสูงที่มีความยืดหยุ่นและทันต่อการเปลี่ยนแปลงระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคเอกชน ผ่านการจัดการศึกษาด้วย Higher Education Sandbox เพื่อปลดล็อกข้อจำกัดเดิม และการร่วมพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางที่สอดคล้องและเท่าทันต่อความต้องการของอุตสาหกรรม

เพื่อการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายและร่วมออกแบบการผลิตกำลังคน โดยวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนและทักษะเชิงยุทธศาสตร์ ประเมินศักยภาพการผลิตของสถาบันอุดมศึกษาและเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงสถานประกอบการตลอด Supply Chain เพื่อนำไปสู่การร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนและ Priority Skills ที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย 2) พัฒนาระบบร่วมผลิตกำลังคนที่ยืดหยุ่น โดยจัดรูปแบบการผลิตกำลังคนที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะด้านและการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม อาทิ โครงการร่วมสร้างกำลังคนร่วมออกแบบและจัดการเรียนรู้กับสถานประกอบการรายสาขา การจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐาน (Higher Education Sandbox) และการเรียนรู้จากการทำงานเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์ทำงานจริง 3) สร้างกลไกเครือข่ายและงบประมาณมุ่งผลลัพธ์ โดยเครือข่ายอุตสาหกรรมเชื่อมโยงความร่วมมือและทรัพยากรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการผลิตกำลังคนทักษะสูงในสาขาเป้าหมาย รวมถึงเชื่อมโยงการสนับสนุนงบประมาณกับผลลัพธ์การผลิตกำลังคน และ 4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลผลการผลิตและการใช้ประโยชน์จากกำลังคนมาปรับเป้าหมายและแนวทางการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศในแต่ละช่วงเวลา

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สป.อว. และ สอวช. ทำหน้าที่กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และขับเคลื่อนการบูรณาการข้อมูลและความร่วมมือในการผลิตกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์ รวมทั้งสนับสนุนกลไกการติดตามและประเมินผล ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมวางแผนและพัฒนารูปแบบการผลิตกำลังคนตามศักยภาพและความเชี่ยวชาญของแต่ละแห่ง รวมถึงจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรม ส่วนภาคอุตสาหกรรมและสถานประกอบการร่วมกำหนดความต้องการกำลังคนและทักษะ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานจริง ตลอดจนร่วมประเมินผลและสะท้อนข้อมูลความต้องการใช้กำลังคน เพื่อนำไปสู่การปรับเป้าหมายและแนวทางการผลิตกำลังคนอย่างต่อเนื่อง

3.4.4.2 Initiative Design 1.2 A: ยกระดับกำลังคนจากฐานทักษะและประสบการณ์เดิมสู่ความเชี่ยวชาญและบทบาทวิชาชีพที่สูงขึ้น (From General to Professionals)

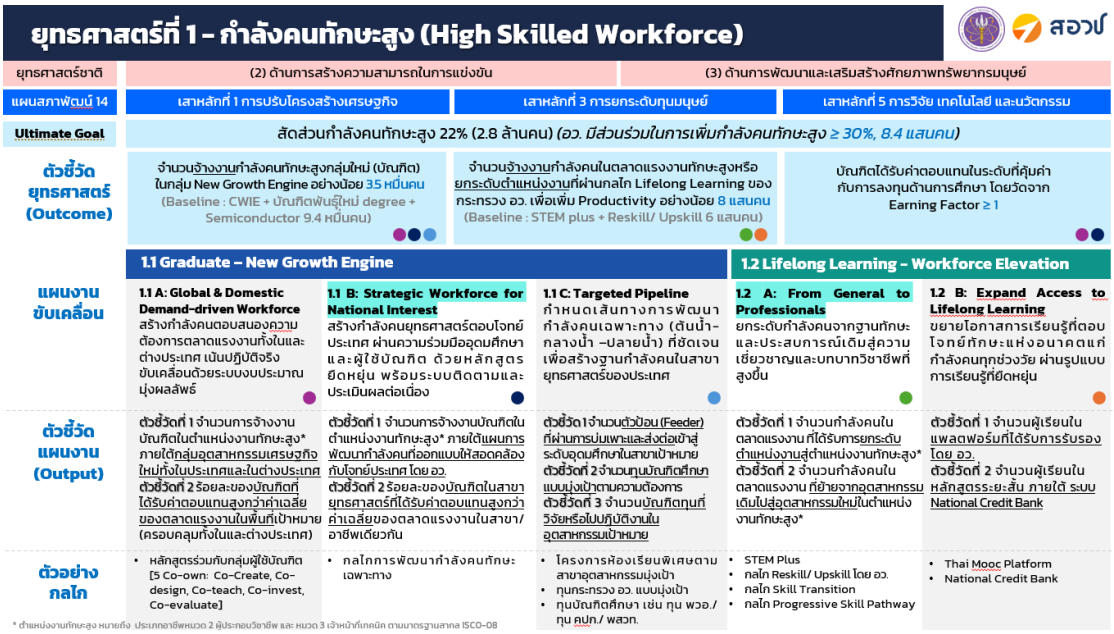
ความท้าทายสำคัญของการยกระดับกำลังคนในตลาดแรงงานสู่ทักษะวิชาชีพและความเชี่ยวชาญที่สูงขึ้นคือ กำลังคนยังขาดการรับรู้ทักษะแห่งอนาคตและโอกาสในการเปลี่ยนผ่านสู่ทักษะขั้นสูงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการเกิดบทบาทงานใหม่ (Emerging Roles) ขาดแนวทางในการต่อยอดจากฐานทักษะเดิมไปสู่บทบาทที่สูงขึ้น ขาดรูปแบบการยกระดับทักษะที่ตอบโจทย์รายบุคคลซึ่งมีพื้นฐานทักษะและประสบการณ์แตกต่างกัน รวมถึงหลักสูตรและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายแต่ยังขาดกลไกคัดสรรและรับรองมาตรฐาน ขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงผู้เรียน การเรียนรู้ และตลาดงานเข้าด้วยกัน ส่งผลให้ผลการเรียนรู้และประสบการณ์ไม่สามารถนำไปสู่ความก้าวหน้าในอาชีพได้ ทั้งนี้ เพื่อก้าวข้ามความท้าทายดังกล่าว จึงควรพัฒนาระบบการเปลี่ยนผ่านทักษะ (Skill Transition) ที่ทำให้กำลังคนเห็นถึงเส้นทางการขยับสู่ทักษะและบทบาทที่สูงขึ้นทั้งภายในอุตสาหกรรมเดิมและข้ามอุตสาหกรรมไปสู่สาขาที่มีมูลค่าสูงกว่า ควบคู่กับการ

ประเมินทักษะเดิม ระบุช่องว่างทักษะ เพื่อออกแบบเส้นทางการพัฒนาเฉพาะบุคคล และการวางโครงสร้างพื้นฐานกลางที่เชื่อมผลการเรียนรู้ไปสู่การยกระดับทำงานอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น จึงเสนอแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) จัดทำแผนที่เส้นทางอาชีพและการเปลี่ยนผ่านทักษะ (Career & Skill Transition Maps) โดยวิเคราะห์ทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) บทบาทงานที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Roles) และเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Progression) ในอุตสาหกรรมเป้าหมาย พร้อมจัดทำเส้นทางการเปลี่ยนผ่านทักษะใน 2 ทิศทาง ทั้งการยกระดับภายในอุตสาหกรรมเดิมจากทักษะที่มีอยู่สู่ทักษะวิชาชีพและความเชี่ยวชาญที่สูงขึ้น และการเคลื่อนย้ายข้ามอุตสาหกรรมไปสู่สาขาที่มีความต้องการและมูลค่าเพิ่มสูงกว่า 2) พัฒนาระบบการประเมินทักษะและเส้นทางการเปลี่ยนผ่านทักษะ (Skill Recognition & Skill Transition Pathways) รายบุคคล โดยประเมินทักษะและประสบการณ์เดิมเพื่อระบุช่องว่างทักษะ (Skill Gaps) และออกแบบเส้นทางการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (Personalized Skill Transition Pathways) ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น อาทิ การเรียนรู้แบบโมดูล (Modular Learning) และหน่วยการเรียนรู้และการรับรองสมรรถนะย่อย (Micro-credentials) 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกลางสำหรับการเปลี่ยนผ่านทักษะ (Skill Transition Infrastructure) โดยพัฒนาแพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงผู้เรียน หลักสูตร ผลการเรียนรู้และทักษะ เข้ากับอาชีพและตลาดงาน พร้อมรวบรวมข้อมูลหลักสูตรจากภาครัฐ สถาบันอุดมศึกษา และภาคเอกชน ควบคู่กับกลไกคัดสรรและรับรองมาตรฐานหลักสูตร และผลักดันระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (National Credit Bank) ให้ดำเนินการได้เต็มรูปแบบ เพื่อรองรับการสะสม เทียบโอน และต่อยอดผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ 4) พัฒนาระบบเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้สู่ความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Progression) โดยพัฒนาระบบรับรองสมรรถนะ (Skill Certification) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและความต้องการของภาคอุตสาหกรรม พร้อมทั้งแฟ้มสะสมทักษะ (Skill Portfolio) เพื่อรวบรวมและแสดงหลักฐานด้านทักษะ ประสบการณ์ และประกาศนียบัตรที่ได้รับ สำหรับการเปลี่ยนผ่านสู่ทักษะวิชาชีพและบทบาทงานที่สูงขึ้น

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอให้ สป.อว. และ สอวช. ทำงานร่วมกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มเทคโนโลยี อุตสาหกรรม ทักษะแห่งอนาคต และบทบาทงานที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Roles) สำหรับการจัดทำ Career & Skill Transition Maps และ สป.อว. และ สอวช. ทำงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ออกแบบเส้นทางการพัฒนาเฉพาะบุคคล (Personalized Skill Transition Pathways) ขณะที่ สป.อว. เป็นหน่วยงานหลักในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยพัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานกลางสำหรับการเปลี่ยนผ่านทักษะ (Skill Transition Infrastructure) ทั้งแพลตฟอร์มกลาง ระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ ระบบรับรองสมรรถนะ (Skill Certification) และแฟ้มสะสมทักษะ (Skill Portfolio) พร้อมทั้งกลไกคัดสรรและรับรองมาตรฐานหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการประเมินทักษะและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ระบุช่องว่างทักษะ และจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่ยืดหยุ่นเพื่อรองรับการยกระดับทักษะควบคู่กับการทำงาน สำหรับภาคอุตสาหกรรมในฐานะผู้ใช้กำลังคน มีบทบาทในการสะท้อนความต้องการทักษะและบทบาทงานที่เกิดขึ้นใหม่ ร่วมกำหนดมาตรฐานสมรรถนะ ส่งบุคลากรเข้ารับการพัฒนา

ตลอดจนยอมรับและนำผลการรับรองทักษะไปใช้ในการพิจารณาความก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อให้การยกระดับทักษะเชื่อมโยงกับความก้าวหน้าในอาชีพได้จริง

ภาพที่ 2 Strategic tree ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce)

3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 2 – ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)

ภายใต้บริบทที่ฐานผู้เรียนใหม่มีแนวโน้มลดลง ประกอบกับความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อโครงสร้างอาชีพและความต้องการทักษะ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาท**จาก "ผู้ผลิตปริญญา" (Degree Producer) ไปสู่ "การสร้างขีดความสามารถของประเทศ" (National Capability Building)** จึงมุ่งเน้นการปฏิรูป (Transform) สถาบันอุดมศึกษาให้สามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของประเทศและบริบทโลก ทั้งในมิติการจัดการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถส่งมอบคุณค่าในการสร้างผลกระทบในระดับประเทศ ทั้งในด้านการส่งมอบกำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce) รองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) และการเพิ่มผลิตภาพของภาคเศรษฐกิจเดิม (Productivity Uplift) และต้นแบบนวัตกรรมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ

เป้าประสงค์ (Ultimate Goal): สถาบันอุดมศึกษามีรายได้จากการให้บริการและความร่วมมือภายนอกครอบคลุมต้นทุนการดำเนินงาน (รายได้ต่อต้นทุน ≥ 1)[35]

[35] รายได้ของสถาบันอุดมศึกษา ครอบคลุม รายได้จากการวิจัย การบริการวิชาการ การทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก ในส่วนต้นทุนการดำเนินงาน ครอบคลุม งบประมาณแผ่นดินและค่าธรรมเนียมการศึกษา

3.5.1 ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์

1. ร้อยละผู้เรียนในหลักสูตรที่ปรับตัวสู่ Education 6.0 เป็นร้อยละ 10 (180,000 คน) โดยหลักสูตร Education 6.0 ได้แก่ หลักสูตร Higher Education Sandbox หลักสูตรร่วมกับกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต [5 Co-own: Co-Create, Co-design, Co-teach, Co-invest, Co-evaluate] หลักสูตรบูรณาการข้ามศาสตร์ หลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบันทั้งในและต่างประเทศ หลักสูตรที่ผสมผสานความรู้เชิงกว้างแบบองค์รวมและเชิงลึกเฉพาะด้าน (T/Π-Shape) และหลักสูตรที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และเครื่องจักร (Human-Machine/AI)

2. ระบบนิเวศที่รองรับการสร้างนวัตกรรมไปสู่การใช้ประโยชน์ ได้แก่ สัดส่วน Adjunct Professor ต่ออาจารย์ทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 (1,440 คน) สัดส่วนบุคลากรที่เคลื่อนย้ายไปปฏิบัติในภาคเอกชน/ ภาครัฐ และสังคมชุมชนร้อยละ 10 (7,160 คน) สัดส่วนผลงานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อบุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มเป็น 5 : 1 และสัดส่วนการยื่นจดสิทธิบัตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เทียบจากข้อมูลปี 2568

3. ต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษา 5 ต้นแบบ ที่นำไปสู่การยกระดับศักยภาพประเทศและการสร้างคุณค่าต่อสังคม (Social Contribution) อาทิ นวัตกรรมองค์รวม (Product, Process, Service, Technology, Social) ที่ร่วมพัฒนากับผู้ใช้ เพื่อสร้างผลลัพธ์เชิงบวกในระดับพื้นที่/จังหวัด และสามารถขยายผลในระดับประเทศได้

<u>หน่วยงานร่วมขับเคลื่อนตัวชี้วัด</u>: สป.อว. สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (กำหนดเป็นตัวชี้วัดร่วม)

3.5.2 ประเด็นมุ่งเน้น การปรับรูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ใน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. ปรับแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เพื่อยกระดับทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความสามารถนำองค์ความรู้ไปสู่การใช้งานจริง (Knowledge Translation Capability) พร้อมปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง (Learn–Unlearn–Relearn) โดยมุ่งสร้างประสบการณ์จริงให้กับผู้เรียนและการมีส่วนร่วมเชิงลึกจากภาคผู้ใช้บัณฑิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมจัดการเรียนรู้ ควบคู่กับการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ (Multidisciplinary) และการจัดการเรียนรู้ร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Cross-Institutional) เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรระหว่างสถาบัน ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Education 6.0 การส่งเสริมความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันระหว่าง "มนุษย์และเครื่องจักร" รวมถึงการผลักดันนวัตกรรมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

2. วางรากฐานระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับบทบาทสถาบันอุดมศึกษาจากผู้ผลิตองค์ความรู้ ไปสู่การเป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ นวัตกรรม และการแก้ปัญหาของประเทศ ครอบคลุมบทบาทอุดมศึกษาทั้งการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ โดยมุ่งยกระดับศักยภาพอาจารย์และบุคลากรสนับสนุน การสร้างความเชื่อมโยง (Linkage) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาระบบสนับสนุนการนำผลงานวิจัยและ

นวัตกรรมจากอุดมศึกษาไปสู่การใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างรากฐานองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมที่นำไปสู่การใช้งานจริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต ควบคู่กับการปรับระบบค่าตอบแทนเพิ่มของอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนไปสู่การวัดศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านนวัตกรรมการเรียนการสอน องค์ความรู้แบบองค์รวมและสหวิทยาการ และการมีประสบการณ์ร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

3. ผลักดันต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ เพื่อปรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาจากผู้ผลิตงานวิจัยไปสู่ผู้สร้างต้นแบบเชิงระบบที่หน่วยงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อ อาทิ ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ด้านพลังงานสะอาดและสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) และเมืองวัฒนธรรมและมรดก (Cultural & Heritage City) โดยมุ่งสร้างต้นแบบนวัตกรรมในพื้นที่ทดลองของสถาบันอุดมศึกษาและผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์จริงและขยายผลร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ

3.5.3 แผนงานขับเคลื่อน

แผนงาน 2.1 New Curriculum Design การออกแบบหลักสูตรรูปแบบใหม่นับเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถสร้างผลกระทบในการสร้างขีดความสามารถของประเทศ (National Capability Building) และเป็นเงื่อนไขด้านอุปทาน (Supply) ที่ทำให้เป้าหมายการสร้างและพัฒนากำลังคนทักษะสูงภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 เกิดผลสำเร็จ การผลิตบัณฑิตในรูปแบบ "Supply Push" หรือ "Discipline-based" อาจไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนากำลังคนที่ตรงความต้องการในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างที่คาดหวัง แผนงานนี้จึงมุ่งให้สถาบันอุดมศึกษาปรับกระบวนทัศน์การออกแบบหลักสูตร จากการยึดโครงสร้างศาสตร์และขอบเขตของคณะเป็นตัวตั้ง ไปสู่**การยึดผลลัพธ์การเรียนรู้และความต้องการของประเทศเป็นตัวตั้ง (Demand-driven) การเรียนรู้ข้ามศาสตร์ (Multidisciplinary) และการสร้างการมีส่วนร่วมเชิงลึกของภาคผู้ใช้บัณฑิตตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้** และใช้สถานประกอบการเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียนและอาจารย์ ผ่านการออกแบบหลักสูตร 3 รูปแบบที่เสริมกัน ได้แก่ **หลักสูตรร่วมกับภาคเอกชน หลักสูตรบูรณาการข้ามศาสตร์ และหลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบัน** เพื่อให้สัดส่วนผู้เรียนในหลักสูตรที่ปรับตัวสู่ Education 6.0 เป็นร้อยละ 10 (180,000 คน) ทั้งนี้ใช้กลไกหลักสูตรนวัตกรรมอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) เป็นช่องทางรองรับหลักสูตรที่ยังไม่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานปัจจุบัน ซึ่งเป็นกลไกที่ใช้ได้กับการออกแบบหลักสูตรทั้ง 3 รูปแบบ

- **แผนงานย่อย 2.1 A: การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับภาคเอกชน (5 Co-own with Private Sector)** มุ่งยกระดับบทบาทภาคเอกชนจากผู้ให้ความเห็นไปสู่การเป็นหุ้นส่วนที่ร่วมกำหนดเป้าหมาย ร่วมจัดการเรียนรู้ ร่วมลงทุน และร่วมรับผิดชอบต่อกำลังคนทักษะสูงที่ระบบอุดมศึกษาสร้างและพัฒนา **ตามหลักการ 5 Co-own ได้แก่ Co-Create, Co-design, Co-teach, Co-invest และ Co-evaluate** โดยมุ่งเป้าไปที่กลุ่มอุตสาหกรรมภายใต้เครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) และการเพิ่มผลิตภาพเศรษฐกิจเดิม (Productivity Uplift) หลักสูตรที่ออกแบบร่วมกับผู้ใช้บัณฑิตจึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการส่งมอบกำลังคนทักษะสูงเข้าสู่

การจ้างงานในสาขาที่กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 1 ทั้งนี้ ต้องมีระบบติดตามและประเมินผลเชิงรุกที่สะท้อนข้อมูลการจ้างงานและสมรรถนะที่ใช้จริงในสถานประกอบการกลับมายังสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรเกิดขึ้นได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการทักษะ แทนการทบทวนตามรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 2.1 A: *การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับภาคเอกชน (5 Co-own with Private Sector) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของผู้เรียนในหลักสูตรที่ภาคเอกชนร่วมออกแบบและร่วมลงทุนในการจัดการศึกษา (In-kind & In-cash) ต่อผู้เรียนทั้งหมด

- ตัวชี้วัดที่ 2 มูลค่าการร่วมลงทุนของภาคเอกชนในการจัดการศึกษา (In-kind & In-cash)

- **แผนงานย่อย 2.1 B: การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการองค์ความรู้จากหลายศาสตร์ (Multidisciplinary Curriculum)** มุ่งส่งเสริมการบูรณาการองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญจากหลากหลายศาสตร์ และการทำงานร่วมกันระหว่างคณะและหน่วยงาน ซึ่งเป็นการทลายขอบเขตการบริหารหลักสูตรรายคณะที่เป็นข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของการปรับตัว โดยให้ความสำคัญกับ**การผสานองค์ความรู้ระหว่างสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ (STEM) กับสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปศาสตร์ (Non-STEM)** เนื่องจากกำลังคนยุคใหม่ต้องอาศัยทั้งความสามารถเชิงเทคนิคและความเข้าใจบริบททางสังคมและการออกแบบเพื่อแปลงองค์ความรู้ไปสู่การสร้างมูลค่าและการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ทั้งยังเป็นการดึงฐานทรัพยากรทั้งทางด้านหลักสูตรและอาจารย์ในกลุ่ม Non-STEM ซึ่งมีสัดส่วนสูงในระบบให้เข้ามาเสริมการพัฒนากำลังคนในสาขายุทธศาสตร์ของประเทศ เพื่อรองรับการเรียนรู้แบบองค์รวมและสหวิทยาการตามแนวทาง Education 6.0

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 2.1 B: *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการองค์ความรู้จากหลายศาสตร์ (Multidisciplinary Curriculum) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของผู้เรียนในหลักสูตรบูรณาการข้ามศาสตร์ที่บูรณาการความเชี่ยวชาญของคณะหรือหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถาบันต่อผู้เรียนทั้งหมด

- ตัวชี้วัดที่ 2 ต้นทุนการจัดการศึกษาที่ลดลงจากการจัดหลักสูตรบูรณาการข้ามศาสตร์และใช้ทรัพยากรร่วมกันภายในสถาบัน

- **แผนงานย่อย 2.1 C: การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบัน (Cross-Institutional Integrated Curriculum)** มุ่งส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาโดยอาศัย**การใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Shared Resource) ทั้งอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ห้องปฏิบัติการ โครงสร้างพื้นฐานการวิจัย และแพลตฟอร์มการเรียนรู้** เพื่อให้แต่ละสถาบันใช้จุดแข็งเฉพาะทางเป็นฐานในการร่วมจัดการศึกษา แทนการลงทุนพัฒนาหลักสูตรและทรัพยากรที่ซ้ำซ้อนในสาขาเดียวกัน ซึ่งเป็นแนวทางที่จำเป็นภายใต้ข้อจำกัดด้าน

งบประมาณและแนวโน้มฐานผู้เรียนใหม่ที่ลดลง โดยขับเคลื่อนผ่าน**เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (University Consortium)** แบบมุ่งเป้าตามความต้องการของประเทศ และขยายไปสู่ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อยกระดับบัณฑิตสู่มาตรฐานสากล ทั้งนี้ การผลักดันระบบ National Credit Bank ให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานกลางในการสะสมและเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบัน ควบคู่กับการปลดล็อกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ทั้งการรับรองปริญญาร่วม และการนับภาระงานของอาจารย์ที่สอนข้ามสถาบัน นับเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับหลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบัน

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 2.1 C: *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบัน (Cross-Institutional Integrated Curriculum) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของผู้เรียนในหลักสูตรร่วมระหว่างสถาบันที่บูรณาการความเชี่ยวชาญและสามารถเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันต่อผู้เรียนทั้งหมด

- ตัวชี้วัดที่ 2 รายได้จากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรใหม่ที่พัฒนาร่วมกับสถาบันที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

แผนงาน 2.2 Innovation Ecosystem การวางรากฐานระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากผู้ผลิตองค์ความรู้ ไปสู่การเป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ นวัตกรรม และการแก้ปัญหาของประเทศ ปัจจุบันระบบอุดมศึกษาไทยยังขับเคลื่อนเศรษฐกิจนวัตกรรมได้ไม่เต็มศักยภาพ สะท้อนจากอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก (GII) และจำนวนสิทธิบัตรโดยคนในประเทศ แผนงานนี้จึงมุ่งพัฒนาระบบนิเวศที่ครอบคลุมบทบาทอุดมศึกษาทั้งการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ โดยเน้นการยกระดับศักยภาพอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักของระบบ ควบคู่กับการสร้างความเชื่อมโยง (Linkage) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับทุกภาคส่วน พร้อมทั้งวางรากฐานระบบสนับสนุนเพื่อผลักดันผลงานวิจัยและนวัตกรรมจากอุดมศึกษาไปสู่การใช้ประโยชน์ ยกระดับเทคโนโลยีในประเทศและลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากระบบอุดมศึกษาสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และตอบโจทย์การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน การดำเนินงานประกอบด้วยกลไกสำคัญ ได้แก่

- **แผนงานย่อย 2.2 A: การยกระดับศักยภาพอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนด้านการพัฒนานวัตกรรมและการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (Upgrading Academic and Support Staff Capabilities)** มุ่งยกระดับศักยภาพอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนในการพัฒนานวัตกรรมและการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ ควบคู่กับการสร้างแรงจูงใจที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมผ่านการปรับระบบประเมินและค่าตอบแทนเพิ่ม จากการวัดด้วยผลงานตีพิมพ์ ไปสู่การวัดศักยภาพในการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านนวัตกรรมการเรียนการสอน องค์ความรู้แบบองค์รวมและสหวิทยาการ การมีประสบการณ์ร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และการทำงานร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ พร้อมทั้งพัฒนาระบบบ่มเพาะและเปิดเส้นทางให้บุคลากรเคลื่อนย้ายไปปฏิบัติงานในภาคเอกชน ภาครัฐ และสังคมชุมชน และการดึงผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาในรูปแบบ Adjunct Professor เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ทั้งนี้ ให้ความสำคัญ

กับบุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์จริง

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 2.2 A: *การยกระดับศักยภาพอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนด้านการพัฒนานวัตกรรมและการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (Upgrading Academic and Support Staff Capabilities) ประกอบด้วย*

- *ตัวชี้วัดที่ 1 สัดส่วนบุคลากรที่ไปปฏิบัติงานในภาคเอกชนและชุมชนต่อบุคลากรทั้งหมด*
- *ตัวชี้วัดที่ 2 สัดส่วนผลงานวิจัยที่ไปใช้ประโยชน์ต่อบุคลากรในหน่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม*
- *ตัวชี้วัดที่ 3 สัดส่วนการยื่นจดสิทธิบัตร*
- *ตัวชี้วัดที่ 4 รายได้จากบริการวิชาการ/วิจัยในสาขาที่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญของบุคลากร*
- *ตัวชี้วัดที่ 5 สัดส่วน Adjunct Professor เพิ่มขึ้น 2% ต่ออาจารย์ทั้งหมด (1,440 คน)*

แผนงาน 2.3 Innovation Prototype มุ่งเปลี่ยนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาจากผู้ผลิตงานวิจัย ไปสู่ผู้สร้างต้นแบบเชิงระบบที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อ ผ่านพื้นที่ทดลองต้นแบบนวัตกรรมในสภาพการใช้งานจริงก่อนขยายผลสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ อาทิ โรงเรียนแพทย์ โรงเรียนสาธิต และเครือข่ายในพื้นที่ ทั้งนี้ความสำเร็จของแผนงานจะวัดที่การถูกนำไปใช้จริงและขยายผลโดยหน่วยงานเจ้าของภารกิจ อันจะทำให้ผลงานจากระบบอุดมศึกษายกระดับขีดความสามารถของประเทศได้ทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคม การดำเนินงานประกอบด้วยกลไกสำคัญ ได้แก่

- **แผนงานย่อย 2.3 A: การผลักดันต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ (Leveraging University-Led Prototypes for National Infrastructure Enhancement)** มุ่งผลักดันการนำต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาไปใช้จริงและขยายผลร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม ครอบคลุมการยกระดับระบบสำคัญของประเทศ อาทิ ระบบการศึกษาผ่านโรงเรียนสาธิตของสถาบันอุดมศึกษา ระบบสาธารณสุขผ่านโรงเรียนแพทย์ ระบบพลังงานสะอาดต้นแบบ (Green City) ของสถาบันอุดมศึกษา เมืองอัจฉริยะ (Smart City) และเมืองวัฒนธรรมและมรดก (Cultural & Heritage City) ผ่านเครือข่ายในพื้นที่ ทั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมร่วมกับหน่วยงานเจ้าของภารกิจตั้งแต่ต้นทางเพื่อให้ผลลัพธ์สอดคล้องกับเงื่อนไขเชิงระบบของหน่วยงานผู้รับไปใช้ พร้อมทั้งจัดให้มีกลไกส่งต่อที่ชัดเจน ทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานผู้รับ และการเชื่อมกับแหล่งงบประมาณสำหรับการขยายผล

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 2.3 A: *การผลักดันต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ (Leveraging University-Led Prototypes for National Infrastructure Enhancement) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนต้นแบบที่ผ่านการนำร่องในพื้นที่ทดลองของสถาบันอุดมศึกษา

- ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ร่วมพัฒนาต้นแบบ และนำไปสู่การสร้างคุณค่าต่อสังคมและประเทศ

- ตัวชี้วัดที่ 3 รายได้จากการนำต้นแบบไปใช้ประโยชน์

3.5.4 ตัวอย่างข้อริเริ่มสำคัญ (Initiative Design)

3.5.4.1 Initiative Design 2.1 B: การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการองค์ความรู้จากหลายศาสตร์ (Multidisciplinary Curriculum)

ปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญจากหลากหลายศาสตร์ยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ทั้งจำนวนของหลักสูตรข้ามศาสตร์ที่ตอบความต้องการของภาคอุตสาหกรรมยังมีจำนวนน้อย ทำให้ผู้เรียนกลุ่ม Non-STEM ยังกระจุกตัวอยู่ในหลักสูตรสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และครุศาสตร์แบบดั้งเดิม ขณะที่ความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมยังไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะระบุรูปแบบการบูรณาการข้ามศาสตร์ที่ต้องการได้อย่างชัดเจน ประกอบกับยังขาดฐานข้อมูลหลักสูตรที่เป็นระบบ (Systematic) และขาดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีข้อมูลประกอบการเลือกเรียน ผู้บริหารสถาบันขาดข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และยังไม่มีกลไกติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กระบวนการบริหารภายในสถาบันยังไม่รองรับการทำงานข้ามศาสตร์ ทั้งด้านการจัดสรรงบประมาณ การนับภาระงานของอาจารย์ และการอนุมัติหลักสูตร ขณะที่ผู้เรียนเองยังไม่มั่นใจและยึดติดกับหลักสูตรรูปแบบเดิม เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดดังกล่าวจำเป็นต้องต่อยอดจากหลักสูตรที่ออกแบบร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและกลไกการเป็นเจ้าของร่วม (Co-creation/Co-ownership) เพื่อระบุรูปแบบการบูรณาการข้ามศาสตร์ที่ตรงกับความต้องการจริง ควบคู่กับการสร้างระบบข้อมูลหลักสูตรข้ามศาสตร์ที่เป็นระบบและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับกลไกการสื่อสารเพื่อดึงดูดผู้เรียนและผู้ออกแบบหลักสูตร ตลอดจนการออกแบบระบบแบ่งปันทรัพยากรระหว่างคณะและหน่วยงาน พร้อมนำร่องในกลุ่มสถาบันเพื่อถอดบทเรียนก่อนขยายผล

จึงเสนอแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) วางหมวดและมาตรฐานหลักสูตรข้ามศาสตร์ โดยอาจเพิ่มประเภทหลักสูตรบูรณาการในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พร้อมกำหนดแนวทางการให้ปริญญาที่รองรับหลักสูตรซึ่งบูรณาการมากกว่าหนึ่งศาสตร์ กำหนดชุดสมรรถนะร่วมที่ผสานองค์ความรู้ STEM และ Non-STEM ไว้ในหลักสูตรเดียวเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (Program Learning Outcome, PLO) รวมถึงจัดทำการเชื่อมโยงข้อมูลหลักสูตรกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม (Curriculum–Industry Mapping) เพื่อชี้ช่องว่างรายอุตสาหกรรมและใช้เลือกคู่ศาสตร์ที่ควรบูรณาการก่อน 2) ส่งเสริมการทำงานร่วมระหว่างคณะและหน่วยงาน โดยกำหนดโครงสร้างการบริหารหลักสูตรข้ามคณะในลักษณะการเป็นเจ้าของหลักสูตรร่วม ที่ระบุบทบาท ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจอย่างชัดเจน พัฒนาแนวทางการจัดสรรงบประมาณและรายได้ตามสัดส่วนการร่วมจัดการเรียนการสอนจริง ตลอดจนปรับหลักเกณฑ์ให้นับการสอนข้ามคณะและการ

พัฒนาหลักสูตรร่วมเป็นภาระงานพิเศษและผลงานที่ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ 3) ขยายผลและติดตามคุณภาพหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีทุนและมาตรการจูงใจสำหรับหลักสูตรนำร่อง เน้นคู่ศาสตร์ที่ประเทศยังขาดโดยเฉพาะ Non-STEM ที่เชื่อมกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พัฒนาระบบหน่วยกิตที่ยืดหยุ่นทั้งวิชาโท (Minor) วิชาย่อย (Micro-credential) และการเทียบโอนหน่วยกิตข้ามคณะและข้ามสถาบัน พร้อมทั้งวางกลไกทบทวนหลักสูตรแบบพลวัต (Dynamic Review) ที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้และการมีงานทำของบัณฑิตเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจปรับปรุง ควบรวม หรือปิดหลักสูตร

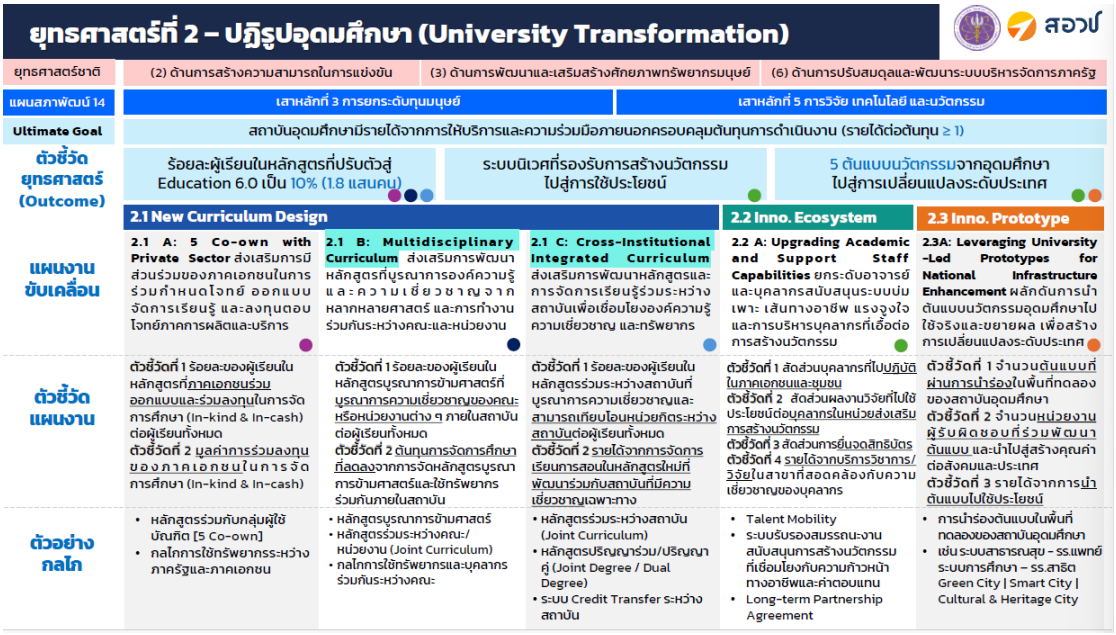
บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอให้ สป.อว. และ กมอ. ทำหน้าที่กำหนดประเภทหลักสูตรบูรณาการในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและแนวทางการให้ปริญญา รวมถึงปรับหลักเกณฑ์ภาระงานและการขอตำแหน่งทางวิชาการให้รองรับการทำงานข้ามศาสตร์ ขณะที่ สอวช. สนับสนุนการจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างหลักสูตรกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อใช้กำหนดคู่ศาสตร์ที่ควรบูรณาการก่อน ร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและภาคเอกชนที่ร่วมระบุสมรรถนะและรูปแบบการบูรณาการที่ตอบความต้องการจริง ส่วนสถาบันอุดมศึกษาและสภาสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่ออกแบบและบริหารหลักสูตรข้ามคณะ กำหนดโครงสร้างการเป็นเจ้าของหลักสูตรร่วม การจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ระหว่างคณะ ตลอดจนปรับระบบทะเบียนและการเทียบโอนหน่วยกิตให้รองรับการเรียนข้ามคณะ โดยมีสำนักงบประมาณร่วมพิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณที่เอื้อต่อหลักสูตรร่วม และกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาสนับสนุนทุนพัฒนาหลักสูตรนำร่องและมาตรการจูงใจ สำหรับการติดตามและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สป.อว. สถาบันอุดมศึกษา ภาคอุตสาหกรรม และผู้ใช้บัณฑิต มีบทบาทร่วมติดตามผลลัพธ์การเรียนรู้ การมีงานทำ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต เพื่อนำข้อมูลกลับมาใช้ปรับปรุงและขยายผลหลักสูตรพหุวิทยาการต่อไป

3.5.4.2 Initiative Design 2.1 C: การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบัน (Cross-Institutional Integrated Curriculum)

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้และการร่วมผลิตบัณฑิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษายังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ทั้งความแตกต่างด้านมาตรฐานและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การวัดผล และผลลัพธ์การเรียนรู้ ส่งผลให้การยอมรับและการร่วมรับผิดชอบการผลิตบัณฑิตร่วมกันทำได้อย่างจำกัด ขณะเดียวกัน ความเป็นเจ้าของและการกำกับดูแลหลักสูตรร่วมยังขาดรูปแบบที่ชัดเจนในการกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ และการบริหารทรัพยากรระหว่างสถาบันที่ร่วมจัดหลักสูตร รวมถึงระบบและกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ข้ามสถาบัน ทั้งการลงทะเบียน การเรียนข้ามสถาบัน การเทียบโอนหน่วยกิต การใช้ทรัพยากรร่วม และการรับรองผลการเรียนรู้ ยังไม่เชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดดังกล่าวจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับมาตรฐานระหว่างสถาบัน ควบคู่กับการพัฒนากลไกการบริหารและความรับผิดชอบร่วมกัน และการเชื่อมโยงระบบการเรียนรู้และการเทียบโอนหน่วยกิต เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำจุดแข็ง ความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรเฉพาะทางมาใช้ร่วมกันในการจัดการศึกษาและร่วมผลิตบัณฑิต ลดการลงทุนพัฒนาหลักสูตรและทรัพยากรที่ซ้ำซ้อน โดยเฉพาะภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณและแนวโน้มฐานผู้เรียนใหม่ที่ลดลง

จึงเสนอแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) เชื่อมโยงและสร้างความพร้อมในการร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา โดยจับคู่และเชื่อมโยงสถาบันตามความเชี่ยวชาญ โจทย์การพัฒนา ทรัพยากร และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Shared Resource) ทั้งอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ห้องปฏิบัติการ โครงสร้างพื้นฐานการวิจัย และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนากรอบมาตรฐานคุณภาพและกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับระหว่างสถาบัน โดยขับเคลื่อนผ่านเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (University Consortium) แบบมุ่งเป้าตามความต้องการของประเทศ และขยายไปสู่ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อยกระดับบัณฑิตสู่มาตรฐานสากล รวมถึงมีกลไกอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ประสานงาน และสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการพัฒนาความร่วมมือ 2) สนับสนุนการร่วมผลิตบัณฑิตและการบริหารหลักสูตรร่วม โดยกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ ทรัพยากร และผลประโยชน์ร่วมของสถาบันที่เข้าร่วมจัดหลักสูตร พร้อมทั้งพัฒนากลไกสนับสนุนการเรียนรู้ข้ามสถาบันและผลักดัน National Credit Bank ให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานกลางในการสะสมและเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบัน รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรร่วมผ่านกลไกกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา พร้อมสิทธิประโยชน์และแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้สถาบันและภาคีเครือข่ายเกิดการดำเนินงานร่วมกัน ตลอดจนปลดล็อกข้อจำกัดด้านการรับรองปริญญาร่วม การบริหารภาระงานรองรับผลงานที่เกิดจากการทำงานข้ามสถาบัน ค่าตอบแทนพิเศษ และการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างสถาบัน 3) ติดตามและพัฒนาคุณภาพหลักสูตรร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยติดตามผลลัพธ์การเรียนรู้ การมีงานทำ และความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ควบคู่กับการประเมินและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหลักสูตรร่วม นำข้อมูลที่ได้กลับมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอให้ สป.อว. และ สอวช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานและอำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษาตามความเชี่ยวชาญ โจทย์การพัฒนาและทรัพยากร สนับสนุนการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณภาพและผลลัพธ์การเรียนรู้ร่วม รวมถึงการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรร่วมเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาและสภาสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกันออกแบบ พัฒนา และบริหารหลักสูตร ตลอดจนกำกับดูแลและกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ การจัดสรรและใช้ทรัพยากร การบริหารภาระงาน และผลประโยชน์ร่วมระหว่างสถาบันอย่างชัดเจน ขณะที่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเอกชน และชุมชน ร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต สำหรับการติดตามและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สป.อว. สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานประเมิน และผู้ใช้บัณฑิต มีบทบาทร่วมติดตามและประเมินผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ การมีงานทำ และความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต เพื่อนำข้อมูลกลับมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรและขยายผลความร่วมมือต่อไป

ภาพที่ 3 Strategic Tree ของยุทธศาสตร์ที่ 2 ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)

3.6 ยุทธศาสตร์ที่ 3 – หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)

การปรับเปลี่ยน**บทบาทของหน่วยงานกลางจากผู้กำกับควบคุมไปสู่ผู้อำนวยความสะดวก**และสนับสนุนการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษานับเป็นเงื่อนไขสำคัญของการบรรลุเป้าหมายในยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 2 ทั้งนี้ ในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ กรอบแนวคิด และกระบวนการทำงานของสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการชี้นำในระดับนโยบายควบคู่ไปกับการสร้างระบบนิเวศที่เอื้ออำนวยและการสนับสนุนเชิงรุกที่เป็นรูปธรรม การสนับสนุนทรัพยากรอย่างตรงจุด และการปลดล็อกข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค การกำกับควบคุม (Regulate and Control) ควรมีเท่าที่จำเป็น ยุทธศาสตร์นี้จึงมุ่ง**พัฒนาหน่วยงานกลางให้ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างกลไกเชื่อมโยงความต้องการของประเทศกับศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา (Demand Connect) และกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมอุดมศึกษา**

เป้าประสงค์ (Ultimate Goal): หน่วยงานกลางผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติและมีอัตราการบรรลุเป้าหมาย (Achievement Rate) ≥ ร้อยละ 80 ผ่านแนวคิด 3S (Solution, Service & Support)

3.6.1 ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์

1. นวัตกรรมอุดมศึกษา (University Innovation: Solution) พัฒนา 3 นวัตกรรมอุดมศึกษาที่ครอบคลุมกระบวนการ/กลไกขับเคลื่อนอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านการสอน เช่น การปรับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่เอื้อให้ใช้เทคโนโลยีการศึกษา (Educational Technology: Edu Tech) เพิ่มมากขึ้น ด้านการวิจัย เช่น ระบบผู้เชี่ยวชาญกลาง และด้านการบริหาร เช่น กลไกการจ่ายตามผลสำเร็จ (Pay for Success) การสร้างแรงจูงใจที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ (Outcome-based Incentives) การปรับโครงสร้างการบริหารให้มีความคล่องตัว (Structure innovation)

2. แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของอุดมศึกษา (Digital-Assistance Platform: Service) พัฒนาแพลตฟอร์มและระบบฐานข้อมูลที่รองรับการดำเนินงานของอุดมศึกษาและสนับสนุนการกำหนดทักษะแห่งอนาคตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต เช่น แพลตฟอร์มสำรวจผลลัพธ์ของบัณฑิต (Graduate Outcome Survey Platform) แพลตฟอร์มติดตามผลและพัฒนาคุณภาพ (Evaluation and Feedback Loop Platform) เช่น คุณภาพหลักสูตร คุณภาพการเรียนการสอน ระบบบริหารทรัพยากรองค์กร (Enterprise Resource Planning: ERP) และฐานข้อมูลบุคลากรศักยภาพสูงและองค์ความรู้

3. เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (University Consortium: Support) พัฒนา 5 อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ขับเคลื่อนผ่านเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (University Consortium) ซึ่งทำงานและแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความเชี่ยวชาญร่วมกัน ภายใต้การสนับสนุนจากส่วนกลาง

<u>หน่วยงานร่วมขับเคลื่อนตัวชี้วัด</u>: สป.อว. สอวช. และสถาบันอุดมศึกษา

3.6.2 ประเด็นมุ่งเน้น ปรับเปลี่ยนบทบาทของหน่วยงานกลาง ใน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. นวัตกรรมการอุดมศึกษา เพื่อปลดล็อกกฎระเบียบและยกระดับความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยทบทวนและปรับปรุงกฎระเบียบและกลไกการกำกับดูแลที่เป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนานวัตกรรมอุดมศึกษา พร้อมออกแบบระบบและกระบวนการใหม่ที่เอื้อต่อการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาที่ครอบคลุมด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย และด้านการบริหารจัดการเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถออกแบบระบบการดำเนินงานที่เหมาะสมกับภารกิจและบริบทของตนเอง และเพิ่มความสามารถในการขับเคลื่อนนโยบายสู่ผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระบบดิจิทัลสนับสนุนการตัดสินใจและการปรับบทบาทสถาบันอุดมศึกษา (Digital-Assistance Platform) โดยพัฒนา Digital-Enhanced Dashboard ที่เชื่อมโยงข้อมูลสถาบันอุดมศึกษา ตลาดแรงงาน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้าง Insight ที่สะท้อนสถานการณ์ศักยภาพ และแนวโน้มของแต่ละสถาบัน สำหรับวิเคราะห์จุดแข็งและประเด็นที่ต้องพัฒนา ตลอดจนเชื่อมโยงกับความต้องการกำลังคนของประเทศ (Demand Connect) และติดตามผลลัพธ์และผลกระทบจากการดำเนินงาน (Outcome & Impact) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลประกอบการกำหนดทิศทาง วางแผน และปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของตนเองได้อย่างทันท่วงที ขณะเดียวกัน หน่วยงานส่วนกลางสามารถใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อวิเคราะห์ภาพรวมของระบบ กำหนดนโยบาย จัดสรรทรัพยากร และติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างแม่นยำ อันนำไปสู่การบริหารจัดการอุดมศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Driven Transformation) และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การเชื่อมโยงความเชี่ยวชาญและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ปรับจากการดำเนินงานแบบแยกส่วนและการลงทุนที่ซ้ำซ้อน ไปสู่การ แบ่งบทบาทตามความเชี่ยวชาญและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสถาบัน โดยส่งเสริมการจัดตั้ง University Consortium และการใช้ Shared Resource เพื่อให้ทรัพยากร บุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้ที่มีอยู่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างเต็มศักยภาพ ควบคู่กับการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละสถาบันตามจุดแข็งและบริบท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนและลดความซ้ำซ้อนของระบบ โดยไม่ลดทอน

ความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ ทั้งนี้ การรวมศักยภาพของสถาบันผ่านเครือข่ายความร่วมมือจะช่วยเสริมความพร้อมด้าน กำลังคนทักษะสูง การวิจัยและนวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน อันเป็นฐานสำคัญในการสร้างขีดความสามารถของประเทศและสนับสนุนการลงทุนในสาขายุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6.3 แผนงานขับเคลื่อน

แผนงาน 3.1 Higher Education Innovation การปฏิรูปอุดมศึกษาอาจถูกจำกัดด้วยกฎระเบียบและกระบวนการที่ออกแบบไว้สำหรับบริบทเดิม ซึ่งอาจไม่รองรับการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ อาทิ การทำงานข้ามศาสตร์ ข้ามสถาบัน และข้ามภาคส่วน แผนงานนี้จึงมุ่ง**ออกแบบนวัตกรรมเชิงกลไกและกระบวนการเพื่อยกระดับการดำเนินงานในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา** ปลดล็อกข้อจำกัดต่าง ๆ พร้อมทั้งวางโครงสร้างพื้นฐานเชิงระบบที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และปรับการดำเนินงานรูปแบบใหม่ เพื่อให้การชี้นำเชิงนโยบายดำเนินไปควบคู่กับการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม และการกำกับควบคุมเท่าที่จำเป็น การดำเนินงานประกอบด้วยกลไกสำคัญได้แก่

- **แผนงานย่อย 3.1 A: ออกแบบนวัตกรรมอุดมศึกษา เพื่อปลดล็อกระเบียบและสนับสนุนกลไกที่ยืดหยุ่น** มุ่งพัฒนาและต่อยอดนวัตกรรมอุดมศึกษาที่เอื้อต่อการยกระดับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริหารจัดการ โดยนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น เกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษาที่เอื้อต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Educational Technology) เพื่อการศึกษาและรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ หลักสูตรนวัตกรรมอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) ระบบเชื่อมโยงทักษะ (Skill Mapping) นวัตกรรมด้านการวิจัย มุ่งเน้นพัฒนาระบบและกลไกที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้และบุคลากร เช่น ระบบผู้เชี่ยวชาญกลาง กลไกสนับสนุนการเคลื่อนย้ายบุคลากรเพื่อไปปฏิบัติงานในภาคเอกชน (Talent Mobility) กลไกส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยผ่านการจัดตั้ง University Holding Company และนวัตกรรมด้านการบริหาร มุ่งพัฒนานวัตกรรมที่เชื่อมโยงการจัดสรรทรัพยากรกับผลสัมฤทธิ์ เช่น การจัดสรรงบแบบแบ่งรายได้จากการวัดผลสำเร็จ (Pay for Success) และระบบแรงจูงใจตามผลลัพธ์ (Outcome-based Incentives) ทั้งนี้ ในการดำเนินงานจะขับเคลื่อนควบคู่กันได้ใน 2 แนวทางสำคัญ ได้แก่ (1) การใช้พื้นที่ทดลองนวัตกรรมอุดมศึกษาเพื่อสร้างข้อมูลเชิงประจักษ์ นำไปสู่การปรับปรุงกฎระเบียบที่ยืดหยุ่น และ (2) การปรับกฎระเบียบและกลไกสนับสนุนที่ยืดหยุ่นเพื่อเปิดพื้นที่ให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างนวัตกรรมได้เอง อันจะช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการและเร่งการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 3.1 A: *ออกแบบนวัตกรรมอุดมศึกษาเพื่อปลดล็อกระเบียบและสนับสนุนกลไกที่ยืดหยุ่น ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนกฎระเบียบที่ได้รับการปรับปรุง ข้อเสนอนโยบาย หรือกลไกสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมอุดมศึกษา

- ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่นำนวัตกรรมอุดมศึกษาไปใช้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้หรือการวิจัย

แผนงาน 3.2 Digital-Assistance Platform การขับเคลื่อนนโยบายอุดมศึกษายังเผชิญความท้าทายสำคัญด้านข้อมูล ทั้งในมิติการเชื่อมโยงข้อมูลความต้องการทักษะกำลังคนของตลาดแรงงาน และการที่ข้อมูลยังไม่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ (Outcome) ของสถาบันอุดมศึกษาต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ ส่งผลให้ส่วนกลางขาดข้อมูลเชิงลึก (Insight) สำหรับการวางแผน กำหนดนโยบาย และจัดสรรทรัพยากรได้อย่างแม่นยำ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาขาดข้อมูลเพื่อระบุจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนา แผนงานนี้จึงมุ่งพัฒนา**โครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจ เพื่อให้หน่วยงานกลางและสถาบันอุดมศึกษาใช้ข้อมูลชุดเดียวกันในการกำหนดทิศทาง จัดสรรทรัพยากร และปรับตัวได้อย่างทันท่วงที** ทั้งนี้ระบบข้อมูลดังกล่าวจะเป็นปัจจัยสำคัญของการเชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษากับความต้องการของประเทศ (Demand Connect) การติดตามประเมินผลในระดับผลลัพธ์และผลกระทบ และการสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินงานประกอบด้วยกลไกสำคัญ ได้แก่

- **แผนงานย่อย 3.2 A: พัฒนาระบบสนับสนุนและ Digital-Enhanced Dashboard ของอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการปรับตัว (Transform) ของสถาบันอุดมศึกษา (Higher Education Assistance & Intelligence Platform)** มุ่งพัฒนาระบบสนับสนุนการดำเนินงานและการตัดสินใจของอุดมศึกษาที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเครื่องมือช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบ โดยวางรากฐานชุดข้อมูลกลางและมาตรฐานคุณภาพข้อมูลที่ครอบคลุมเส้นทางการสร้างและพัฒนากำลังคน ตั้งแต่การเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนทักษะสูง การจัดการเรียนรู้ สมรรถนะและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของผู้เรียน พร้อมเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าสู่แพลตฟอร์มกลางภายใต้เงื่อนไขการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลที่ชัดเจน เพื่อให้**ส่วนกลางมีข้อมูลเชิงลึกสำหรับการกำหนดนโยบายและจัดสรรทรัพยากรแบบมุ่งเป้า และให้สถาบันอุดมศึกษาเห็นถึงจุดแข็ง จุดที่ต้องพัฒนาและผลการดำเนินงานเทียบเคียงกับสถาบันอื่น (Benchmarking) อันนำไปสู่การปรับตัวบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการใช้ข้อมูลจริง** อาทิ การกำหนดให้การวิเคราะห์ข้อมูลความเข้มแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาเป็นเงื่อนไขของการเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง การเชื่อมโยงผลการดำเนินงานไปสู่การจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based Funding) และการยกย่องเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีของสถาบันที่ใช้ข้อมูลขับเคลื่อนการพัฒนา ตลอดจนการลดภาระการรายงานที่ซ้ำซ้อนของสถาบันอุดมศึกษามายังส่วนกลาง ทั้งนี้ระบบข้อมูลดังกล่าวจะเป็นฐานของการสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษาแทนการกำกับผ่านการรายงานตามระเบียบ

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 3.2 A: *พัฒนาระบบสนับสนุนและ Digital-Enhanced Dashboard ของอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการปรับตัว (Transform) ของสถาบันอุดมศึกษา (Higher Education Assistance & Intelligence Platform) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มกลางประกอบการขับเคลื่อนการ Transform สถาบัน (ประเมินผลลัพธ์จากยุทธศาสตร์ที่ 2)

- ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนหน่วยงานภายใต้ สป.อว. ที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มกลางประกอบการจัดสรรงบประมาณและยกระดับการดำเนินงาน (ประเมินผลลัพธ์จากยุทธศาสตร์ที่ 1)

แผนงาน 3.3 University Consortium & Shared Resource ภายใต้แนวโน้มผู้เรียนที่ลดลงและงบประมาณที่จำกัด ระบบอุดมศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการพัฒนาจากการดำเนินการแบบแยกส่วน การลงทุนในทุกสาขาด้วยตนเองไปสู่การแบ่งบทบาทตามความเชี่ยวชาญและเชื่อมโยงระหว่างสถาบัน แผนงานนี้จึงมุ่งลดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนของระบบโดยรวม โดยไม่ลดขีดความสามารถในการตอบโจทย์ของประเทศ ผ่าน **2 แนวทางที่เสริมกัน คือการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบัน (Shared Resource) เพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่ถูกใช้อย่างเต็มศักยภาพ และการปรับบทบาทของแต่ละสถาบันให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามจุดแข็งและบริบทของตน** เพื่อให้ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันมาประกอบเป็นขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษาในการตอบเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ความพร้อมด้านกำลังคนทักษะสูง การวิจัยและสร้างนวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน ที่เกิดขึ้นจากขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงทุนในสาขายุทธศาสตร์ของประเทศ

- **แผนงานย่อย 3.3 A: ขับเคลื่อน Consortium แบบมุ่งเป้า เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร (University Consortium & Shared Resource for National Needs)** มุ่งขับเคลื่อนการทำงานในรูปแบบเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (University Consortium) ที่มี**เป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งหลักสูตร อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ห้องปฏิบัติการ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อตอบโจทย์ความสำคัญของประเทศ** โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานที่มีการลงทุนสูงควรลงทุนแบบมุ่งเป้าเฉพาะจุดในระดับประเทศ และเปิดให้สถาบันอื่นเข้าใช้ร่วมกันแทนการลงทุนซ้ำในทุกสถาบัน โดยหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำหนดโจทย์ร่วมที่ใช้เป็นเป้าหมายของเครือข่าย สนับสนุนทรัพยากร และออกแบบเงื่อนไขการแบ่งบทบาทความรับผิดชอบและผลประโยชน์ระหว่างสถาบันให้ชัดเจนตั้งแต่ต้น เพื่อให้เครือข่ายดำเนินการต่อเนื่องได้ในระยะยาว ทั้งนี้ กลไกดังกล่าวนับเป็นโครงสร้างสำคัญรองรับการสร้างกำลังคนทักษะสูงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Workforce) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 และการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบันภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 ให้เกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 3.3 A: *ขับเคลื่อน Consortium แบบมุ่งเป้า เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร (University Consortium & Shared Resource for National Needs) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนเครือข่ายดำเนินงาน (ครอบคลุมทั้งสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานภายนอก) ที่จัดตั้งและดำเนินงานร่วมกัน ผ่านกลไกสนับสนุนจากส่วนกลาง

- ตัวชี้วัดที่ 2 สัดส่วนงบลงทุนโครงสร้างพื้นฐานกลางด้านการพัฒนากำลังคนและการวิจัย สำหรับการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

- **แผนงานย่อย 3.3 B: ต่อยอดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบันอุดมศึกษาตามความต้องการของประเทศ (Leveraging University Strengths and Expertise)** มุ่งสนับสนุนให้**สถาบันอุดมศึกษาต่อยอดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เชื่อมโยงกับโจทย์การพัฒนาประเทศและการพัฒนาพื้นที่** โดยหน่วยงานกลางจัดทำภาพรวมความเชี่ยวชาญของระบบอุดมศึกษาเพื่อให้เห็นช่องว่างเมื่อเทียบกับความต้องการของประเทศ กำหนดทิศทางพร้อมจัดสรรทรัพยากรแบบมุ่งเป้าไปยังสถาบันที่มีศักยภาพสอดคล้อง และสร้างแรงจูงใจให้การพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นทางเลือกที่คุ้มค่าสำหรับสถาบัน ทั้งนี้ ความเชี่ยวชาญที่พัฒนาขึ้นจะเป็นฐานให้แต่ละสถาบันทำงานร่วมกันตามบทบาทที่ชัดเจน และนำไปสู่การยอมรับในระดับนานาชาติ

ตัวชี้วัดของแผนงานย่อย 3.3 B: *ต่อยอดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบันอุดมศึกษาตามความต้องการของประเทศ (Leveraging University Strengths and Expertise) ประกอบด้วย*

- ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีการ Mapping ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดรับกับห่วงโซ่อุตสาหกรรม

- ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ที่ อว. มีส่วนร่วมในการออกแบบ

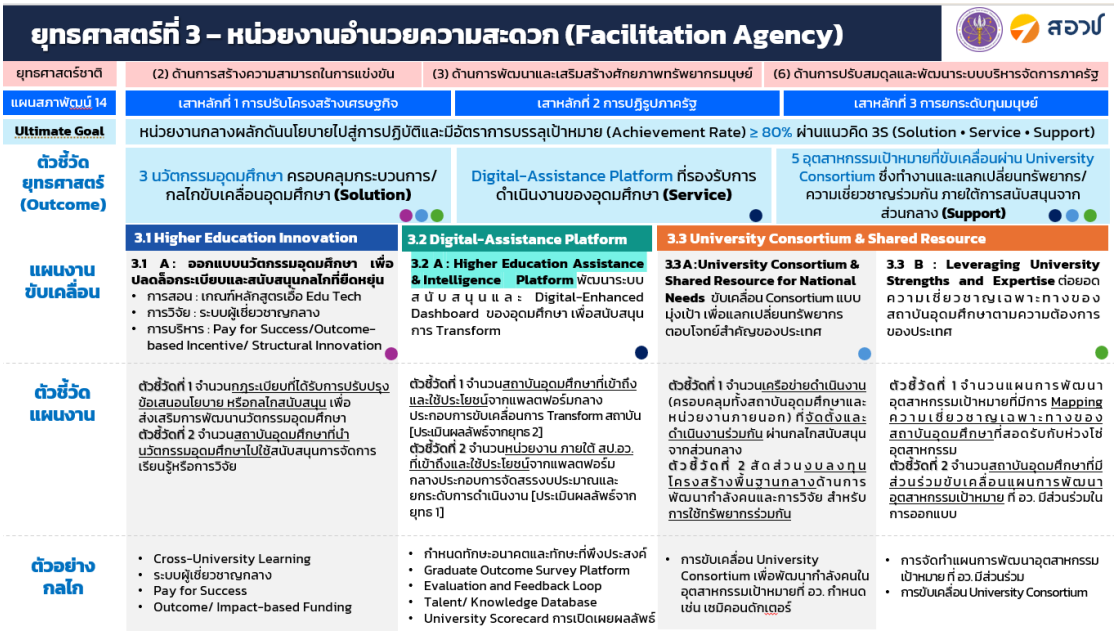
3.6.4 ตัวอย่างข้อริเริ่มสำคัญ (Initiative Design)

3.6.4.1 Initiative Design 3.2 A: พัฒนาระบบสนับสนุนและ Digital-Enhanced Dashboard ของอุดมศึกษา (Higher Education Assistance & Intelligence Platform) เพื่อสนับสนุนการปรับตัว (Transform) ของสถาบันอุดมศึกษา

ระบบอุดมศึกษาเผชิญความท้าทายด้านข้อมูลในหลายมิติ ทั้งการสะท้อนผลลัพธ์ (Outcome) ของสถาบันอุดมศึกษาต่อการพัฒนาประเทศ การเทียบเคียงผลการดำเนินงานกับสถาบันอื่น (Benchmarking) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม การเชื่อมโยงข้อมูลความต้องการกำลังคนและทักษะของประเทศกับกระบวนการสร้างและพัฒนากำลังคนและการติดตามผลลัพธ์ของบัณฑิต ตลอดจนข้อมูลเชิงลึก (Insight) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์และการจัดสรรทรัพยากรอย่างแม่นยำทั้งในระดับส่วนกลางและระดับสถาบัน ข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลให้การปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างแม่นยำและทันท่วงทียังทำได้อย่างจำกัด ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลเป็นฐานในการกำหนดนโยบายและการยกระดับศักยภาพการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบสนับสนุนและ Digital-Enhanced Dashboard ของอุดมศึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลกลางและระบบสนับสนุนการดำเนินงานและการตัดสินใจของอุดมศึกษาที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเครื่องมือช่วยวิเคราะห์ข้อมูล

จึงเสนอแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) กำหนดชุดข้อมูลกลาง (Common Data Domains) และมาตรฐานคุณภาพข้อมูล ที่มุ่งเน้นการสะท้อนผลลัพธ์ของระบบอุดมศึกษา เช่น ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ผลลัพธ์ของบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา (Graduate Outcomes) เส้นทางอาชีพและการมีงานทำ (Career/ Employment) ข้อมูลป้อนกลับจากผู้ใช้บัณฑิต (Employer Feedback) และความต้องการกำลังคนและทักษะ (Workforce & Skills Demand) และงานวิจัย (Research) 2) พัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลกลาง (Central Data Platform) และ Digital-Enhanced Dashboard และเชื่อมโยงข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาเข้าสู่แพลตฟอร์มกลาง พร้อมกำหนดสิทธิและความรับผิดชอบในการเป็นเจ้าของและดูแลข้อมูล การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูล 3) พัฒนาศักยภาพบุคลากร (Capacity Building) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Intelligence) ทั้งในระดับส่วนกลางและสถาบันอุดมศึกษา พร้อมวางกระบวนการใช้ประโยชน์ข้อมูลอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อประกอบการตัดสินใจ การติดตามผลลัพธ์ และการนำผลกลับมาเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 4) สร้างแรงจูงใจให้สถาบันอุดมศึกษาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ข้อมูล (Data & Intelligence) เช่น กำหนดให้การวิเคราะห์ข้อมูลความเข้มแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาเป็นเงื่อนไขของการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง การเชื่อมโยงผลการดำเนินงานไปสู่การจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based Funding) การเปิดเผยผลการดำเนินงานเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา การยกย่องเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีของสถาบันที่ใช้ข้อมูลขับเคลื่อนการพัฒนา ตลอดจนการลดภาระการรายงานที่ซ้ำซ้อนของสถาบันอุดมศึกษามายังส่วนกลาง

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอให้ สป.อว. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดชุดข้อมูลกลาง (Common Data Domains) และมาตรฐานคุณภาพข้อมูล พัฒนาและบริหารจัดการ Central Data Platform และ Digital-Enhanced Dashboard รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Capacity Building) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนกำหนดแรงจูงใจและหลักเกณฑ์การสนับสนุนที่ส่งเสริมการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ข้อมูล ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่แพลตฟอร์มกลางตามกรอบที่กำหนด พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดทิศทางการปรับตัวและยกระดับการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการใช้ข้อมูลเป็นฐานในการปฏิรูประบบอุดมศึกษาและยกระดับผลลัพธ์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบ

ภาพที่ 4 Strategic tree ของยุทธศาสตร์ที่ 3 หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)

บทที่ 4: กลไกการขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571-2575

4.1 กลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษาผ่านคณะกรรมการ 2 ชุด ได้แก่ **คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) และคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (กมอ.)** ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 กำหนดให้คณะกรรมการฯ มีหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนและกำกับติดตามแผนด้านการอุดมศึกษา ดังนี้

1) คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่และอำนาจให้ข้อเสนอแนะและความเห็นต่อรัฐมนตรีในเรื่องนโยบาย ยุทธศาสตร์ กรอบวงเงินงบประมาณประจำปีด้านการอุดมศึกษาและระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ หลักเกณฑ์การจัดทำคำของบประมาณของสถาบันอุดมศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณางบประมาณด้านการอุดมศึกษา นอกจากนี้ มีหน้าที่กำหนดแผนปฏิบัติการการอุดมศึกษา แผนปฏิบัติการการพัฒนากำลังคนของประเทศ และการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ให้สอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษา กำกับ เร่งรัด ติดตาม และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษา กำกับ เร่งรัด ติดตามและให้คำแนะนำแก่สำนักงานปลัดกระทรวงในการจัดทำฐานข้อมูลการอุดมศึกษา การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลและผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อสาธารณชน รวมทั้งรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษาต่อรัฐมนตรี การขับเคลื่อนการดำเนินงานของ กกอ. ผ่านกลไกคณะอนุกรรมการหลัก 7 ชุด ประกอบด้วย *1) คณะอนุกรรมการด้านนโยบายและแผน* มีกองยุทธศาสตร์และแผนงาน (กยผ.) เป็นฝ่ายเลขานุการ *2) คณะอนุกรรมการด้านการสร้างและพัฒนาบัณฑิต* โดยมีกองส่งเสริมและพัฒนากำลังคน (กสค.) เป็นฝ่ายเลขานุการ *3) คณะอนุกรรมการด้านการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา* มีกองขับเคลื่อนและพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กขค.) เป็นฝ่ายเลขานุการ *4) คณะอนุกรรมการดำเนินการพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546* โดยมีกองขับเคลื่อนและพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กขค.) เป็นฝ่ายเลขานุการ *5) คณะอนุกรรมการด้านฐานข้อมูลอุดมศึกษา* โดยมีกองระบบและบริหารข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กรข.) เป็นฝ่ายเลขานุการ 6) *คณะอนุกรรมการด้านกฎหมาย* มีกองกฎหมาย เป็นฝ่ายเลขานุการ และ 7) คณะอนุกรรมการด้านการติดตามและประเมินผล โดยมีกองส่งเสริมและพัฒนากำลังคน เป็นฝ่ายเลขานุการ

2) คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (กมอ.) มีหน้าที่และอำนาจให้ข้อเสนอแนะและความเห็นต่อรัฐมนตรีในเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา การรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา การกำหนดมาตรการทางการเงินการคลังและสิทธิประโยชน์เพื่อให้มีการพัฒนามาตรฐานการอุดมศึกษา นอกจากนี้ มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม

สนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพ การประเมินผลการจัดการศึกษา กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาและหลักสูตร คุ้มครองผู้เรียน กำกับ เร่งรัด ติดตามและให้คำแนะนำแก่สำนักงานปลัดกระทรวงในการจัดทำฐานข้อมูลมาตรฐานการอุดมศึกษา และรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษาต่อรัฐมนตรี การขับเคลื่อนการดำเนินงานของ กมอ. ผ่านกลไกคณะอนุกรรมการหลัก 5 ชุด ซึ่งมีกองยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (กคอ.) เป็นฝ่ายเลขานุการ ประกอบด้วย *1) คณะอนุกรรมการด้านมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) คณะอนุกรรมการด้านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับหลักสูตร 3) คณะอนุกรรมการด้านการประกันและยกระดับคุณภาพอุดมศึกษา 4) คณะอนุกรรมการด้านการพิจารณาคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา* และ *5) คณะอนุกรรมการกฎหมายด้านมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา* ซึ่งมีกองกฎหมาย เป็นฝ่ายเลขานุการร่วม

นอกจากนี้ ยังมีกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษาและกลไกทางการเงินผ่านกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา ดังนี้

การขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา การกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงให้เป็นไปตามแผนด้านการอุดมศึกษา เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงานปลัดกระทรวง ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง พ.ศ.2562 โดยปลัดกระทรวงมอบหมายกองภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงดำเนินการที่เกี่ยวข้องและอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการขับเคลื่อนปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นอำนาจของรัฐมนตรีในการประกาศกำหนดมาตรการหรือแนวทางดังกล่าวโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายที่กำหนด และคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาอาจออกประกาศหรือแนวปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

การขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและศักยภาพของระบบอุดมศึกษาไทยให้สอดคล้องกับความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศและมาตรฐานสากล โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจบริหารและจัดสรรเงินกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาและแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ เช่น จัดสรรเงินอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาซึ่งรัฐมนตรีประกาศจัดกลุ่ม สนับสนุนการปฏิรูปการอุดมศึกษา ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานการอุดมศึกษาให้ทัดเทียมนานาประเทศ พัฒนาระบบการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตครอบคลุมคนทุกกลุ่ม ส่งเสริมการจัดการศึกษาร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม รวมถึงสถาบันวิชาการทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้พัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงเฉพาะทาง

4.2 ระบบงบประมาณและการบริหารงบประมาณ

กลไกการขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณและการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย แหล่งงบประมาณ รูปแบบการสนับสนุนทุน/ งบประมาณ และกลไก/เครื่องมือที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนความสำเร็จของการสนับสนุนงบประมาณและทุน เพื่อทำให้การขับเคลื่อนประเด็นและแผนงานสำคัญสร้างผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดสำคัญ เพื่อส่งมอบผลกระทบจากอุดมศึกษาต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

4.2.1 แหล่งงบประมาณ

4.2.1.1 งบดำเนินงานของ สป.อว.

งบดำเนินงานของ สป.อว. ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ โดยมี 2 ขอบเขตหลัก ได้แก่ **1. การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การเป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกให้กับสถาบันอุดมศึกษาปรับบทบาทให้เชื่อมโยงกับความต้องการของประเทศ (Demand Connect)** โดยครอบคลุม 3 ผลผลิตหลัก ได้แก่ (1) การจัดทำนโยบาย แผน กลไก และมาตรฐานเพื่อการพัฒนาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2) ส่งเสริมการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ และ (3) บริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลและบริการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ และ **2. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างและพัฒนากำลังคนทักษะสูงตามความต้องการของประเทศ** โดยมีผลผลิตหลัก คือ การพัฒนากำลังคนทุกช่วงวัยให้มีทักษะและสมรรถนะสูง

โดยมุ่งเน้นบริหารจัดการงบดำเนินงานให้เป็นตัวเร่งและกลไกนำร่องเพื่อเอื้อให้เกิดการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาในการส่งมอบคุณค่าและพัฒนาขีดความสามารถของประเทศอย่างมีทิศทางและมีประสิทธิภาพ โดยขับเคลื่อนแผนงานและโครงการต่างๆ ภายใต้ 10 กองงาน ซึ่งแบ่งตามแผนงานพื้นฐานและแผนงานยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน

4.2.1.2 งบดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

งบประมาณรายจ่ายประจำปีซึ่งเป็นแผนการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลที่จัดทำโดยสำนักงบประมาณ เพื่อใช้บริหารประเทศในรอบปีงบประมาณ โดยเป็นแหล่งงบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินภารกิจด้านพัฒนากำลังคนของสถาบันอุดมศึกษา ตามจุดเน้นด้านการพัฒนากำลังคนในแต่ละปี ทั้งนี้ การจัดทำคำของบประมาณต้องกำหนดแผนงาน ผลผลิต/โครงการให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง นโยบายรัฐ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ รวมถึงแผนปฏิบัติราชการกระทรวง โดยจัดทำคำของบประมาณตามความจำเป็น/ภารกิจ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลลัพธ์ที่ชัดเจนบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลจริง และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งแหล่งงบประมาณสำหรับขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

4.2.1.3 กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นกลไกทางการเงินเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐในการสนับสนุนการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงเฉพาะทาง การปฏิรูปและยกระดับมาตรฐานการอุดมศึกษาให้ทัดเทียมนานาชาติ รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรมที่เชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษากับภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชน ซึ่ง**สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างและพัฒนากำลังคนทักษะสูงตามความต้องการของประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 2 การปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)**

โดยกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาออกแบบโครงสร้างการกำกับดูแลใน 3 ระดับที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ **ระดับนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ** สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สนอว.) ทำหน้าที่กำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์และกรอบวงเงินงบประมาณ โดยมีสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) วิเคราะห์และเชื่อมโยงแผนการดำเนินงานของกองทุนเข้ากับยุทธศาสตร์ชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและบรรจุในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี **ระดับบริหารจัดการกองทุน** ประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 ชุด ได้แก่ *คณะกรรมการบริหารกองทุน* ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธาน และปลัดกระทรวงเป็นรองประธาน ทำหน้าที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณ กำหนดหลักเกณฑ์ กำกับสำนักงาน และติดตามผลสัมฤทธิ์ *คณะกรรมการตรวจสอบ* ซึ่งมีผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นประธาน ทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารกองทุนและรายงานตรงต่อคณะกรรมการบริหาร *และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการอุดมศึกษา* ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. สภาพัฒน์ สภาหอการค้า และสภาอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันที่ได้รับการสนับสนุน นอกจากนี้ยังมีคณะอนุกรรมการเฉพาะด้าน 6 ชุด ได้แก่ ด้านยุทธศาสตร์และนโยบาย ด้านการเงินและการลงทุน ด้านกำลังคนและทักษะแห่งอนาคต ด้านภารกิจเร่งด่วนของประเทศ ด้านธรรมาภิบาลและข้อมูลกองทุน และด้านการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา เพื่อกลั่นกรองและสนับสนุนการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารกองทุน และ**ระดับปฏิบัติการ** โดยสำนักงานบริหารกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา (สกอ.) ภายใต้ สป.อว. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบด้วยโครงสร้างองค์กร 3 สายงาน ได้แก่ สายงานกำกับดูแลแผนงบประมาณและการพัฒนากองทุน สายงานกำกับดูแลการขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์ และสายงานกำกับดูแลงานบริหารกองทุน รับผิดชอบการบริหารสัญญาทุน การเบิกจ่ายงบประมาณ การติดตามความก้าวหน้าของโครงการ และการพัฒนาฐานข้อมูลกลางของกองทุน นอกจากนี้ กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาได้ออกแบบกลไกติดตามและประเมินผล ใช้ระบบ Digital Single View เป็นเครื่องมือหลักในการติดตามผลแบบ real-time ซึ่งมีการรายงานความก้าวหน้ารายไตรมาส การตรวจเยี่ยมพื้นที่ (Site Visit) และการประเมินผลโดยหน่วยงานอิสระภายนอก ครอบคลุมตัวชี้วัด 3 ระดับ ได้แก่ ระดับแผนงาน ระดับแผนงานย่อย และระดับโครงการ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณของกองทุนเกิดความคุ้มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน

4.2.1.4 แหล่งงบประมาณอื่น

แหล่งงบประมาณในการขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ครอบคลุมถึง แหล่งทุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ อาทิ **แหล่งงบประมาณภาครัฐ** เช่น กองทุนต่างๆ ของภาครัฐ เช่น กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองทุนเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน กองทุนประกันสังคม เป็นต้น **แหล่งทุนภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ** ได้แก่ กองทุนภาคเอกชน บริษัทเอกชน องค์กรเอกชนไม่แสวงหากำไร ระดมทุนจากภาคประชาสังคม รวมถึงงบประมาณจากแหล่งทุนต่างประเทศ

4.2.2 รูปแบบการสนับสนุนทุน/งบประมาณ (Funding Modalities)

รูปแบบการสนับสนุนทุน/งบประมาณ (Funding Modalities) เป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์เพื่อบริหารจัดการทุนและแปลงยุทธศาสตร์และเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ สู่การปฏิบัติ โดยเมื่อประกอบแต่ละรูปแบบเข้าด้วยกันจึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ อย่างครบถ้วน ทั้งนี้ รูปแบบการสนับสนุนจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นสามารถทบทวนและปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ โดยรูปแบบการสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ประกอบด้วยตัวอย่าง 6 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 2 รูปแบบการสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

รูปแบบการสนับสนุนทุน	วัตถุประสงค์
1. ทุนพัฒนาอุดมศึกษา (Development Funding)	สนับสนุนการเปลี่ยนผ่าน (Transformation Investment) ที่มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในสถาบันอุดมศึกษา ให้สามารถปรับโครงสร้างบริหาร พัฒนาหลักสูตร บุคลากร และระบบนิเวศให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ รวมถึงลดการพึ่งพารายได้จากค่าธรรมเนียมการศึกษาเพียงแหล่งเดียวและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติอย่างยั่งยืน
2. ทุนตามวาระเร่งด่วนและโจทย์ความต้องการของประเทศ (Commissioning Funding)	สนับสนุนแผนงานหรือโครงการตามโจทย์และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่ประเทศต้องการขับเคลื่อนอย่างเร่งด่วนและมอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการโดยตรง โดย สภานโยบายฯ สป.อว. หรือ สกอ. เป็นหน่วยกำหนดกรอบงานและเงื่อนไขที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตอบสนองนโยบายและ

รูปแบบการสนับสนุนทุน	วัตถุประสงค์
	ขับเคลื่อนการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศอย่างครอบคลุมและทันการณ์
3. ทุนร่วมสนับสนุนงบประมาณ (Co-funding)	สนับสนุนการขยายผลประโยชน์จากงบประมาณภาครัฐให้กว้างขวางที่สุด โดยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศการพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน รวมถึงส่งเสริมการร่วมเป็นเจ้าของ (Co-Ownership) การร่วมรับผิดชอบ (Joint Accountability) และการนำส่งผลสำเร็จร่วมกัน (Joint Outcome)
4. ทุนการศึกษา (Scholarship)	สนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีศักยภาพสูงในสาขาที่เป็นความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และหลังปริญญาเอก ในสถาบันชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ ครอบคลุมสาขาที่ขาดแคลนบุคลากรระดับสูง
5. เงินให้กู้ยืม (University Loan)	สนับสนุนเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำแก่สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สำหรับการลงทุนในกิจการที่ตรงกับความต้องการของประเทศ อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงระบบการเรียนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และการลงทุนเพื่อเปลี่ยนผ่านองค์กร
6. ทุนผูกพันระยะเวลามากกว่า 1 ปี (Multi-year Promised Grant)	สนับสนุนทุนที่มีข้อตกลงผูกพัน (Commitment) เป็นจำนวนเงินทั้งโครงการและระยะเวลาหลายปีที่เพียงพอให้บรรลุเป้าหมายตามผลสำเร็จ/ผลลัพธ์สุดท้าย (Final Outcomes) โดยเฉพาะแผนงานที่เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ใหญ่ที่สำคัญ

4.2.3 กลไกและเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนความสำเร็จของการสนับสนุนงบประมาณและทุน

การขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดทั้ง 3 มิติ ได้แก่ High Skilled Workforce, University Transformation และ Facilitation Agency จำเป็นต้องอาศัยกลไกและเครื่องมือสนับสนุนที่ครบวงจร ประกอบด้วย 6 กลไกสำคัญ ได้แก่ **(1) ระบบข้อมูลกลาง (Central Data System)** ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลของการสนับสนุนงบประมาณและทุนจากแหล่งงบประมาณที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อมูลการจัดสรร

ทุน ได้แก่ แผนงาน/โครงการ จำนวนและสัดส่วนงบประมาณที่จัดสรร หน่วยรับงบประมาณ ผลการจัดสรรงบประมาณ และผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการสนับสนุน รวมถึง ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ เปรียบเทียบกับเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ **(2) หลักการ เกณฑ์และกระบวนการจัดสรรงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Agenda-based Allocation Framework)** ซึ่งมุ่งเน้นแนวทางการจัดสรรแบบ Strategic Agenda-based ที่เชื่อมโยงโดยตรงกับตัวชี้วัดแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ทั้ง 3 มิติ โดยกำหนดสัดส่วนการจัดสรรที่สมดุลระหว่างการสร้างและพัฒนากำลังคนทักษะสูงตามความต้องการของประเทศ การปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation) และการปรับบทบาทของหน่วยงานกลางเพื่อเป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกให้กับสถาบันอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนพันธกิจ **(3) ระบบปรับแผนและงบประมาณระหว่างปี (In-year Reprogramming System)** ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและมีระเบียบรองรับ เพื่อขอปรับเพิ่ม/ลด หรือโยกงบประมาณ และ/หรือปรับกิจกรรมและเป้าหมายของแผนงาน โครงการ และรูปแบบการสนับสนุนทุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรและใช้เงินทุนสนับสนุน ทั้งนี้การพิจารณาปรับแผนจำเป็นต้องใช้เหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ความต้องการกำลังคนของภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือเกิดวาระเร่งด่วนของประเทศที่ต้องการการตอบสนองทันที โดยระบบดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของ High Skilled Workforce ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนการลงทุน FDI ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์เศรษฐกิจโลก **(4) ระบบสนับสนุนทุนต่อสำหรับโครงการที่สิ้นสุด (Continued Funding and Rolling Continuation System)** กลไกการสนับสนุนทุนต่อที่มีประสิทธิภาพสำหรับโครงการที่แสดงผลสัมฤทธิ์โดดเด่นและมีศักยภาพสูงในการสร้างผลกระทบที่ชัดเจนวัดได้ (Measurable Impact) ต่อเป้าหมายการพัฒนากำลังคนของประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาสามารถเสนอขอต่อทุนและต่อโครงการได้ภายใต้เงื่อนไขที่เข้มข้นตามระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน (Performance Rating) ความสามารถในการสร้างผลกระทบที่วัดได้ และความยั่งยืนโดยเฉพาะการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง ระบบดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโครงการที่มุ่งผลักดันต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับประเทศ เช่น ระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษา Green City Smart City และ Cultural & Heritage City ซึ่งล้วนต้องการระยะเวลาดำเนินการต่อเนื่องหลายปีจึงจะเห็นผลกระทบที่ชัดเจน **(5) ระบบติดตามและประเมินผลกำลังคน (Human Capital Tracer and Outcome Verification System)** ระบบติดตามกำลังคนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ตั้งแต่ระหว่างรับทุน จนถึงหลังสำเร็จการศึกษาหรือสำเร็จโครงการ โดยใช้ระบบ Fund Tracer System ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลภาครัฐ เพื่อติดตามเส้นทางอาชีพ (Career Pathway) ของผู้รับทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย อัตราการจ้างงานที่มีคุณภาพ (New Economy Employment Rate) และยืนยันผลลัพธ์ผ่านหลักฐานจากนายจ้างอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ระบบต้องรองรับการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (ROI) และผลตอบแทนทางสังคม (SROI) เพื่อพิสูจน์ความคุ้มค่าของการลงทุนต่อสำนักงบประมาณและหน่วยงานกำกับดูแลภายนอก และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นฐานในการปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณและกำหนดทิศทางการลงทุนในรอบถัดไป ตามหลักการบริหารแบบวงจรการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Learning and Adaptive Management) **(6) กรอบความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability Framework)** กรอบ

ความรับผิดชอบที่ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการทุน ตั้งแต่การเสนอขอรับทุน การพิจารณาอนุมัติ การดำเนินโครงการ จนถึงการรายงานผลและการประเมินผลกระทบ รวมถึงการประเมินผลโดยหน่วยงานอิสระภายนอก เพื่อให้การกำกับดูแลการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

4.3 ระบบนิเวศและกลไกสนับสนุน

การขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศต้องอาศัยมาตรการและกลไกสนับสนุนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสนับสนุนทางการเงินผ่านทุน/งบประมาณเพียงอย่างเดียว โดยจำเป็นต้องสร้างระบบนิเวศที่ครบวงจรและบูรณาการกันอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 7 เสาหลักการพัฒนา ดังนี้

4.3.1 ระบบสนับสนุนการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน (Labor Market Intelligence System)

การขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ตรงเป้าหมายจำเป็นต้องเริ่มจากระบบข้อมูลความต้องการกำลังคนที่มีความแม่นยำและครอบคลุมทุกมิติ โดยระบบดังกล่าวต้องวิเคราะห์และคาดการณ์ความต้องการกำลังคนใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (Short-term) ซึ่งครอบคลุมความต้องการกำลังคนทักษะสูงในกลุ่ม Productivity Uplift จากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เป็นความต้องการเร่งด่วนใน 1–2 ปี ระยะกลาง (Medium-term) ซึ่งวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการกำลังคนทักษะสูงในกลุ่ม New Growth Engine อาทิ เซมิคอนดักเตอร์ เกษตรสมัยใหม่ อาหารแห่งอนาคต ยานยนต์ไฟฟ้า ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีชีวภาพ รวมถึงแผนการลงทุนของบริษัทต่างชาติ (FDI) การลงทุนของบริษัทในประเทศ (DDI) และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ และระยะยาว (Long-term) ซึ่งคาดการณ์ทักษะและสาขาที่จะเป็นที่ต้องการในอนาคต เชื่อมโยงกับ National Technology Roadmap เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรและแผนการผลิตกำลังคนได้อย่างสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5–10 ปี

4.3.2 ระบบสังเคราะห์ข้อมูลการจ้างงานกำลังคนอุดมศึกษา (Higher Education Employment Data Integration System)

ระบบบูรณาการข้อมูลการจ้างงานบัณฑิตและกำลังคนอุดมศึกษาจาก 2 แหล่งข้อมูลหลัก ได้แก่ การจ้างงานในภาคเอกชนผ่านฐานข้อมูลประกันสังคม ซึ่งครอบคลุมสถานะการจ้างงาน ระดับค่าจ้าง ประเภทอุตสาหกรรม และทักษะที่นายจ้างต้องการ และการจ้างงานในภาครัฐผ่านฐานข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ที่แสดงข้อมูลการจ้างงาน ตำแหน่ง และสายอาชีพของบัณฑิตในภาครัฐอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวต้องพัฒนาต่อยอดไปสู่ Graduate Outcome Survey Platform ซึ่งปัจจุบันเชื่อมโยงข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษากับผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เป็นบางส่วน แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลภาครัฐ นอกจากนี้ยังสามารถติดตามสัดส่วนการเคลื่อนย้ายของแรงงานอุดมศึกษาจากภูมิลำเนาในพื้นที่นำร่องได้อย่างแม่นยำ และนำข้อมูลกลับไปปรับปรุงหลักสูตรและแผนการผลิตกำลังคนของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างทันสถานการณ์

4.3.3 ระบบประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน (Monitoring, Evaluation and Learning System)

ระบบประเมินและติดตามผลที่ครอบคลุมทุกระดับของห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่ Input–Output–Outcome–Impact โดยใช้ Evaluation and Feedback Loop Platform ที่สามารถประเมินคุณภาพหลักสูตร ผลการเรียนการสอน (ERP) ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ระบบดังกล่าวจำเป็นต้องรายงานผลการดำเนินงานเทียบกับตัวชี้วัด University Transformation ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ สัดส่วนหลักสูตรที่ปรับตัวสู่ Education 6.0 ระบบนิเวศที่รองรับการสร้างนวัตกรรม และ ต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ

4.3.4 ระบบบริหารความรู้และทรัพยากรในอุดมศึกษา (Higher Education Knowledge and Resource Management System)

ระบบบริหารความรู้และทรัพยากรที่เน้นสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการผลักดันสู่การใช้งานจริง ครอบคลุมการพัฒนา Talent/Knowledge Database ที่รวบรวมข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และบุคลากรทักษะสูงในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้ภาคเอกชนและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและจับคู่ความต้องการได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ระบบต้องพัฒนาแพลตฟอร์มบริหารจัดการเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญา (TLO Online Database Platform) ที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตผลงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษากับผู้ใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงสนับสนุน University Holding Company ที่ทำหน้าที่ผลักดันการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้อย่างครบวงจรและยั่งยืน

4.3.5 ระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนากำลังคน มาตรฐาน กฎหมาย กฎระเบียบ (Infrastructure, Standards, Legal and Regulatory Framework)

ระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งเชิงกายภาพและเชิงกฎหมายที่จำเป็นต่อการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ครอบคลุมการพัฒนามาตรฐานการประเมินสมรรถนะผู้เรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการ ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะดิจิทัล การพัฒนาระบบ National Credit Bank ที่รองรับการสะสมหน่วยกิตข้ามสถาบันสำหรับ Lifelong Learning และการปลดล็อกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ นอกจากนี้ จำเป็นต้องผลักดันการพัฒนามาตรฐานหลักสูตร โดยเฉพาะการรับรองหลักสูตรตามมาตรฐานสากล รวมถึงการประกันคุณภาพหลักสูตร

4.3.6 ระบบส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (Research, Development and Innovation Promotion System)

ระบบที่เชื่อมโยงการวิจัยและนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาสู่การใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมการพัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรม (Innovation Ecosystem) ที่สนับสนุนการยกระดับศักยภาพบุคลากร ระบบและกลไกที่เอื้อต่อการวิจัยร่วมกับผู้ใช้ประโยชน์ และการผลักดันองค์ความรู้ เทคโนโลยี และต้นแบบนวัตกรรมจากสถาบันอุดมศึกษาไปสู่การใช้ประโยชน์และสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับประเทศ

นอกจากนี้ ควรเชื่อมโยงการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเข้ากับกลไกการพัฒนาบุคลากรและขีดความสามารถด้านการวิจัยกับแผนด้าน ววน. ใน 4 กลไกสำคัญ ได้แก่

(1) การค้นหาและบ่มเพาะบุคลากร (Talent Grooming) เพื่อค้นหา บ่มเพาะ และพัฒนาเส้นทางบุคลากรด้านการวิจัยและนวัตกรรม (Researcher and Innovation Pipeline) ตั้งแต่ระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(2) การพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัย (Researcher Capability Building) เพื่อยกระดับศักยภาพนักวิจัยอย่างต่อเนื่องและตรงตามความต้องการของประเทศ ทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยี และการสร้างนวัตกรรม

(3) การสร้างชุมชนและเครือข่ายวิจัย (Community and Cluster) เพื่อเชื่อมโยงนักวิจัย สถาบันอุดมศึกษา และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เกิดกลุ่มวิจัย (Research Cluster) ที่เข้มแข็ง ทั้งในประเด็นเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์และการตอบโจทย์การพัฒนาในระดับพื้นที่

(4) การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (Research Utilization) เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการวิจัยกับผู้ใช้ประโยชน์ตั้งแต่ต้นทาง ส่งเสริมให้ผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมได้รับการพัฒนา ทดลอง และนำไปใช้จริงในภาคอุตสาหกรรม ภาคสังคม และภาครัฐ ตลอดจนสามารถขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและผลกระทบทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

4.3.7 กลไกสนับสนุนอื่นๆ นอกกระทรวง อว. (Cross-ministry Enabling Mechanisms)

กลไกสำคัญนอกกระทรวง อว. ที่ต้องเร่งพัฒนาและยกระดับเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ เช่น **(1) มาตรการทางการเงินและภาษี** โดยขยายมาตรการภาษี 300% สำหรับภาคเอกชนที่ร่วมพัฒนากำลังคนกับสถาบันอุดมศึกษา และพัฒนามาตรการสนับสนุนทุนสำหรับผู้ประกอบการที่ร่วมพัฒนาผลงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อดึงดูดการลงทุน FDI และ DDI **(2) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อกระตุ้นความต้องการ (Government Procurement)** ที่กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต้องใช้ผลงานนวัตกรรมจากสถาบันอุดมศึกษาในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างตลาดให้กับนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นในประเทศ **(3) การพัฒนาเส้นทางอาชีพและปฏิรูปมาตรฐานวิชาชีพ**สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional) ซึ่งเป็นตลาดแรงงานหลักของบัณฑิตอุดมศึกษา และผู้จัดการงานวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม (RDI Manager) เพื่อยกดับศักยภาพการวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ของประเทศ และ **(4) กลไก Digital-Assistance Platform ที่รองรับการดำเนินงานของอุดมศึกษาระหว่างกระทรวง** ได้แก่ ระบบกำหนดทักษะอนาคตและทักษะที่พึงประสงค์ที่เชื่อมโยงกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการกำลังคนของประเทศได้อย่างครบถ้วนและทันสมัยในทุกมิติ

4.4 ระบบการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านการอุดมศึกษา มีการกำหนดหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ เพื่อกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนด้านการอุดมศึกษา อยู่ภายใต้หน้าที่และอำนาจของสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ โดยรัฐมนตรีรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษาต่อสภานโยบายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 และโดยอาจแต่งตั้งคณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่องเพื่อดำเนินการดังกล่าวแล้วรายงานให้สภานโยบายทราบ

รัฐมนตรีมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 ในการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษาต่อคณะรัฐมนตรีและสภานโยบาย และตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับกฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนด้านการอุดมศึกษา แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ นโยบายของรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หลักการของการจัดการอุดมศึกษา รวมถึงการควบคุมมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และให้กระทำเท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความเป็นอิสระ และความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษาและคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาต้องรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษาตามหน้าที่และอำนาจต่อรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 โดย**คณะกรรมการการอุดมศึกษามีบทบาทในการกำกับ เร่งรัด ติดตาม และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษา** และ**คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษามีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยยึดหลักการมีระบบให้ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นระยะ** โดยสำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สนับสนุนการกำกับ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำกับดูแลให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงกว่ามาตรฐานการอุดมศึกษาที่กำหนด

ในส่วนของ**กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา** พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 กำหนดวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาต้องเป็นไปตามคำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการรับเงินอุดหนุนการพัฒนาการอุดมศึกษาระหว่างสำนักงานปลัดกระทรวง

และสถาบันอุดมศึกษาซึ่งได้รับจัดสรร ซึ่ง**ต้องกำหนดผลสัมฤทธิ์และตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านการอุดมศึกษา และตรงกับความต้องการของประเทศอย่างแท้จริง** อีกทั้งยังได้กำหนดกลไกการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารกองทุนและสำนักงานบริหารกองทุนและรายงานผลการตรวจสอบโดยตรงต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน และให้มี**คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการอุดมศึกษาเพื่อทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการอุดมศึกษา ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโดยคำนึงถึงประเภทและกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษา และการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่ดำเนินการร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา** ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการการอุดมศึกษา และรัฐมนตรี เพื่อเสนอสภานโยบายต่อไป

สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษา วิจัยและสร้างนวัตกรรม บริการวิชาการ และทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษา และจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาประกาศกำหนด

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 42 ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษา การวิจัยและนวัตกรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการตรวจสอบสถาบันอุดมศึกษา ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลา การเปิดเผยและการส่งข้อมูลการอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 ข้อ 8 ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดส่งข้อมูลจำนวน 18 รายการ ครอบคลุมการจัดการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา การวิจัยและนวัตกรรม และการให้บริการทางวิชาการ ดังนั้นเพื่อสะท้อนบทบาทและความรับผิดชอบของอุดมศึกษาทั้งในการรายงานข้อมูลตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา ความรับผิดชอบต่อตัวชี้วัดในระดับสากล และการเชื่อมโยงสู่การจัดอันดับของสถาบันอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องติดตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง[36] ประกอบด้วย ตัวชี้วัดย่อยภายใต้ดัชนีสากล ได้แก่ Global Innovation Index (GII) IMD World Competitiveness Ranking (IMD) และ IMD World Digital Competitiveness Ranking (WDCR) ตัวชี้วัดย่อยที่เชื่อมโยงสู่การจัดอันดับของสถาบันอุดมศึกษา (University Ranking) รวมถึงตัวชี้วัดที่สอดคล้องตามที่ระบุในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

[36] ตัวชี้วัดด้านการวิจัยจะเป็นการรวบรวมจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce)** เสนอให้ติดตามตัวชี้วัดเพิ่มเติมดังนี้

มิติปัจจัยนำเข้า (Input)

- อัตราการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (GII)
- จำนวนนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน (IMD)

มิติผลผลิต (Output)

- จำนวนนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน (IMD)
- ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (IMD)
- ทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี (WDCR)
- การมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาภายในระยะ 1 ปี หลังจากจบการศึกษา (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา)
- จำนวนผู้เรียนในแพลตฟอร์ม Lifelong Learning (LLL) (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา)

- **ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)** เสนอให้ติดตามตัวชี้วัดเพิ่มเติมดังนี้

มิติปัจจัยนำเข้า (Input)

- จำนวนหลักสูตรที่ได้มาตรฐานสากล (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา)
- สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา (University Ranking)

มิติผลผลิต (Output)

- สัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกต่อระดับปริญญาตรี (University Ranking)
- ผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูล Scopus* (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา)
- จำนวนสิทธิบัตรโดยสถาบันอุดมศึกษา* (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา)

(** ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องทั้งด้านอุดมฯ และ ววน.*)

- **ยุทธศาสตร์ที่ 3 หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)** เสนอให้ติดตามตัวชี้วัดเพิ่มเติมดังนี้

มิติผลลัพธ์ (Outcome)

- ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (IMD)
- ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ (IMD)
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ (IMD)

มิติผลกระทบ (Impact)

- การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (IMD)

4.5 ระบบสารสนเทศดิจิทัลและข้อมูล

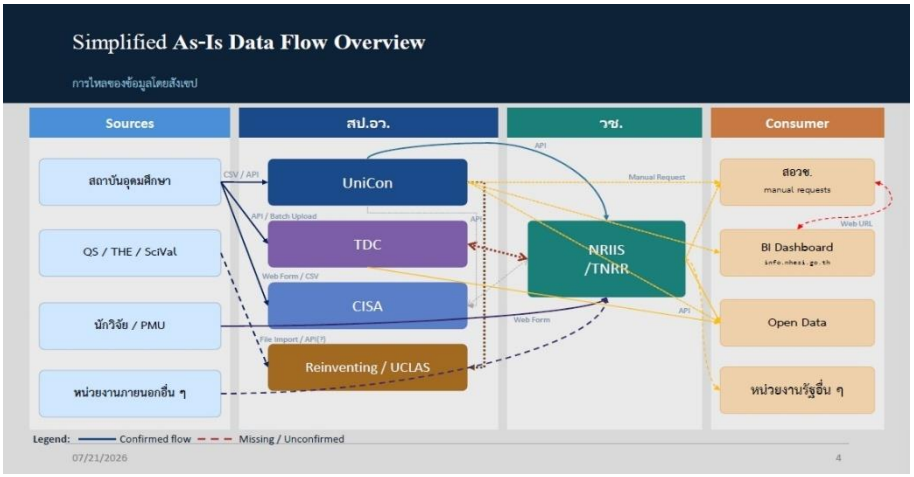
ระบบสารสนเทศดิจิทัลและข้อมูลเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษา ทั้งนี้ การดำเนินงานต้องอาศัยความร่วมมือในการจัดเก็บ บูรณาการ และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สภานโยบายมีหน้าที่และอำนาจกำกับ เร่งรัด และติดตามให้มีการจัดทำฐานข้อมูลการอุดมศึกษา ฐานข้อมูลมาตรฐานการอุดมศึกษา และฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตลอดจนบูรณาการและเชื่อมโยงกันฐานข้อมูลดังกล่าว และประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณชน

สำนักงานปลัดกระทรวงมีหน้าที่จัดทำฐานข้อมูลการอุดมศึกษา และฐานข้อมูลมาตรฐานการอุดมศึกษา รวมทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการอุดมศึกษา สนับสนุนการกำกับ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา และผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อสาธารณชน

สถาบันอุดมศึกษาต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาแก่สาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษา การวิจัยและนวัตกรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการตรวจสอบสถาบันอุดมศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ส่งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา การวิจัยและนวัตกรรม การให้บริการทางวิชาการ และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่กระทรวง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ฐานข้อมูลการอุดมศึกษา ประกอบด้วยข้อมูล อาทิ ข้อมูลสถาบันอุดมศึกษา ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลนักศึกษา ข้อมูลการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา ข้อมูลหลักสูตร ข้อมูลผลงานวิจัยและนวัตกรรม เป็นต้น ซึ่งจะจัดเก็บอยู่ในระบบจัดเก็บข้อมูลของสำนักงานปลัด ได้แก่ Unicon, TDC, CISA และ Reinventing/UCLAS และระบบจัดเก็บข้อมูล NRIIS/TNRR ของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

ภาพที่ 5 โครงสร้างและการไหลของข้อมูลอุดมศึกษาโดยสังเขป

ภาคผนวก

1. (ร่าง) คำอธิบายตัวชี้วัดแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571–2575

คำอธิบายและขยายความตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ พ.ศ. 2571–2575 ครอบคลุมนิยามของคำเฉพาะ วิธีการคำนวณและวัดผล และข้อมูลฐาน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันในการรายงานและประเมินผล ตัวชี้วัดที่เป็นจำนวนคน ให้นับบุคคลไม่ซ้ำด้วยเลขประจำตัวประชาชน สะสมตลอดช่วงแผน (ปี 2571–2575) รายงานรายปีงบประมาณ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 - กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce)

ผลิตกำลังคนรองรับทั้งการสร้างเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) และการเพิ่มผลิตภาพของภาคเศรษฐกิจเดิม (Productivity Uplift)

ตารางที่ 3 คำอธิบายตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ที่ 1 - กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce)

รหัสตัวชี้วัด	รายละเอียดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	คำอธิบายคำสำคัญ	วิธีการคำนวณ และวัดผล	ข้อมูลฐาน
S1-KPI1	จำนวนการจ้างงานกำลังคนทักษะสูงกลุ่มใหม่ (บัณฑิต) ในอุตสาหกรรมและสาขาเศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) **ไม่น้อยกว่า 35,000 คน (ร้อยละ 10 ของบัณฑิต)**	• อุตสาหกรรมและสาขาเศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) หมายถึง เกษตรสมัยใหม่ อาหารแห่งอนาคต การแพทย์และสุขภาพ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ยานยนต์สมัยใหม่ เศรษฐกิจดิจิทัล และเศรษฐกิจสีเขียว เป็นต้น • การจ้างงาน หมายถึง การมีงานทำที่ตรวจสอบได้จากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ภายใน 1 ปีหลังสำเร็จการศึกษา และเป็นตำแหน่งงานทักษะสูง (ประเภทอาชีพหมวด 2 และ 3 ตาม ISCO-08)	นับจำนวนบัณฑิตที่ได้รับการจ้างงานในสถานประกอบการซึ่งอยู่ในสาขา New Growth Engine และอยู่ในตำแหน่งงานทักษะสูง ภายใน 1 ปีหลังสำเร็จการศึกษา ใช้การเชื่อมโยงฐานข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาของ สป.อว. กับฐานผู้ประกันตนมาตรา 33	**ปี 2568** ผลการดำเนินงานเดิมสะสมรวม 94,000 คน จากกลไก CWIE บัณฑิตพันธุ์ใหม่ ระดับปริญญา และแผนกำลังคนด้านเซมิคอนดักเตอร์
S1-KPI2	จำนวนการจ้างงานกำลังคนในตลาดแรงงานทักษะสูง หรือการยกระดับตำแหน่งงาน ที่ผ่านกลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ของกระทรวง อว. เพื่อเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในการทำงาน **ไม่น้อยกว่า 800,000 คน**	• กลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ อว. ได้แก่ STEMPlus โครงการ Reskill/Upskill ระบบธนาคารหน่วยกิต และหลักสูตร Non-degree ที่ อว. รับรอง • กำลังคนในตลาดแรงงาน หมายถึง ผู้มีงานทำอยู่ก่อนเข้ารับการพัฒนา จึงไม่นับซ้ำกับบัณฑิตตาม S1-KPI1	นับจำนวนผู้ผ่านกลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ อว. รับรอง โดยนับบุคคลไม่ซ้ำ และมีหลักฐานการจ้างงานในตำแหน่งงานทักษะสูง หรือการยกระดับตำแหน่งงาน/ค่าจ้าง ภายใน 1 ปีหลังผ่านการพัฒนา	**ปี 2568** ผลการดำเนินงานเดิมประมาณ 600,000 คน จากกลไก STEMPlus และโครงการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะเพื่ออนาคต (Reskill/Upskill) ของกระทรวง อว.

รหัสตัวชี้วัด	รายละเอียดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	คำอธิบายคำสำคัญ	วิธีการคำนวณ และวัดผล	ข้อมูลฐาน
		• การยกระดับตำแหน่งงาน หมายถึง การเลื่อนระดับตำแหน่งงาน หรือการได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้นหลังผ่านกลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิต เทียบกับก่อนเข้ารับการพัฒนา • ผลิตภาพ ใช้ระดับตำแหน่งงานและค่าจ้างเป็นตัวแทนในการวัด	ตรวจสอบการยกระดับตำแหน่งงานและค่าจ้างจากการเชื่อมโยงข้อมูลผู้ผ่านการพัฒนากับฐานผู้ประกันตนมาตรา 33 โดยเทียบก่อน–หลังการพัฒนา	
S1-KPI3	บัณฑิตได้รับค่าตอบแทนในระดับที่คุ้มค่ากับการลงทุนด้านการศึกษา โดยวัดจาก Earning Factor **Earning Factor ไม่น้อยกว่า 1**	• Earning Factor หมายถึง อัตราส่วนระหว่างรายได้ของบัณฑิต (Earning) ต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดำรงชีพ (Cost of Living) รายจังหวัด • รายได้ของบัณฑิต หมายถึง ค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ช่วงอายุ 20–24 ปี • ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดำรงชีพ (Cost of Living) หมายถึง ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนรายจังหวัด • Earning Factor ไม่น้อยกว่า 1 หมายถึง รายได้ของบัณฑิตเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพของจังหวัดที่ทำงาน สะท้อนความคุ้มค่าของการลงทุนด้านการศึกษา	คำนวณ Earning Factor ด้วย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบัณฑิตอายุ 20–24 ปี ในจังหวัด หารด้วย ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนของจังหวัดนั้น รายงานค่าเฉลี่ยระดับประเทศ พร้อมจำนวนและสัดส่วนจังหวัดที่มีค่า ≥ 1 และจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ใช้การเชื่อมโยงฐานข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาของ สป.อว. กับฐานผู้ประกันตนมาตรา 33 และข้อมูลค่าใช้จ่ายครัวเรือนรายจังหวัดของสำนักงานสถิติแห่งชาติ	**ปี 2568** อยู่ระหว่างจัดทำข้อมูลฐาน Earning Factor รายจังหวัด จากการเชื่อมโยงข้อมูลค่าจ้างผู้ประกันตนมาตรา 33 กับข้อมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนรายจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 - ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)

สถาบันอุดมศึกษาปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีระบบนิเวศที่รองรับการสร้างนวัตกรรม และผลักดันต้นแบบสู่การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ

ตารางที่ 4 คำอธิบายตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ที่ 2 - ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)

รหัสตัวชี้วัด	รายละเอียดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	คำอธิบายคำสำคัญ	วิธีการคำนวณ และวัดผล	ข้อมูลฐาน
S2-KPI1	ร้อยละผู้เรียนในหลักสูตรที่ปรับตัวสู่ Education 6.0 เป็นร้อยละ **10 (1.8 แสนคน)**	• ครอบคลุมหลักสูตร 6 ประเภท ได้แก่ หลักสูตรนวัตกรรมอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) หลักสูตรร่วมกับผู้ใช้บัณฑิตภายใต้หลักการ 5 Co-own หลักสูตรบูรณาการข้ามศาสตร์ หลักสูตรบูรณาการข้ามสถาบันทั้งในและต่างประเทศ หลักสูตรที่พัฒนาสมรรถนะแบบ T/Π -Shape และหลักสูตรที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และเครื่องจักร (Human-Machine/AI) • 5 Co-own ได้แก่ Co-Create, Co-design, Co-teach, Co-invest และ Co-evaluate โดยต้องมีข้อตกลงระบุบทบาททั้ง 5 ด้าน • T/Π - Shape หมายถึง หลักสูตรที่ออกแบบให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญเชิงลึกในสาขาหลัก (แกนตั้ง) 1 สาขา (T-shape) หรือ 2 สาขา (Π-Shape) ร่วมกับสมรรถนะข้ามศาสตร์และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (แกนนอน) โดยระบุไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร • การปรับตัว หมายถึง การปรับหลักสูตรที่มุ่งเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Transform)	นับจำนวนผู้เรียนในหลักสูตรที่เข้าเงื่อนไขอย่างน้อย 1 ใน 5 ประเภท และเปิดรับผู้เรียนจริงในปีที่รายงาน หารด้วยจำนวนผู้เรียนในหลักสูตรทั้งหมด ใช้ข้อมูลจากระบบ CHECO ประกอบกับการรายงานของสถาบันพร้อมหลักฐาน หลักสูตรที่เข้าเงื่อนไขมากกว่าหนึ่งประเภท นับเพียงหนึ่งครั้ง แต่รายงานจำแนกตามประเภท	**ปี 2568** เป็นปีฐาน จำนวนผู้เรียนในหลักสูตรทั้งหมด ประมาณ 1,800,000 คน
S2-KPI2	ระบบนิเวศที่รองรับการสร้างนวัตกรรม สะท้อนจาก (1) สัดส่วน Adjunct Professor **เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2 (1,440 คน) ต่ออาจารย์ทั้งหมด**	• Adjunct Professor หมายถึง บุคลากรผู้เชี่ยวชาญในสาขาหรือด้านนั้นๆ จากภายนอกที่สภาสถาบันแต่งตั้งให้ร่วมสอน ควบคุมวิทยานิพนธ์ หรือพัฒนาหลักสูตร โดยมีภาระงานตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด แยกจากอาจารย์พิเศษทั่วไป	ตัวชี้วัดย่อยที่ 1 และ 2 ใช้ตัวส่วนเดียวกัน คือ จำนวนอาจารย์ทั้งหมด 71,696 คน (ปี 2568) โดยกำหนดเป็นตัวส่วนคงที่ตลอดช่วงแผน	**ปี 2568** จำนวนอาจารย์ทั้งหมด 71,696 คน ยังไม่มีข้อมูลฐานของตัวชี้วัดย่อย (2) และ (3)

รหัสตัวชี้วัด	รายละเอียดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	คำอธิบายคำสำคัญ	วิธีการคำนวณ และวัดผล	ข้อมูลฐาน
	(2) สัดส่วนบุคลากรที่เคลื่อนย้ายไปปฏิบัติในภาคเอกชน ภาครัฐ และสังคมชุมชน **เป็นร้อยละ 10 (7,160 คน)** (3) สัดส่วนผลงานวิจัยที่ไปใช้ประโยชน์ต่อบุคลากรสายสนับสนุนในหน่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม **เพิ่มเป็น 5:1** (4) สัดส่วนการยื่นจดสิทธิบัตร**เพิ่มขึ้นร้อยละ 20** จากข้อมูลปี 2568	• การเคลื่อนย้ายไปปฏิบัติงาน หมายถึง การไปปฏิบัติงานในหน่วยงานภายนอกชั่วคราวโดยคงสถานะบุคลากรของสถาบัน ผ่านกลไก Talent Mobility หรือกลไกที่สภาสถาบันรับรอง • ผลงานวิจัยที่ไปใช้ประโยชน์ หมายถึง ผลงานที่มีสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ สัญญาถ่ายทอดเทคโนโลยี การจัดตั้ง spin-off หรือหนังสือยืนยันการใช้ประโยชน์ โดยหน่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ TLO, UBI หรือหน่วยจัดการนวัตกรรมของสถาบัน • การยื่นจดสิทธิบัตร หมายถึง คำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ อนุสิทธิบัตร และสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่สถาบันอุดมศึกษายื่นต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือสำนักงานสิทธิบัตรต่างประเทศ โดยนับตามปีที่ยื่นคำขอ	ตัวชี้วัดย่อยที่ 3 คำนวณจากจำนวนผลงานที่ไปใช้ประโยชน์ในปีรายงาน หารด้วยจำนวนบุคลากรสายสนับสนุน (FTE) โดยรายงานตัวตั้งและตัวหารแยกกันทุกครั้ง ตัวชี้วัดย่อยที่ 4 คำนวณจากจำนวนคำขอรับสิทธิบัตรที่ยื่นในปีรายงาน เทียบกับจำนวนคำขอในปีฐาน 2568 โดยต้องเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ณ ปีสิ้นสุดแผน ใช้ข้อมูลจากกรมทรัพย์สินทางปัญญาร่วมกับการรายงานของสถาบัน	ตัวชี้วัดย่อย (4) ใช้จำนวนคำขอรับสิทธิบัตรสถาบันอุดมศึกษา ปี 2568 เป็นปีฐาน (กรมทรัพย์สินทางปัญญา)
S2-KPI3	ต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษาที่นำไปสู่การยกระดับศักยภาพประเทศและการสร้างคุณค่าต่อสังคม (Social Contribution) **5 ต้นแบบ**	• ต้นแบบนวัตกรรมจากอุดมศึกษา หมายถึง นวัตกรรมองค์รวม (Holistic Innovation: Product, Process, Service, Technology, Social) ที่ร่วมพัฒนากับผู้ใช้ โดยสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่สะท้อนผลลัพธ์ระดับเขตพื้นที่/จังหวัด โดยอาจมีหน่วยงานระดับประเทศรับไปขยายผล อาทิ ระบบสาธารณสุขผ่านโรงเรียนแพทย์ ระบบการศึกษาผ่านโรงเรียนสาธิต เมืองพลังงานสะอาด (Green City) เมืองอัจฉริยะ (Smart City) และเมืองวัฒนธรรมและมรดก (Cultural & Heritage City) • การยกระดับศักยภาพประเทศและการสร้างคุณค่าต่อสังคม (Social Contribution) หมายถึง ต้นแบบที่สร้างผลลัพธ์เชิงบวกในระดับพื้นที่/จังหวัด และมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบรับไปดำเนินการต่อ จนสามารถขยายผลได้ในระดับประเทศ	นับจำนวนต้นแบบที่ผ่านการนำร่องในพื้นที่ทดลองไม่น้อยกว่า 1 ปี มีการประเมินผลลัพธ์เชิงปริมาณที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงในระดับเขตพื้นที่ หรือจังหวัด โดยอาจมีหน่วยงานเจ้าภาพรับไปขยายผล และมีการรายงานความก้าวหน้ารายปีตามขั้นการพัฒนา	ยังไม่มีข้อมูลฐาน เริ่มจัดเก็บจากการดำเนินงานในช่วงปี 2571–2575

ยุทธศาสตร์ที่ 3 - หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)

หน่วยงานกลางปรับบทบาทจากผู้กำกับดูแลไปสู่ผู้อำนวยความสะดวก มีการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น และโปร่งใส พัฒนากลไกอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจให้สถาบันอุดมศึกษาปรับบทบาทให้เชื่อมโยงกับความต้องการของประเทศ (Demand Connect) และจัดทำนวัตกรรมอุดมศึกษา ปลดล็อกกฎระเบียบ ยกระดับความคล่องตัว

ตารางที่ 5 คำอธิบายตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ที่ 3 - หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)

รหัสตัวชี้วัด	รายละเอียดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	คำอธิบายคำสำคัญ	วิธีการคำนวณ และวัดผล	ข้อมูลฐาน
S3-KPI1	นวัตกรรมอุดมศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการหรือกลไกใหม่ในการขับเคลื่อนอุดมศึกษา ครอบคลุมด้านการสอน การวิจัย และการบริหาร (Solution) **3 นวัตกรรม**	• นวัตกรรมอุดมศึกษา หมายถึง กลไกหรือกระบวนการใหม่ที่มีกฎระเบียบ หรือประกาศรองรับ และมีการนำไปใช้จริงในระดับระบบ มิใช่ระดับโครงการนำร่อง • ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสอน คือ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่เอื้อให้ใช้เทคโนโลยีการศึกษา (Edu Tech) เพิ่มมากขึ้น (2) ด้านการวิจัย คือ ระบบผู้เชี่ยวชาญกลาง และ (3) ด้านการบริหาร คือ Pay for Success, Outcome-based Incentives และ Structural Innovation เพื่อการบริหารจัดการที่คล่องตัว • ตัวชี้วัดนี้วัดความสมบูรณ์ของกลไกในเชิงระบบ ต่างจาก S2-KPI1 ที่นับจำนวนหลักสูตร และ S2-KPI2 ที่นับจำนวนบุคลากรที่เคลื่อนย้าย	นับจำนวนกลไกที่มีกฎระเบียบ หรือประกาศรองรับและมีผลบังคับใช้ มีสถาบันนำไปใช้ตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด และมีหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบต่อเนื่อง โดยต้องครอบคลุมด้านการสอน การวิจัย และการบริหาร รายงานคู่กับจำนวนกฎระเบียบที่ได้รับการปรับปรุง และจำนวนสถาบันที่นำนวัตกรรมไปใช้	ยังไม่มีข้อมูลฐาน เริ่มจัดเก็บจากการดำเนินงานในช่วงปี 2571–2575
S3-KPI2	แพลตฟอร์มดิจิทัลสนับสนุนการดำเนินงานของอุดมศึกษา (Digital-Assistance Platform) (Service) ประกอบด้วย (1) การกำหนดทักษะอนาคตและทักษะที่พึงประสงค์ (2) การติดตามผลลัพธ์ของผู้สำเร็จการศึกษา	• ระดับความพร้อมใช้งาน 4 ระดับ ได้แก่ (1) ออกแบบ (2) นำร่องกับสถาบันไม่น้อยกว่า 17 แห่ง (ร้อยละ 10) (3) ใช้งานเต็มรูปแบบพร้อมเชื่อมโยงข้อมูลครบ และ (4) นำผลไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิง	ประเมินระดับความพร้อมใช้งานของแต่ละแพลตฟอร์มรายปี พร้อมหลักฐานประกอบแต่ละระดับ รายงานคู่กับจำนวนสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานภายใต้ สป.อว. ที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มกลาง	**ปี 2568** ปัจจุบัน มี (1) การกำหนดทักษะอนาคตและทักษะที่พึงประสงค์ แต่ไม่มีการเก็บข้อมูลระดับความพร้อมใช้งาน (2) การติดตามผลลัพธ์ของผู้สำเร็จการศึกษา

รหัสตัวชี้วัด	รายละเอียดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	คำอธิบายคำสำคัญ	วิธีการคำนวณ และวัดผล	ข้อมูลฐาน
	(Graduate Outcome Survey Platform) (3) การประเมินผลและวงจรป้อนกลับ (Evaluation and Feedback Loop Platform) (4) ฐานข้อมูลกำลังคนและองค์ความรู้ (Talent/Knowledge Database)	นโยบายหรือการจัดสรรงบประมาณ • การใช้ประโยชน์ หมายถึง การมีหลักฐานการนำข้อมูลไปใช้ตัดสินใจ มิใช่การนับจำนวนบัญชีผู้ใช้	ทุกแพลตฟอร์มที่ใช้ข้อมูลบุคคลต้องมีข้อตกลงแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูล	(Graduate Outcome Survey Platform) เชื่อมโยงผู้ประกันตนมาตรา 33 แล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุม เช่น การทำงานในภาครัฐ และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน อีก 2 แพลตฟอร์มยังไม่มีข้อมูลฐาน
S3-KPI3	อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ขับเคลื่อนผ่านเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (University Consortium) ซึ่งทำงานและแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความเชี่ยวชาญร่วมกัน ภายใต้การสนับสนุนจากส่วนกลาง (Support) **5 อุตสาหกรรมเป้าหมาย**	• University Consortium หมายถึง เครือข่ายความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาตั้งแต่ 3 แห่งขึ้นไป ที่รวมตัวกันเพื่อพัฒนากำลังคนและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเดียวกัน โดยมีข้อตกลงความร่วมมือและแผนการดำเนินงานร่วม • การแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความเชี่ยวชาญ หมายถึง การใช้อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ห้องปฏิบัติการ ครุภัณฑ์ หน่วยกิต หรือหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบันในเครือข่าย • การสนับสนุนจากส่วนกลาง หมายถึง การสนับสนุนงบประมาณ กลไกเชิงนโยบาย และการอำนวยความสะดวกโดย สป.อว. และ สอวช. • อุตสาหกรรมเป้าหมายให้ใช้รายการเดียวกับอุตสาหกรรมและสาขาเศรษฐกิจใหม่ (New Growth Engine) ตาม S1 - KPI1 หรือตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีและกระทรวง อว.	นับจำนวนอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มี University Consortium ซึ่งมีข้อตกลงความร่วมมือ แผนการดำเนินงานร่วม และผลการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ภายในปีที่รายงาน รายงานคู่กับจำนวนสถาบันที่เข้าร่วมในแต่ละเครือข่าย ทรัพยากรที่ใช้ร่วมกัน และจำนวนกำลังคนที่ได้รับการพัฒนาในแต่ละอุตสาหกรรม	ยังไม่มีข้อมูลฐาน เริ่มจัดเก็บจากการดำเนินงานในช่วงปี 2571–2575

2. สถิติอุดมศึกษา

2.1. สถานการณ์ตลาดแรงงานและผลตอบแทนการศึกษา

2.1.1. มูลค่าเพิ่มในประเทศ (Domestic Value Added) ของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทย พ.ศ. 2545–2565

ตารางที่ 6 มูลค่าเพิ่มในประเทศ (Domestic Value Added) ของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทย พ.ศ. 2545–2565

1) ภาคการผลิต (Manufacturing, ISIC C)			
ประเทศ	**2545 (2002)**	**2565 (2022)**	**เปลี่ยนแปลง (จุดร้อยละ)**
ไทย	57.5	53.9	-3.7
เกาหลีใต้	69.4	59.1	-10.3
มาเลเซีย	51.8	58.6	6.8
ญี่ปุ่น	91.6	74.6	-17.0
จีน	78.8	80.9	2.1
2) อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทัศนศาสตร์ (ISIC C26)			
ประเทศ	**2545 (2002)**	**2565 (2022)**	**เปลี่ยนแปลง (จุดร้อยละ)**
ไทย	40.06	40.18	0.12
มาเลเซีย	39.3	53.7	14.5
เกาหลีใต้	71.2	68.4	-2.8
ญี่ปุ่น	91.5	74.1	-17.4
จีน	66.0	71.2	5.2

ที่มา: OECD ข้อมูลล่าสุดถึง ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565)

2.1.2. สัดส่วนการจ้างงานแรงงานทักษะสูงต่อการจ้างงานรวม ส่วนต่างค่าจ้างระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2548–2567

ตารางที่ 7 สัดส่วนการจ้างงานแรงงานทักษะสูงต่อการจ้างงานรวม ส่วนต่างค่าจ้างระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2548–2567

1) สัดส่วนการจ้างงานจำแนกตามระดับทักษะ (ร้อยละของผู้มีงานทำ)			
	พ.ศ. 2548	**พ.ศ. 2558**	**พ.ศ. 2567**
ทักษะสูง – ผู้บริหาร ผู้ประกอบวิชาชีพ และช่างเทคนิค (ISCO 1–3)	14.62	14.10	13.34
ทักษะกลาง (งานสำนักงาน/บริการ) – เสมียน พนักงานบริการและขาย	17.18	22.90	25.62
ทักษะกลาง (เกษตร) – ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร	38.01	31.66	28.05
ทักษะกลาง (ช่าง) – ช่างฝีมือและผู้ควบคุมเครื่องจักร	18.55	20.96	21.24
ทักษะพื้นฐาน – อาชีพขั้นพื้นฐาน	11.64	10.38	11.75
รวมผู้มีงานทำ (คน)	36,617,585	38,504,228	40,165,829
2) ค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนจำแนกตามระดับการศึกษา (บาท/เดือน)			
ไม่มีการศึกษา / ต่ำกว่าประถมศึกษา	4,197	7,417	10,675
ประถมศึกษา	4,573	8,356	12,288

มัธยมศึกษาตอนต้น	5,759	9,474	13,646
ปริญญาตรี	19,831	22,273	24,785
3) ส่วนต่างค่าจ้างระหว่างผู้สำเร็จปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนปลาย			
ส่วนต่างค่าจ้าง ป.ตรี กับ ม.ปลาย (บาท/เดือน)	12,085	10,899	9,106
อัตราส่วนค่าจ้าง ป.ตรี ต่อ ม.ปลาย (เท่า)	2.56	1.96	1.58

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (Labour Force Survey)

2.1.3. อัตราการว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มประเทศอาเซียน

ตารางที่ 8 อัตราการว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศ	ปี (พ.ศ.)	การศึกษาพื้นฐาน (%)	การศึกษาระดับกลาง (%)	การศึกษาระดับสูง (%)
ไทย	2567	0.5	1.0	1.7
สิงคโปร์	2567	2.8	4.3	3.3
มาเลเซีย	2565	3.6	4.1	3.5
อินโดนีเซีย	2566	2.1	5.8	3.6
ฟิลิปปินส์	2566	1.9	4.6	3.4
เวียดนาม	2567	1.2	1.7	2.3
บรูไนดารุสซาลาม	2567	5.2	4.8	5.3
กัมพูชา	2562–2566	0.3	0.3	1.0
ลาว	2565	0.9	2.0	2.8
เมียนมา	2563	1.2	0.4	0.8

ที่มา: ประมวลผลจากฐานข้อมูลอัตราการว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา (World Bank) ปีล่าสุดที่มีข้อมูลรายประเทศ

2.1.4. จำนวนและสัดส่วนแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศที่มีการศึกษาระดับสูง รายปี พ.ศ. 2542–2567

ตารางที่ 9 จำนวนและสัดส่วนแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศที่มีการศึกษาระดับสูง รายปี พ.ศ. 2542–2567

ปี (พ.ศ.)	ผู้ไปทำงานต่างประเทศ (พันคน)	การศึกษาระดับสูง (พันคน)	สัดส่วนการศึกษาระดับสูง(%)
2542	159.6	3.1	1.9
2548	139.7	7.7	5.5
2549	160.8	9.1	5.6
2550	161.9	10.5	6.5
2551	161.9	11.1	6.8
2552	147.7	9.9	6.7
2553	143.8	10.4	7.3
2554	147.6	10.5	7.1
2555	134.1	11.3	8.4
2556	130.5	11.2	8.6
2557	119.5	10.9	9.1

ปี (พ.ศ.)	ผู้ไปทำงานต่างประเทศ (พันคน)	การศึกษาระดับสูง (พันคน)	สัดส่วนการศึกษาระดับสูง(%)
2558	117.3	10.3	8.8
2561	115.7	11.7	10.1
2563	44.4	4.4	10.0
2564	37.3	3.4	9.2
2565	67.9	5.8	8.5
2566	64.9	6.8	10.4
2567	55.0	7.2	13.1

ที่มา: ประมวลผลจากฐานข้อมูล ILOSTAT (Outflow of nationals for employment by sex and education) พ.ศ. 2542–2567

2.1.5. จำนวนและสัดส่วนนักศึกษาในสาขาที่ได้รับผลกระทบจากปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. 2567

ตารางที่ 10 จำนวนและสัดส่วนนักศึกษาในสาขาที่ได้รับผลกระทบจากปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. 2567

ลำดับ	สาขา (Forbes)	สาขาวิชา (ไทย)	จำนวน ป.ตรี	% ของ ป.ตรี ทั้งหมด
1	Generic Business Administration	บริหารธุรกิจ / การจัดการ / การประกอบการ	257,292	14.9%
2	Paralegal & Pre-Law Tracks	นิติศาสตร์ / กฎหมาย	154,839	9.0%
3	Accounting	การบัญชี	69,886	4.1%
4	English Literature	ภาษาอังกฤษ / วรรณคดีอังกฤษ	65,203	3.8%
5	Communications	นิเทศศาสตร์ / การสื่อสาร	50,796	3.0%
6	Basic Marketing	การตลาด	39,688	2.3%
7	Basic Computer Science	วิทยาการคอมพิวเตอร์	33,967	2.0%
8	Journalism & Media Studies	วารสารศาสตร์ / สื่อสารมวลชน	10,590	0.6%
9	Finance	การเงิน (ไม่รวมบัญชี)	9,373	0.5%
10	Graphic Design	กราฟิก / นิเทศศิลป์	5,828	0.3%
	รวมสาขาที่ได้รับผลกระทบจาก AI		686,312	39.9%
	ยอดรวมนักศึกษา ป.ตรี ทั้งประเทศ		1,721,665	100.0%

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2567 จำแนกตามสาขาวิชา (ISCED) สป.อว. และ สาขาวิชาจากบทความ 10 College Degrees AI Is Making Redundant Right Now โดย Forbes.com

2.1.6. สัดส่วนผู้จบอุดมศึกษาในแต่ละกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 11 สัดส่วนผู้จบอุดมศึกษาในแต่ละกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2567

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	ผู้มีงานทำ (พันคน)	จบ ป.ตรี ขึ้นไป (พันคน)	สัดส่วนผู้ จบ ป.ตรี ขึ้นไปในกิจกรรมเศรษฐกิจ	สัดส่วนการกระจายตัวของผู้ จบ ป.ตรี ขึ้นไป
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	12,212.4	397.0	3.3%	5.8%
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	60.7	14.2	23.4%	0.2%
การผลิต	6,184.6	846.8	13.7%	12.3%
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	106.0	38.4	36.2%	0.6%
การจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสีย	93.9	24.7	26.3%	0.4%
การก่อสร้าง	2,156.2	152.7	7.1%	2.2%
การขายส่ง การขายปลีก และการซ่อมยานยนต์	6,708.5	1,319.4	19.7%	19.1%

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	ผู้มีงานทำ (พันคน)	จบ ป.ตรี ขึ้นไป (พันคน)	สัดส่วนผู้ จบ ป.ตรี ขึ้นไปในกิจกรรมเศรษฐกิจ	สัดส่วนการกระจายตัวของผู้ จบ ป.ตรี ขึ้นไป
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	1,637.3	252.0	15.4%	3.7%
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	3,370.7	420.8	12.5%	6.1%
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	185.2	140.6	75.9%	2.0%
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	471.6	359.0	76.1%	5.2%
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	315.0	84.6	26.9%	1.2%
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	434.7	307.0	70.6%	4.5%
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	732.4	99.9	13.6%	1.4%
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และประกันสังคมภาคบังคับ	1,755.8	873.1	49.7%	12.7%
การศึกษา	1,079.7	878.0	81.3%	12.7%
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	815.6	484.9	59.5%	7.0%
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	300.9	67.3	22.4%	1.0%
กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	1,069.5	96.5	9.0%	1.4%
การจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล	252.7	4.1	1.6%	0.1%
องค์การระหว่างประเทศ / ไม่ทราบ	96.3	31.4	32.6%	0.5%
รวมทั้งสิ้น	40,039.5	6,892.3	17.2%	100.0%

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2567 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.2. ผู้เรียนและความต้องการการเรียนรู้

2.2.1. การคาดประมาณประชากรวัยเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาพ.ศ. 2563–2586

ตารางที่ 12 การคาดประมาณประชากรวัยเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาและจำนวนนักศึกษาใหม่ ปีเข้าศึกษา พ.ศ. 2563–2586

ปีเข้าศึกษา (พ.ศ.)	ปีเกิด (พ.ศ.)	ประชากรวัยเข้าศึกษา (คน)	นักศึกษาใหม่ (คน)
2563	2545	470,790	438,156
2564	2546	474,851	420,209
2565	2547	501,782	442,723
2566	2548	493,982	464,705
2567	2549	489,784	517,300
2568	2550	494,944	551,476
2569	2551	486,387	286,968
2570	2552	480,521	283,507
2571	2553	467,486	275,817
2572	2554	485,616	286,513
2573	2555	499,575	294,749
2574	2556	477,099	281,488
2575	2557	473,586	279,416
2576	2558	449,175	265,013
2577	2559	429,475	253,390
2578	2560	428,832	253,011

ปีเข้าศึกษา (พ.ศ.)	ปีเกิด (พ.ศ.)	ประชากรวัยเข้าศึกษา (คน)	นักศึกษาใหม่ (คน)
2579	2561	406,483	239,825
2580	2562	377,105	222,492
2581	2563	358,294	211,394
2582	2564	332,188	195,991
2583	2565	306,285	180,708
2584	2566	315,940	186,404
2585	2567	281,966	166,360
2586	2568	254,110	149,925

ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลกรมการปกครอง และ สป.อว. ภายใต้สมมติฐานการเข้าศึกษาเมื่ออายุ 18 ปี

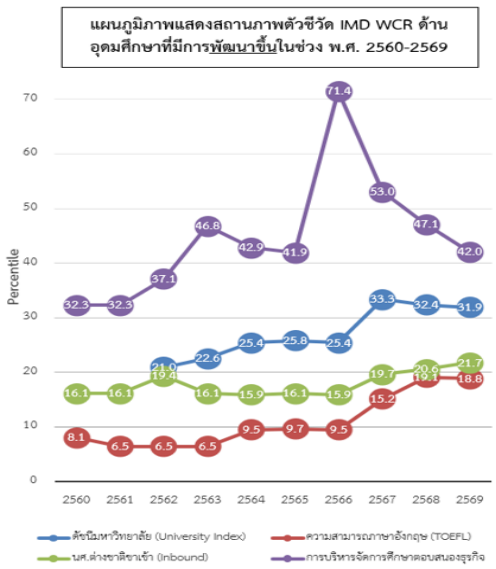
2.3. อันดับและดัชนีระหว่างประเทศ

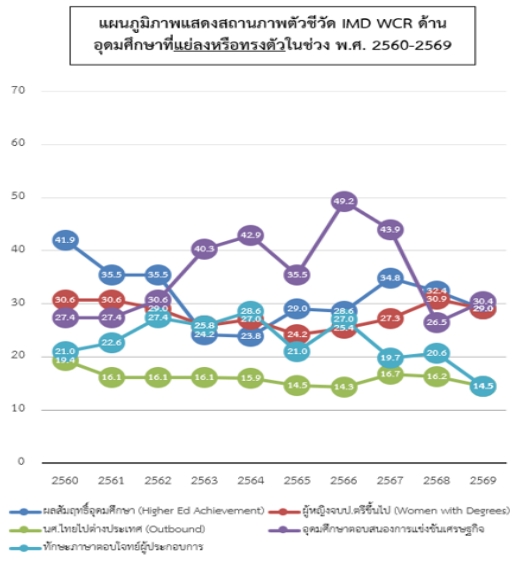
2.3.1. อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (IMD World Competitiveness Yearbook)

ตารางที่ 13 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (IMD World Competitiveness Yearbook)

ลำดับ	ตัวชี้วัด	ประเภทข้อมูล	อันดับในปี พ.ศ. (จำนวนเขตเศรษฐกิจที่ถูกจัดอันดับ)									
			2560 (63)	2561 (63)	2562 (63)	2563 (63)	2564 (64)	2565 (63)	2566 (64)	2567 (67)	2568 (69)	2569 (70)
1	ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (Higher Education Achievement): พิจารณาจากร้อยละของประชากรช่วงอายุ 25-34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป	สถิติ	37	41	41	48	49	45	46	44	47	50
2	ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (Women with Degrees): พิจารณาจากสัดส่วนของผู้หญิงในช่วงอายุ 25-65 ปี ที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	สถิติ	44	44	45	47	47	48	48	49	48	50
3	ดัชนีสถาบันอุดมศึกษา (University Education Index): เป็นคะแนนที่มาจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของ Times Higher Education (THE) ซึ่งพิจารณาจากประสิทธิภาพการสอนและงานวิจัย	สถิติ	...	...	50	49	48	47	48	45	47	48
4	ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL): พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของผู้สอบ TOEFL ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก	สถิติ (ไม่ใช้คำนวณอันดับ)	58	59	59	59	58	57	58	57	56	57

ลำดับ	ตัวชี้วัด	ประเภทข้อมูล	อันดับในปี พ.ศ. (จำนวนเขตเศรษฐกิจที่ถูกจัดอันดับ)									
			2560 (63)	2561 (63)	2562 (63)	2563 (63)	2564 (64)	2565 (63)	2566 (64)	2567 (67)	2568 (69)	2569 (70)
5	จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศ (Inbound Student Mobility): คิดเป็นสัดส่วนของนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ต่อประชากร 1,000 คน	สถิติ	53	53	51	53	54	53	54	54	55	55
6	จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ (Outbound Student Mobility): คิดเป็นสัดส่วนของนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา ต่อประชากร 1,000 คน	สถิติ (ไม่ใช้คำนวณอันดับ)	51	53	53	53	54	54	55	56	58	60
7	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ	สำรวจความคิดเห็น	43	43	40	34	37	37	19	32	37	41
8	การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา: การประเมินว่าระบบอุดมศึกษาสามารถผลิตบุคลากรที่ตอบโจทย์เศรษฐกิจได้ดีเพียงใด	สำรวจความคิดเห็น	46	46	44	38	37	41	33	38	51	49
9	ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ	สำรวจความคิดเห็น	50	49	46	47	46	50	47	54	55	60

ที่มา: 2026 World Competitiveness Ranking - IMD Business School

2.3.2. ดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index) ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศอ้างอิง

ตารางที่ 14 ดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index) ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศอ้างอิง

Indicator / Sub-category	Thailand	Republic of Korea	Malaysia
Global Innovation Index	**45**	**4**	**34**
1. Institutions	**76**	**20**	**30**
1.1 Institutional environment	62	18	29
1.2 Regulatory environment	58	24	41
1.3 Business environment	95	34	21
2. Human Capital and Research	**53**	**1**	**46**
2.1 Education	91	5	90
2.2 Tertiary education	62	19	13
2.3 Research and development (R&D)	36	1	46
3. Infrastructure	**59**	**7**	**54**
3.1 Information and communication technologies (ICTs)	48	5	44
3.2 General infrastructure	51	10	41
3.3 Ecological sustainability	93	38	94
4. Market Sophistication	**27**	**5**	**18**
4.1 Credit	22	5	6
4.2 Investment	50	14	44
4.3 Trade, diversification, and market scale	30	35	15
5. Business Sophistication	**42**	**4**	**38**
5.1 Knowledge workers	60	5	81
5.2 Innovation linkages	57	5	32
5.3 Knowledge absorption	18	9	25
6. Knowledge and Technology Outputs	**44**	**9**	**34**
6.1 Knowledge creation	48	4	71
6.2 Knowledge impact	56	19	31
6.3 Knowledge diffusion	37	11	19
7. Creative Outputs	**39**	**4**	**41**
7.1 Intangible assets	27	2	44
7.2 Creative goods and services	41	22	23
7.3 Online creativity	69	32	67

ที่มา: The Global Innovation Index (GII) by the World Intellectual Property Organization (WIPO) พ.ศ. 2568

2.4. ขีดความสามารถของระบบอุดมศึกษา

2.4.1 จำนวนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขา

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มสาขา ISCED ปีการศึกษา 2568

กลุ่มสาขา ISCED	กลุ่มวิเคราะห์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
01 การศึกษา	Non-STEM	7,521	10.5
02 ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Non-STEM	11,515	16.1
03 สังคมศาสตร์ วารสารศาสตร์ และสารสนเทศ	Non-STEM	3,352	4.7
04 บริหารธุรกิจ การบริหาร และกฎหมาย	Non-STEM	8,025	11.2

กลุ่มสาขา ISCED	กลุ่มวิเคราะห์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
05 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณิตศาสตร์ และสถิติ	STEM	7,923	11.1
06 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	STEM	943	1.3
07 วิศวกรรม การผลิต และการก่อสร้าง	STEM	9,124	12.7
08 เกษตรศาสตร์ ป่าไม้ ประมง และสัตวแพทยศาสตร์	Non-STEM	3,616	5
09 สุขภาพและสวัสดิการ	Health	14,863	20.7
10 การบริการ	Non-STEM	1,185	1.7
00 กลุ่มทั่วไป / อื่น / จำแนกไม่ได้	Other / Unclassified	3,629	5.1
รวมทั้งสิ้น	–	**71,696**	**100**

หมายเหตุ: กำหนดกลุ่มการวิเคราะห์ STEM ตามนิยามของ OECD ครอบคลุม ISCED 05–07; Health คือ ISCED 09; Non-STEM ครอบคลุม ISCED 01–04, 08 และ 10; ISCED 00 จัดเป็น Other/Unclassified และไม่ถูกนำมาคำนวณสัดส่วน
ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลสถิติอุดมศึกษา สป.อว. (ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤษภาคม 2569)

2.4.2 จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอน จำแนกตามกลุ่มสาขา

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของหลักสูตร จำแนกตามกลุ่มสาขา ISCED ปีการศึกษา 2568

กลุ่มสาขา ISCED	กลุ่มวิเคราะห์	จำนวนหลักสูตร (หลักสูตร)	ร้อยละ
01 การศึกษา	Non-STEM	1,901	11.1
02 ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Non-STEM	2,126	12.4
03 สังคมศาสตร์ วารสารศาสตร์ และสารสนเทศ	Non-STEM	1,060	6.2
04 บริหารธุรกิจ การบริหาร และกฎหมาย	Non-STEM	3,418	19.9
05 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณิตศาสตร์ และสถิติ	STEM	1,434	8.4
06 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	STEM	974	5.7
07 วิศวกรรม การผลิต และการก่อสร้าง	STEM	3,055	17.8
08 เกษตรศาสตร์ ป่าไม้ ประมง และสัตวแพทยศาสตร์	Non-STEM	720	4.2
09 สุขภาพและสวัสดิการ	Health	1,730	10.1
10 การบริการ	Non-STEM	706	4.1
00 หลักสูตรทั่วไป	Other / Unclassified	1	0.0
ไม่ระบุ ISCED	Other / Unclassified	40	0.2
รวม		**17,165**	**100.00**

หมายเหตุ: กำหนดกลุ่มการวิเคราะห์ STEM ตามนิยามของ OECD ครอบคลุม ISCED 05–07; Health คือ ISCED 09; Non-STEM ครอบคลุม ISCED 01–04, 08 และ 10; ISCED 00 และไม่ระบุจัดเป็น Other/Unclassified และไม่ถูกนำมาคำนวณสัดส่วน
ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลสถิติอุดมศึกษา (Power BI MHESI) สป.อว. (ข้อมูล ณ วันที่ 11 พฤษภาคม 2569)

2.4.3 จำนวนนักศึกษารวม จำแนกตามกลุ่มสาขา

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของนักศึกษารวม จำแนกตามกลุ่มสาขา ISCED ปีการศึกษา 2567

กลุ่มสาขา ISCED	กลุ่มวิเคราะห์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
01 การศึกษา	Non-STEM	160,047	8.6
02 ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Non-STEM	260,263	14.0
03 สังคมศาสตร์ วารสารศาสตร์ และสารสนเทศ	Non-STEM	192,693	10.3

กลุ่มสาขา ISCED	กลุ่มวิเคราะห์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
04 บริหารธุรกิจ การบริหาร และกฎหมาย	Non-STEM	587,053	31.5
05 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณิตศาสตร์ และสถิติ	STEM	69,453	3.7
06 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	STEM	84,459	4.5
07 วิศวกรรม การผลิต และการก่อสร้าง	STEM	229,483	12.3
08 เกษตรศาสตร์ ป่าไม้ ประมง และสัตวแพทยศาสตร์	Non-STEM	46,743	2.5
09 สุขภาพและสวัสดิการ	Health	189,202	10.2
10 การบริการ	Non-STEM	44,554	2.4
รวมทั้งสิ้น	-	**1,863,950**	**100**

หมายเหตุ: กำหนดกลุ่มการวิเคราะห์ STEM ตามนิยามของ OECD ครอบคลุม ISCED 05–07; Health คือ ISCED 09; Non-STEM ครอบคลุม ISCED 01–04, 08 และ 10

ขอบเขต: นักศึกษารวมระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ปีการศึกษา 2567

ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลสถิติอุดมศึกษา สป.อว. (รายงาน ณ วันที่ 21 สิงหาคม 2568)

2.4.4 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขา

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขา ISCED ปีการศึกษา 2567

กลุ่มสาขา ISCED	กลุ่มวิเคราะห์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
01 การศึกษา	Non-STEM	31,717	9.7
02 ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Non-STEM	40,954	12.5
03 สังคมศาสตร์ วารสารศาสตร์ และสารสนเทศ	Non-STEM	24,036	7.4
04 บริหารธุรกิจ การบริหาร และกฎหมาย	Non-STEM	102,738	31.5
05 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณิตศาสตร์ และสถิติ	STEM	13,327	4.1
06 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	STEM	15,864	4.9
07 วิศวกรรม การผลิต และการก่อสร้าง	STEM	43,014	13.2
08 เกษตรศาสตร์ ป่าไม้ ประมง และสัตวแพทยศาสตร์	Non-STEM	9,077	2.8
09 สุขภาพและสวัสดิการ	Health	32,754	10.0
10 การบริการ	Non-STEM	13,002	4.0
รวมทั้งสิ้น	-	**326,483**	**100.0**

หมายเหตุ: กำหนดกลุ่มการวิเคราะห์ STEM ตามนิยามของ OECD ครอบคลุม ISCED 05–07; Health คือ ISCED 09; Non-STEM ครอบคลุม ISCED 01–04, 08 และ 10

ขอบเขต: ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ปีการศึกษา 2567

ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลสถิติอุดมศึกษา สป.อว. (รายงาน ณ วันที่ 6 กรกฎาคม 2569)

2.4.5 การประเมินขีดความสามารถในการรองรับผู้เรียน

ตารางที่ 19 เส้นทางการผลิตกำลังคนประเมินตามสัดส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์

กลุ่มสาขา ISCED	เกณฑ์อ้างอิง (นศ.:อ.)	Capacity (คน/ปี)	เข้าใหม่ (คน)	ผู้สำเร็จ 2567 (คน)	เข้าใหม่/ Capacity (%)
01 การศึกษา	Education 30:1	64,179	31,390	27,148	48.9
02 ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Arts 8:1; Humanities 25:1	66,732	50,235	38,186	75.3
03 สังคมศาสตร์ วารสารศาสตร์ และสารสนเทศ	Social Sciences 25:1*	14,699	35,973	21,690	244.7

กลุ่มสาขา ISCED	เกณฑ์อ้างอิง (นศ.:อ.)	Capacity (คน/ปี)	เข้าใหม่ (คน)	ผู้สำเร็จ 2567 (คน)	เข้าใหม่/ Capacity (%)
04 บริหารธุรกิจ การบริหาร และกฎหมาย	Business 25:1; Law 50:1	70,101	99,647	83,430	142.1
05 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณิตศาสตร์ และสถิติ	Physical Sciences 20:1*	47,568	16,391	11,423	34.5
06 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ICTs 20:1*	5,960	17,189	14,734	288.4
07 วิศวกรรม การผลิต และการก่อสร้าง	Engineering 20:1; Architecture 8:1	36,951	55,093	40,010	149.1
08 เกษตรศาสตร์ ป่าไม้ ประมง สัตวแพทยศาสตร์	Agri./Forestry/Fisheries 20:1; Vet 20:1*	19,379	10,637	8,395	54.9
09 สุขภาพและสวัสดิการ	Medicine 4:1; Nursing 6:1; Health 8:1	16,181	37,054	30,066	229
10 การบริการ	ไม่คำนวณ Capacity	–	11,808	12,440	–
รวมที่ใช้เปรียบเทียบ Capacity (01–09)		**341,749**	**353,609**	**275,082**	**103.5**
รวมทั้งสิ้น (01–10)		**–**	**365,417**	**287,522**	**–**

หมายเหตุ: นักศึกษาเข้าใหม่จับคู่ตามระยะเวลาหลักสูตร; * ใช้เกณฑ์เทียบเคียงเพื่อการวิเคราะห์

ขอบเขต: ระดับปริญญาตรี; อาจารย์ปี 2564; ผู้สำเร็จการศึกษาปี 2567

ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลสถิติอุดมศึกษา สป.อว. และเกณฑ์ IQA 57

2.4.6 งบประมาณด้านการพัฒนากำลังคน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ตารางที่ 20 งบประมาณด้านการพัฒนากำลังคน จำแนกตามกลุ่มสาขา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กลุ่มสาขา	กลุ่มวิเคราะห์	งบประมาณ (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	S&T	11,968.95	51.9
สังคมศาสตร์	Non-STEM	7,229.91	31.3
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	Health	3,872.00	16.8
รวม		**23,070.86**	**100.0**

หมายเหตุ: ข้อมูลเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐภายในสังกัดกระทรวง อว.

ที่มา: ประมวลผลจากเอกสารพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

2.4.7 งบประมาณรายจ่ายประจำปีจำแนกกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 21 งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2560–2569 จำแนกตามกลุ่มสถาบัน

กลุ่มสถาบัน	มทร. (ลบ.)	มรภ. (ลบ.)	สถาบันของรัฐ (ลบ.)	สถาบันในกำกับของรัฐ (ลบ.)	รวม 4 กลุ่ม (ลบ.)
2560	10,584	21,259	9,887	73,563	115,293
2561	9,930	20,899	10,094	78,888	119,811
2562	8,880	19,669	9,264	75,964	113,777
2563	8,423	18,159	8,787	70,232	105,601
2564	8,013	18,565	9,059	72,227	107,864
2565	8,022	18,196	8,751	70,754	105,723
2566	7,937	18,065	8,657	71,693	106,352

กลุ่มสถาบัน	มทร. (ลบ.)	มรภ. (ลบ.)	สถาบันของรัฐ (ลบ.)	สถาบันในกำกับของรัฐ (ลบ.)	รวม 4 กลุ่ม (ลบ.)
2567	8,249	18,606	8,543	72,797	108,195
2568	8,948	19,953	9,065	74,383	112,349
2569	9,346	20,302	9,770	79,393	118,811

ที่มา: ประมวลผลจากเอกสารพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ

2.4.8 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามพื้นที่

ตารางที่ 22 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามพื้นที่

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่มสถาบัน	ภูมิภาค	จังหวัดที่ตั้ง
1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
2	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
3	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น
4	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคเหนือ	เชียงใหม่
5	มหาวิทยาลัยทักษิณ	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคใต้	สงขลา
6	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
7	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
8	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา
9	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
10	มหาวิทยาลัยบูรพา	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคตะวันออก	ชลบุรี
11	มหาวิทยาลัยพะเยา	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคเหนือ	พะเยา
12	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา
13	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	นครปฐม
14	มหาวิทยาลัยมหิดล	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	นครปฐม
15	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคเหนือ	เชียงราย
16	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคใต้	นครศรีธรรมราช
17	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
18	มหาวิทยาลัยศิลปากร	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
19	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
20	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคใต้	สงขลา
21	สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
22	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
23	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคเหนือ	เชียงใหม่
24	สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
25	สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิราสภากาชาดไทย	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
26	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	สถาบันในกำกับรัฐ	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
27	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กาฬสินธุ์
28	มหาวิทยาลัยนครพนม	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครพนม
29	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคใต้	นราธิวาส
30	มหาวิทยาลัยนเรศวร	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคเหนือ	พิษณุโลก

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่มสถาบัน	ภูมิภาค	จังหวัดที่ตั้ง
31	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มหาสารคาม
32	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
33	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคกลาง	นนทบุรี
34	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุบลราชธานี
35	สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
36	สถาบันวิทยาลัยชุมชน	ม. รัฐ (ส่วนราชการ)	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
37	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	มรภ.	ภาคตะวันตก	กาญจนบุรี
38	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	มรภ.	ภาคเหนือ	กำแพงเพชร
39	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	มรภ.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
40	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ชัยภูมิ
41	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	มรภ.	ภาคเหนือ	เชียงราย
42	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	มรภ.	ภาคเหนือ	เชียงใหม่
43	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	มรภ.	ภาคกลาง	ลพบุรี
44	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	มรภ.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
45	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	มรภ.	ภาคกลาง	นครปฐม
46	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา
47	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	มรภ.	ภาคใต้	นครศรีธรรมราช
48	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	มรภ.	ภาคเหนือ	นครสวรรค์
49	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	มรภ.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
50	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	บุรีรัมย์
51	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	มรภ.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
52	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	มรภ.	ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา
53	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	มรภ.	ภาคเหนือ	พิษณุโลก
54	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	มรภ.	ภาคตะวันตก	เพชรบุรี
55	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	มรภ.	ภาคเหนือ	เพชรบูรณ์
56	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	มรภ.	ภาคใต้	ภูเก็ต
57	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มหาสารคาม
58	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	มรภ.	ภาคใต้	ยะลา
59	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยเอ็ด
60	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	มรภ.	ภาคตะวันออก	ฉะเชิงเทรา
61	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	มรภ.	ภาคตะวันออก	จันทบุรี
62	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	มรภ.	ภาคเหนือ	ลำปาง
63	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	เลย
64	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	มรภ.	ภาคกลาง	ปทุมธานี
65	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ศรีสะเกษ
66	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สกลนคร
67	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	มรภ.	ภาคใต้	สงขลา
68	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	มรภ.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
69	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มรภ.	ภาคใต้	สุราษฎร์ธานี
70	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	มรภ.	สุราษฎร์ธานี	สุรินทร์
71	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	มรภ.	ภาคตะวันตก	ราชบุรี
72	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่มสถาบัน	ภูมิภาค	จังหวัดที่ตั้ง
73	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	มรภ.	ภาคเหนือ	อุตรดิตถ์
74	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	มรภ.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุบลราชธานี
75	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	มทร.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
76	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	มทร.	ภาคตะวันออก	ชลบุรี
77	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	มทร.	ภาคกลาง	ปทุมธานี
78	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มทร.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
79	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	มทร.	ภาคกลาง	นครปฐม
80	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	มทร.	ภาคเหนือ	เชียงใหม่
81	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	มทร.	ภาคใต้	สงขลา
82	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ	มทร.	ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา
83	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	มทร.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา
84	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	ม. เอกชน	ภาคกลาง	ปทุมธานี
85	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
86	มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
87	มหาวิทยาลัยการจัดการ และเทคโนโลยีอีสเทิร์น	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุบลราชธานี
88	มหาวิทยาลัยเกริก	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
89	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
90	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	ม. เอกชน	ภาคกลาง	นครปฐม
91	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	นครสวรรค์
92	มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ศรีสะเกษ
93	มหาวิทยาลัยชินวัตร	ม. เอกชน	ภาคกลาง	ปทุมธานี
94	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
95	มหาวิทยาลัยตาปี	ม. เอกชน	ภาคใต้	สุราษฎร์ธานี
96	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
97	มหาวิทยาลัยธนบุรี	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
98	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
99	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
100	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	เชียงใหม่
101	มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด	ม. เอกชน	ภาคตะวันตก	เพชรบุรี
102	มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	ม. เอกชน	ภาคกลาง	สระบุรี
103	มหาวิทยาลัยเนชั่น	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	ลำปาง
104	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	ม. เอกชน	ภาคกลาง	ปทุมธานี
105	มหาวิทยาลัยพายัพ	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	เชียงใหม่
106	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	พิษณุโลก
107	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	ม. เอกชน	ภาคใต้	ปัตตานี
108	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	เชียงใหม่
109	มหาวิทยาลัยภาคกลาง	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	นครสวรรค์
110	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น
111	มหาวิทยาลัยรังสิต	ม. เอกชน	ภาคกลาง	ปทุมธานี
112	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่มสถาบัน	ภูมิภาค	จังหวัดที่ตั้ง
113	มหาวิทยาลัยราชธานี	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุบลราชธานี
114	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	นนทบุรี
115	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา
116	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น	ม. เอกชน	ภาคกลาง	ปทุมธานี
117	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
118	มหาวิทยาลัยสยาม	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
119	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
120	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	ม. เอกชน	ภาคกลาง	สมุทรปราการ
121	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	ม. เอกชน	ภาคใต้	สงขลา
122	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
123	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย	ม. เอกชน	ภาคกลาง	ปทุมธานี
124	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
125	มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
126	มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา	ม. เอกชน	ภาคกลาง	นครนายก
127	สถาบันกันตนา	ม. เอกชน	ภาคกลาง	นครปฐม
128	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
129	สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน	ม. เอกชน	ภาคกลาง	สมุทรสงคราม
130	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
131	สถาบันสารสาสน์เทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ	ม. เอกชน	ภาคกลาง	สมุทรปราการ
132	สถาบันวิทยาการประกอบการแห่งอโยธยา	ม. เอกชน	ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา
133	สถาบันรัชต์ภาคย์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
134	สถาบันวิทยสิริเมธี	ม. เอกชน	ภาคตะวันออก	ระยอง
135	สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	พะเยา
136	สถาบันอาศรมศิลป์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
137	สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
138	วิทยาลัยเชียงราย	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	เชียงราย
139	วิทยาลัยเซนต์หลุยส์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
140	วิทยาลัยดุสิตธานี	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
141	วิทยาลัยทองสุข	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
142	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา
143	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	ม. เอกชน	ภาคใต้	นครศรีธรรมราช
144	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม	ม. เอกชน	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
145	วิทยาลัยนครราชสีมา	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา
146	วิทยาลัยนานาชาติราฟเฟิลส์	ม. เอกชน	ภาคกลาง	สมุทรปราการ
147	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น
148	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	หนองบัวลำภู
149	วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ	ม. เอกชน	ภาคใต้	สงขลา
150	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	ตาก
151	วิทยาลัยสันตพล	ม. เอกชน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี
152	วิทยาลัยแสงธรรม	ม. เอกชน	ภาคกลาง	นครปฐม
153	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง	ม. เอกชน	ภาคเหนือ	ลำปาง
154	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่มสถาบัน	ภูมิภาค	จังหวัดที่ตั้ง
155	โรงเรียนนายเรืออากาศ นวมินทกษัตริยาธิราช	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
156	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
157	วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
158	วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
159	วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
160	วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
161	วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
162	สถาบันการบินพลเรือน	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
163	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
164	สถาบันพระบรมราชชนก	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
165	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
166	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
167	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
168	วิทยาลัยการชลประทาน	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
169	โรงเรียนนายเรือ	ม. นอกสังกัด อว.	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
170	ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร
171	ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์	ม. นอกสังกัด อว.	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร

หมายเหตุ: มรภ.: มหาวิทยาลัยราชภัฏ, มทร.: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลสถิติอุดมศึกษา สป.อว. (รายงาน ณ วันที่ 6 ต.ค. 68)

2.4.9 อันดับมหาวิทยาลัยไทย (University Ranking)

ตารางที่ 23 อันดับมหาวิทยาลัยไทยในการจัดอันดับตาม QS World University Rankings 2026

มหาวิทยาลัย	อันดับโลก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	221
มหาวิทยาลัยมหิดล	358
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	526
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	551
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	701–710
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	851–950
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	901–950
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	901–950
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1201–1400
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1201–1400
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	1201–1400
มหาวิทยาลัยศิลปากร	1,401+
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	1,401+

3. ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดจำแนกตามยุทธศาสตร์

รายละเอียดผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570 จำแนกตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

ตารางที่ 24 ผลการดำเนินงานยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
1. การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาดีขึ้น (GII)	≤ 53	อันดับ 74 (ปี 2569)	เพิ่มขึ้นจากอันดับ 75 ในปี 2568 และยังต่ำกว่าเป้าหมาย
2. สถาบันอุดมศึกษาที่มีผู้พิการเข้ารับการศึกษา มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษา (SDG4.a)	ร้อยละ 100	ไม่สามารถรายงานผลได้	ยังขาดรูปแบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล
3. การสอนแบบให้ผู้เรียนมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณดีขึ้น (WEF)	≤ 70	ไม่สามารถรายงานผลได้	WEF ไม่มีการจัดอันดับและเผยแพร่ข้อมูลในช่วงปี 2566–2569
4. ความง่ายในการค้นพบแรงงานที่มีทักษะดีขึ้น (WEF)	≤ 70	ไม่สามารถรายงานผลได้	WEF ไม่มีการจัดอันดับและเผยแพร่ข้อมูลในช่วงปี 2566–2569
5. ทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้น (WEF)	≤ 31	ไม่สามารถรายงานผลได้	WEF ไม่มีการจัดอันดับและเผยแพร่ข้อมูลในช่วงปี 2566–2569
6. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษดีขึ้น (IMD)	≤ 30	อันดับ 57 (ปี 2569)	ลดลงจากอันดับ 56 ในปี 2568 และยังห่างจากเป้าหมาย 27 อันดับ
7. การมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาภายในระยะ 1 ปีหลังจบการศึกษา	ร้อยละ 90	ร้อยละ 74.91 (ปี 2568)	เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 67.62 ในปี 2567 แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 15.09
8. นักศึกษารวมสายวิทยาศาสตร์ขึ้นเมื่อเทียบกับสายสังคมศาสตร์	35:65	36:64 (ปี 2568)	บรรลุเป้าหมาย เพิ่มขึ้นจาก 35:65 ในช่วงปี 2566–2567
9. บุคลากรสายวิชาการระดับปริญญาเอกสูงขึ้นเมื่อเทียบกับต่ำกว่าปริญญาเอก	50:50	57:43 (ปี 2568)	บรรลุเป้าหมายและสูงกว่าเป้าหมาย 7 จุด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
10. ตำแหน่งทางวิชาการระดับ ศ. รศ. ผศ. สูงขึ้นเมื่อเทียบกับ อ.	40:60	45:55 (ปี 2568)	บรรลุเป้าหมายและสูงกว่าเป้าหมาย 5 จุด สะท้อนแนวโน้มการเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
11. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพในระดับที่ 3 ขึ้นไป	ร้อยละ 80	ไม่สามารถรายงานผลได้	ยังขาดรูปแบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล

ตารางที่ 25 ผลการดำเนินงานยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
1. การลงทุนการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เมื่อเทียบกับ GDP ดีขึ้น (IMD)	≤25	อันดับ 27 (พ.ศ. 2568)	ยังไม่บรรลุเป้าหมาย แต่มีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง จากอันดับ 30 ในปี 2566 เป็น 28 ในปี 2567 และ 27 ในปี 2568 เหลือส่วนต่างจากเป้าหมาย 2 อันดับ
2. งบประมาณด้านการวิจัยต่อ GDP เพิ่มขึ้น (GERD)	ร้อยละ 2	ร้อยละ 0.94 (ปี 2569)	ยังไม่บรรลุเป้าหมาย
3. การยื่นขอจดสิทธิบัตรที่มีการร่วมประดิษฐ์คิดค้นระหว่างประเทศดีขึ้น (WEF)	≤61	ไม่สามารถรายงานผลได้	WEF ไม่ได้จัดเก็บตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดหลักอีกต่อไป และมีการปรับเปลี่ยน/โอนย้ายแหล่งจัดเก็บข้อมูล
4. การยื่นขอจดสิทธิบัตรดีขึ้น (WEF)	≤66	ไม่สามารถรายงานผลได้	WEF ไม่ได้จัดเก็บตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดหลักอีกต่อไป และมีการปรับเปลี่ยน/โอนย้ายแหล่งจัดเก็บข้อมูล
5. การเป็นที่รู้จักและยอมรับของสถาบันวิจัย หน่วยวิจัย (WEF)	≤39	ไม่สามารถรายงานผลได้	WEF ไม่ได้จัดเก็บตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดหลัก

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
			อีกต่อไป และมีการปรับเปลี่ยน/โอนย้ายแหล่งจัดเก็บข้อมูล
6. จำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000 คนสูงขึ้น	40 คน	23 คนต่อประชากร 10,000 คน (พ.ศ. 2567)	ยังไม่บรรลุเป้าหมาย และผลการดำเนินงานคงที่จากปี 2566 เหลือส่วนต่าง 17 คนต่อประชากร 10,000 คน
7. ผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นฐานข้อมูล Scopus	ร้อยละ 22	ร้อยละ 34.8	สูงกว่าเป้าหมาย
8. จำนวนผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน SMEs และการเกษตรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี	250 ผลงาน	ยังไม่ปรากฏข้อมูลผลการดำเนินงาน	ข้อมูลผลการดำเนินงานที่ได้รับ ไม่ได้รายงานผลตัวชี้วัดนี้
9. บัณฑิตที่จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของไทยเข้าสู่การเป็น Technology-based Startup	≥2 แห่ง	ยังไม่ปรากฏข้อมูลผลการดำเนินงาน	ข้อมูลผลการดำเนินงานที่ได้รับ ไม่ได้รายงานผลตัวชี้วัดนี้
10. ธุรกิจฐานนวัตกรรม (IDEs) ที่มีรายได้เพิ่มขึ้น 1,000 ล้านบาท/ปี	≥1,000 ราย	ยังไม่ปรากฏข้อมูลผลการดำเนินงาน	ข้อมูลผลการดำเนินงานที่ได้รับ ไม่ได้รายงานผลตัวชี้วัดนี้
11. Spin-off Company ที่ใช้ Deep Technology	≥3 ธุรกิจ	ยังไม่ปรากฏข้อมูลผลการดำเนินงาน	ข้อมูลผลการดำเนินงานที่ได้รับ ไม่ได้รายงานผลตัวชี้วัดนี้

ตารางที่ 26 ผลการดำเนินงานยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
1. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ITA อย่างน้อยร้อยละ 86	83 แห่ง	81 แห่ง (พ.ศ. 2568)	ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ขาดอีก 2 แห่ง โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเข้ารับการประเมินทั้งหมด 87 แห่ง

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
2. การศึกษาระดับอุดมศึกษาตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน (IMD)	≤35	อันดับ 49 (พ.ศ. 2569)	ยังไม่บรรลุเป้าหมาย แต่มีแนวโน้มดีขึ้นจากอันดับ 51 ในปี 2568
3. Times Higher Education (THE) Impact Ranking อยู่ใน 100 อันดับแรกของโลก	≥5 แห่ง	7 แห่ง (พ.ศ. 2569)	บรรลุเป้าหมาย และสูงกว่าเป้าหมาย 2 แห่ง เพิ่มขึ้นจาก 5 แห่งในปี 2568
4. สถาบันอุดมศึกษาติด University Ranking by Subject ใน 100 อันดับแรกของโลก (≥5 สาขา)	5 แห่ง	2 แห่ง (พ.ศ. 2569)	ยังไม่บรรลุเป้าหมาย โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมี 8 สาขา และมหาวิทยาลัยมหิดลมี 5 สาขา ขาดอีก 3 แห่ง
5. สถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ 200 อันดับแรกของโลกใน QS World University Ranking	2 แห่ง	ยังไม่มีสถาบันอุดมศึกษาไทยติด 200 อันดับแรก	ยังไม่บรรลุเป้าหมาย โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับ 212 ตามข้อมูลที่รายงาน
6. ระบบข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาสำหรับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (Big Data)	1 ระบบ	มีการพัฒนาระบบ Big Data เพื่อจัดทำรายงานสารสนเทศสำหรับผู้บริหารและสถิติอุดมศึกษาเผยแพร่ต่อสาธารณะ	มีความก้าวหน้าในการดำเนินงาน
7. สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเข้าร่วมโครงการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Reinventing University)	25 แห่ง	111 แห่ง	บรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ สูงกว่าเป้าหมาย 4.5 เท่า
8. จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 50	ร้อยละ 10 (พ.ศ. 2568)	ข้อมูลจากสถิตินักศึกษา สป.อว.

4. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนภาคเอกชน

4.1 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ **กลุ่มผู้แทนกระทรวง อว.**

<u>รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ</u> จำนวน 7 ท่าน

1. ปลัดกระทรวง อว. (ศ.ดร.ศุภชัย ปทุมนากุล).
2. รองปลัดกระทรวง อว. (ดร.พันธุ์เพิ่มศักดิ์ อารุณี)
3. ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (รศ.ดร.ประดิษฐ์ วรรณรัตน์)
4. ประธานคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (ศ.ดร.ปานสิริ พันธุ์สุวรรณ)
5. ประธานกรรมการบริหารกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา (ศ.ดร.นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล)
6. ประธานคณะอนุกรรมการนโยบายและแผน (รศ.ดร.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย)
7. ประธานอนุกรรมการด้านการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (ศ.ดร.พีระพงศ์ ทีฆสกุล)

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
1. หลักการชี้นำ (Guiding Principles) ของแผนด้านการอุดมศึกษา	• ควรขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนจากความต้องการของประเทศ (National Interest) และความต้องการของตลาดแรงงานมากกว่าความต้องการหรือความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอง • ควรเปลี่ยนแนวคิดจาก Supply-driven สู่ Demand-driven โดยเชื่อมโยงการผลิตกำลังคนกับความต้องการในอนาคตของประเทศ ตลาดแรงงาน ท้องถิ่น และห่วงโซ่มูลค่าโลก • บูรณาการความต้องการกำลังคนของประเทศกับการดึงดูดการลงทุน เทคโนโลยีและพันธมิตรจากต่างประเทศ เพื่อเชื่อมระบบอุดมศึกษาไทยเข้ากับ Global Value Chain • ควรพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจและจุดเน้นที่แตกต่างกัน ไม่ใช้แนวทางหรือมาตรฐานเดียวกับทุกสถาบัน โดยควรมีการ Customize สถาบันอุดมศึกษาเป็นรายแห่ง โดยร่วมกันกำหนดบทบาท จุดเน้น และทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพของสถาบันและความต้องการของประเทศ • การปรับขนาดสถาบันอุดมศึกษา (Downsize) ควรเป็นส่วนหนึ่งของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ เพื่อรองรับจำนวนผู้เรียนที่ลดลงและข้อจำกัดด้านงบประมาณ • ควรให้ความสำคัญกับการสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้จาก Lecture-based ไปสู่ Active Learning มากขึ้น • เสนอแนะควรเพิ่มมิติ Global Citizen เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมทำงานในต่างประเทศ

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	• เพิ่มมิติการสร้าง Social Value และให้ความสำคัญกับบทบาทของสังคมศาสตร์ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ • ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (LLL) เพื่อรองรับผู้เรียนทุกช่วงวัยไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มอายุ 16–25 ปี
2. ขอบเขตของแผนอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษา	• ขยายขอบเขตของธรรมาภิบาลให้ครอบคลุมมิติ ESG โดยให้ Governance เป็นประเด็นหลัก • ควรจัดระบบการดำเนินงานให้เชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับกระทรวง หน่วยงานกลาง สถาบันอุดมศึกษา และกองทุนเพื่อการพัฒนาการอุดมศึกษา • สนับสนุนความเป็นนานาชาติ การดึงดูดผู้เชี่ยวชาญระดับสูงจากต่างประเทศ และการรักษาบุคลากรที่มีความสามารถ • ควรยกระดับ Accreditation ของหลักสูตรให้ได้รับการยอมรับในระดับสากล • ขยายการจัดการศึกษาและการสนับสนุนจากระบบ Degree ไปสู่ Non-degree มากขึ้น และพัฒนาระบบข้อมูลและโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการ Upskill/Reskill • เน้นการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน • ควรพิจารณาปรับโครงสร้างสถาบันอุดมศึกษาให้เอื้อต่อรูปแบบ University Holding Company (UHC) และเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการ • ปรับการจัดสรรงบประมาณและกองทุนไปสู่ Performance-based Budgeting โดยเชื่อมโยงกับผลงานและผลลัพธ์
3. เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนอุดมศึกษา	• ควรกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดเป็นลำดับชั้น ตั้งแต่ผลกระทบระดับประเทศ ผลลัพธ์ระดับระบบ และผลการดำเนินงานระดับสถาบัน • กำหนดเป้าหมายระดับประเทศที่ชัดเจน เช่น การเป็นศูนย์กลางกำลังคนทักษะสูง และการสร้าง Supply Chain ของกำลังคนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล • ตัวชี้วัดด้านบัณฑิตควรให้ความสำคัญกับ Employability และความแตกต่างของแต่ละสาขา

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	• ควรมีตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์ของ Lifelong Learning เช่น การ Upskill ที่นำไปสู่ความก้าวหน้าทางอาชีพหรือการเพิ่มรายได้ • ตัวชี้วัดด้านศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาควรแตกต่างตามพันธกิจของสถาบัน • ตัวชี้วัด University Ranking by Subject สามารถใช้ได้ แต่ไม่ควรเป็นตัวชี้วัดหลักเพียงอย่างเดียว • ควรเพิ่มตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน เช่น Green City และ Carbon Neutral • เพิ่มตัวชี้วัดด้านการทำงานร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น • เพิ่มเป้าหมายด้านศักยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น จำนวน Top 2% Scientist • ควรมีตัวชี้วัดด้านศักยภาพอาจารย์และการพัฒนาในสาขายุทธศาสตร์ที่ประเทศต้องการ เช่น Semiconductor • ควรเพิ่มตัวชี้วัดด้านจำนวนกำลังคนและนักศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาที่ประเทศต้องการ • ควรพิจารณาการจัดวางตัวชี้วัด Spin-off ให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ด้านศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน • เห็นด้วยกับตัวชี้วัดด้านภาษาอังกฤษ และกำหนดเป้าหมายด้าน Global Citizen ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
4. ระบบการติดตามและประเมินผลแผนด้านการอุดมศึกษา	• การประเมินควรยึดผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นในระดับสถาบันมากกว่าระดับกิจกรรมหรือการดำเนินงานตามแผน • ควรพัฒนา Digital Single View สำหรับติดตามและประเมินผลเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาและภาพรวมของระบบ • ควรจัดทำ National Evaluation Framework ที่เหมาะสมกับบริบทของอุดมศึกษาไทย • ระบบติดตามควรใช้ข้อมูลที่สถาบันอุดมศึกษามีอยู่แล้ว ลดความซ้ำซ้อนในการรายงาน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน • ควรประเมินผลการเปลี่ยนผ่านเชิงระบบ (Transformation) ทั้งด้าน Mindset รูปแบบการทำงาน และโครงสร้างของสถาบัน

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	• ควรพัฒนากลไกการสื่อสารและการส่งผ่านนโยบายจากระดับนโยบายไปสู่ระดับปฏิบัติ • ควรทบทวนการจัดระบบสถาบันอุดมศึกษาในบริบทที่จำนวนผู้เรียนลดลง และปรับหลักเกณฑ์เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสม
5. ภาพอนาคตของระบบอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	• ควรเริ่มต้นการจัดทำแผนจากการกำหนดภาพอนาคตที่ต้องการเห็นในปี 2575 แล้วจึงย้อนกลับมากำหนดแนวทาง กลไก และการดำเนินงาน • บัณฑิตควรเป็น High-value Workforce มีความสามารถในการ Learn–Unlearn–Relearn และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และควรมีความรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีทั้ง Hard Skills และ Soft Skills • หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้รวดเร็ว รองรับ Lifelong Learning และการเชื่อมโยง Degree เข้ากับ Non-degree • สถาบันอุดมศึกษาควรมุ่งสร้างนวัตกรรม ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และปรับโครงสร้างให้มีความคล่องตัว • หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำงานเชื่อมโยงกันมากขึ้น ลดความซ้ำซ้อน และขับเคลื่อนจากเป้าหมายร่วมของประเทศ • สป.อว. ควรมีบทบาทในการกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ เชื่อมโยงข้อมูล ทรัพยากร และภาคีที่เกี่ยวข้อง • กระทรวง อว. ควรกำหนดเป้าหมายประเทศให้ชัดเจน พร้อมทบทวนโครงสร้าง บทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงาน
6. อื่น ๆ	• แผนอุดมศึกษาควรนำเสนออย่างกระชับ เห็นภาพชัด และเชื่อมโยงระหว่าง Principle กับ Action Plan มีความเป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้จริง โดยเห็นแนวทางการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาอย่างชัดเจน • ควรทบทวนโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในระบบ อว. เพื่อลดความซ้ำซ้อนและความสับสนด้านอำนาจ

4.2 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ **กลุ่มผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา**

<u>รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ</u> จำนวน 4 ท่าน

1. ศ.ดร.ศันสนีย์ ไชยโรจน์ ที่ปรึกษาอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล
2. รศ.ดร.อดิศร เนาวนนท์ ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. ดร.สิริกร มณีรินทร์ นายกสภาสถาบันวิทยาลัยชุมชน
4. รศ.ดร.ภูริ ฟูวงศ์เจริญ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
1) หลักการชี้นำ (Guiding Principles) ของแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571–2575	● หลักการชี้นำควรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยเชื่อมโยงกับกลไก มาตรการ และการสนับสนุนที่ชัดเจน ● ควรเพิ่มเติมด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของคนในประเทศ โดยกำหนดทิศทางจากจุดแข็งและยุทธศาสตร์ที่แท้จริงของประเทศไทย และกำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนให้ชัดเจน ● ให้ความสำคัญกับการจัดระบบและปฏิรูปอุดมศึกษา จัดวางบทบาทและตำแหน่งของสถาบันให้เหมาะสม ทบทวนการจัดกลุ่มสถาบัน และพิจารณาการควบรวม ยุบ หรือปรับบทบาทของสถาบันและหลักสูตรตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง ● พิจารณาการรวมศูนย์และการกระจายอำนาจให้เหมาะสม ควบคู่กับการกำหนดความรับผิดชอบ (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา และจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ ● การพัฒนาอุดมศึกษาควรความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มฐานราก ผู้ที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และการยกระดับทักษะผ่าน Lifelong Learning และ Credit Bank ● นำจุดแข็งของพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะดั้งเดิม และ Creative Economy มาเชื่อมโยงกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมการทำงานในลักษณะเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ชุมชน และพื้นที่
2. ขอบเขตของแผนอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ	● ควรเน้นการจัดระบบและปฏิรูปอุดมศึกษา โดยทบทวนโครงสร้าง บทบาท และรูปแบบของสถาบัน รวมถึงการควบรวมทั้งระดับสถาบันและหลักสูตร ● บูรณาการหลัก Accountability และ Governance ไว้ในทุกขอบเขตของแผน โดยเชื่อมโยงกับระบบงบประมาณ กองทุน

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	กลไกสร้างแรงจูงใจ และมาตรการรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ● การสนับสนุนงบประมาณควรเชื่อมโยงกับคุณภาพและผลลัพธ์การดำเนินงาน พร้อมมีมาตรการจูงใจหรือผลที่ตามมาอย่างชัดเจน ● เพิ่มเติมมิติการพัฒนามนุษย์ที่มีคุณค่า สุขภาวะ และการสร้างองค์ความรู้ให้ประเทศ ควบคู่กับการผลิตกำลังคนเพื่อตอบโจทย์ภาคเศรษฐกิจ ● การผลิตกำลังคนทักษะสูงนอกจากภาคอุตสาหกรรมควรครอบคลุมการพัฒนากำลังคนภาครัฐและการสร้างองค์ความรู้ของประเทศ
3. เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนอุดมศึกษา	● ปรับจากการวัดกระบวนการและจำนวนกิจกรรมไปสู่การวัดผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง โดยติดตามความเชื่อมโยงตั้งแต่ผลผลิตไปจนถึงผลลัพธ์ระยะยาว ● ควรมีตัวชี้วัดทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยครอบคลุมมิติคุณค่าของมนุษย์ สุขภาวะ สุขภาพจิต ความก้าวหน้าในอาชีพ และการสร้างประโยชน์ต่อสังคม ไม่จำกัดเฉพาะรายได้หรือการมีงานทำ ● การวัดคุณภาพบัณฑิตควรคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละสาขา โดยอาจพิจารณาแหล่งจ้างงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ การศึกษาต่อ และผลกระทบที่บัณฑิตสร้างต่อสังคม ● กำหนดตัวชี้วัดด้านการเข้าถึงการอุดมศึกษา และการยกระดับกลุ่มฐานรากสู่กำลังคนทักษะสูง รวมถึงผลลัพธ์ด้าน Lifelong Learning การลดการหลุดออกจากระบบ และ Accessibility ● ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่ควรสะท้อนประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและชุมชน เช่น รายได้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (Productivity) การทำงานในถิ่นฐาน และการลดการเคลื่อนย้ายประชากร ● University Ranking ใช้เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดได้แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ควรพัฒนาระบบประเมินอุดมศึกษาที่สะท้อนคุณค่าและผลลัพธ์ในบริบทของประเทศไทย

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	• ควรกำหนดเป้าหมายของแผนให้สามารถตอบโจทย์ Pain Point สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพคนและการแก้ไขปัญหาสำคัญของสังคม
4. ระบบการติดตามและประเมินผลแผนด้านการอุดมศึกษา	• ควรประเมินและเผยแพร่ผลการดำเนินงานของแผนฉบับที่ผ่านมาและใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนฉบับใหม่ • ควรใช้วิธีการติดตามผลที่ลดภาระการรายงานและได้ข้อมูลเชิงลึก เช่น การสุ่มตัวอย่าง รวมถึงการติดตามผลบัณฑิตในระยะยาวมากกว่าการสำรวจเพียง 1 ปีหลังสำเร็จการศึกษา • ใช้ฐานข้อมูลและเครือข่ายศิษย์เก่าในการติดตามความก้าวหน้าและผลลัพธ์ของบัณฑิตในระยะยาว • พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อรวบรวมและส่งต่อองค์ความรู้ภูมิปัญญาและข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ • การติดตามผลควรวัดประสิทธิภาพของหน่วยงานกลางในการรวบรวม เชื่อมโยง และขับเคลื่อนเครือข่ายระหว่างหน่วยงานร่วมด้วย • ส่งเสริมบทบาทของเครือข่ายศิษย์เก่าในการติดตามข้อมูลบัณฑิต สนับสนุนทุนการศึกษา และเชื่อมโยงความเชี่ยวชาญจากภายนอกเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา
5. การปรับรูปแบบการเรียนรู้และหลักสูตร	• ควรปรับจากการเน้นการถ่ายทอดความรู้ไปสู่การพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การทำงานในอนาคต • ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Personalized Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ของตนเอง และเชื่อมโยง Micro-credential/Credential กับระบบปริญญาและการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ • หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับ เปิด หรือปิดได้ตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลง โดยลดข้อจำกัดที่ทำให้การปรับหลักสูตรล่าช้า • ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการและข้ามศาสตร์ รวมถึงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน เช่น Design, Coding และ Soft Skills • ระมัดระวังการแข่งขันเพื่อรับนักศึกษาที่อาจนำไปสู่การลดมาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรหรือคุณภาพบัณฑิต

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
6. การเปลี่ยนบทบาทอาจารย์และการจัดการเรียนรู้ในยุค AI	• ควรทบทวนมาตรฐานและคุณลักษณะของอาจารย์ โดยพิจารณาความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ควบคู่กับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ • ปรับบทบาทอาจารย์และพัฒนาทักษะด้าน AI และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ • การจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นทักษะและการนำความรู้ไปใช้จริงมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว
7. การสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมและการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์	• ควรพัฒนาระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการสร้างและต่อยอดนวัตกรรม เช่น TLO, Facility และระบบถ่ายทอดเทคโนโลยี • การวัดผลด้านนวัตกรรมควรสะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น รายได้จากการอนุญาตใช้เทคโนโลยีและการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์มากกว่าการนับจำนวน Spin-off เพียงอย่างเดียว • ควรทบทวนกลไก กฎระเบียบ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานวัตกรรม Startup และการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย • ส่งเสริมกลไกการทำงานร่วมกันเชิงพื้นที่ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคีในพื้นที่ และชุมชน โดยใช้จุดแข็งและความต้องการของแต่ละพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา
8. การจัดระบบและรูปแบบของสถาบันอุดมศึกษา	• สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาความเฉพาะทางและจุดแข็งของตนเอง ไม่จำเป็นต้องดำเนินการทุกด้านในรูปแบบเดียวกัน • ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร • ทบทวนการจัดกลุ่มและรูปแบบการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพ จุดแข็ง และบริบทของแต่ละแห่ง • พิจารณาการปรับบทบาท การควบรวม หรือการยุบสถาบันบางแห่งให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนและบริบทที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงพัฒนารูปแบบสถาบันอุดมศึกษาใหม่และการทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
9. การกำกับดูแลและบทบาทของหน่วยงานกลาง	• ควรบูรณาการประเด็น Governance ไว้ในภาพรวมของระบบอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของสภาสถาบันอุดมศึกษา ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ • สป.อว. และหน่วยงานกลางควรปรับบทบาทจากการกำกับควบคุมไปสู่การสนับสนุน อำนวยความสะดวก และเป็นตัวกลางเชื่อมโยงเครือข่ายและการทำงานข้ามหน่วยงาน • หน่วยงานกลางควรสนับสนุนการจัดการและทรัพยากรที่แตกต่างกันตามศักยภาพและบริบทของสถาบัน • ควรพัฒนาระบบการรับรองคุณภาพและ Credential ให้รองรับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างสถาบัน • ส่งเสริมการทำงานร่วมกับสภาวิชาชีพมากขึ้นเพื่อลดข้อจำกัดด้านกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับหลักสูตรและการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ • หน่วยงานกลางควรลดภาระด้านเอกสารและกฎเกณฑ์ที่เปลี่ยนแปลงบ่อย เพื่อให้สถาบันและบุคลากรมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน
10. กลไกภาครัฐเพื่อกระตุ้นการจ้างงานกำลังคนทักษะสูง	• บูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวง อว. กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะ การจ้างงาน Lifelong Learning และ Credit Bank • การพัฒนากำลังคนทักษะสูงควรตั้งอยู่บนการวิเคราะห์เชิงลึกถึงความต้องการของแต่ละอุตสาหกรรม ยุทธศาสตร์ประเทศ และความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ของไทย • ส่งเสริมการพัฒนากำลังคนทักษะสูงที่สามารถต่อยอดภูมิปัญญาและทักษะฝีมือท้องถิ่นสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและตลาดระดับโลก • ใช้กลไก Lifelong Learning และ Credit Bank เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มฐานรากยกระดับทักษะและเข้าถึงโอกาสการทำงาน แม้ไม่ได้เข้าสู่ระบบปริญญาโดยตรง

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
11. การพัฒนาอาจารย์และระบบนิเวศของคณะ/สถาบันอุดมศึกษา	• สร้างความสมดุลระหว่างอาจารย์ที่เน้นการสอนและอาจารย์ที่เน้นการวิจัยเพื่อส่งเสริมจุดแข็งที่แตกต่างกันและร่วมกันพัฒนาระบบนิเวศของคณะ • University Ranking by Subject สามารถใช้เป็นกลไกหนึ่งในการสร้างชื่อเสียง พัฒนา Ecosystem และดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ โดยควรพัฒนาอาจารย์ตามความถนัดและจุดแข็ง • ควรมีระบบรางวัลหรือการยอมรับสำหรับบุคลากรที่สร้างผลงาน และกำหนดเกณฑ์ความก้าวหน้าในอาชีพและตำแหน่งทางวิชาการให้มีความต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป • สนับสนุนการผลิตและดึงดูดอาจารย์ใหม่ในสาขาที่ขาดแคลน รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรวิชาการ เช่น ฐานข้อมูลวิจัยระดับโลก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา

4.3 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ **กลุ่มผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

<u>รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ</u> จำนวน 2 ท่าน

1. รศ.ดร.สิรี ชัยเสรี อุปนายกฝ่ายวิชาการ สมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางอาหารแห่งประเทศไทย (FoSTAT)
2. ผศ.ดร.พูลศักดิ์ โกษียาภรณ์ รองผู้อำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
1. หลักการชี้นำ (Guiding Principles) ของแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571–2575	• การกำหนดทิศทางของอุดมศึกษาควรตั้งต้นจากความต้องการของประเทศ ภาคเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนแบบ Supply-push ไปสู่การกำหนดเป้าหมายจากความต้องการภายนอกเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา • ควรยกระดับบทบาทของผู้ใช้บัณฑิตและภาคเอกชน โดยเชื่อมโยงอาจารย์ นักวิจัย และบัณฑิตเข้าไปทำงานร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อยกระดับขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา และลดปัญหาการใช้กำลังคนต่ำกว่าวุฒิ

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	• การวิเคราะห์ความท้าทายของระบบอุดมศึกษาควรพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน ไม่จำกัดเฉพาะจำนวนผู้เรียนหรือจำนวนประชากร • ควรมีกลไกกลางหรือผู้รับผิดชอบที่สามารถเชื่อมโยงและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดย สป.อว. ควรมีบทบาทในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนภาพรวมของแผน
2. ขอบเขตของแผนอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ	• แม้หลายประเด็นจะมีการดำเนินงานอยู่แล้ว แต่ควรเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างประเด็นให้เห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ที่นำไปสู่ผลกระทบต่อประเทศอย่างชัดเจน • ทบทวนระบบประกันคุณภาพ โดยลดภาระด้านเอกสารและปรับรูปแบบการประเมินให้มุ่งสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง เช่น การใช้ผู้ประเมินที่มีความเป็นมืออาชีพ และการกำหนดรอบการประเมินที่เหมาะสม
3. เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และตัวชี้วัดของแผน	• การกำหนดเป้าหมายควรอยู่ในขอบเขตที่ระบบอุดมศึกษาสามารถขับเคลื่อนและสร้างผลลัพธ์ได้จริง ผ่านกลไกหรือเครื่องมือเชิงนโยบายที่อยู่ในความรับผิดชอบ • ควรกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดให้มีความยืดหยุ่นและคำนึงถึงงบประมาณ ทรัพยากร ความพร้อม และระยะเวลาที่ผลลัพธ์แต่ละเรื่องจะเกิดขึ้น โดยตัวชี้วัดบางประเภทอาจเห็นผลในระยะยาว ขณะที่บางกลไกสามารถเห็นผลได้ในระยะกลาง • ควรวัดผลจากกลไก โครงการ หรือกลุ่มเป้าหมายที่ระบบอุดมศึกษาสามารถเข้าไปดำเนินการได้โดยตรงเพื่อสะท้อนประสิทธิผลของการดำเนินงานได้ชัดเจน • ตัวชี้วัดด้านศักยภาพและความเป็นเลิศ เช่น International Ranking ควรใช้โดยคำนึงถึงบริบท ความพร้อม และระยะเวลาที่เหมาะสมในการคาดหวังผลลัพธ์ • ลดจำนวนตัวชี้วัดหลักและมุ่งเน้นตัวชี้วัดที่สะท้อนคุณภาพผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง โดยตัวชี้วัดรายละเอียดสามารถใช้เป็นข้อมูลติดตามผลหรือหมุดหมายระหว่างทางได้
4. การวัดศักยภาพและคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา	• ประเมินศักยภาพและคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในหลายมิติ โดยพิจารณาจากจุดแข็ง ผลลัพธ์ และบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละสถาบัน

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	• University Ranking ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบได้แต่ไม่ใช่ภาพรวม ควรสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้พัฒนาความเป็นเลิศตามมิติที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละแห่ง
5. อื่น ๆ	• ควรปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงตลอด Supply Chain เพื่อให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้และนำไปใช้ในการทำงานจริงได้ • เสริมความรู้และกลไกสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะความรู้ด้านธุรกิจ กฎหมาย เข้าไปในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หรืออาจใช้วิธีการให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ • ให้ความสำคัญกับ Well-being และสิ่งแวดล้อม รวมถึงส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบันในรูปแบบ Consortium เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร

4.4 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ **กลุ่มผู้แทนภาคเอกชน**

<u>รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ</u> จำนวน 6 ท่าน

1. นายอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานกิตติมศักดิ์ บริษัท มิตรผล จำกัด
2. ดร.สัมพันธ์ ศิลปนาฎ ที่ปรึกษาอาวุโส บริษัท เดลต้า อีเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
3. คุณชยานนท์ อุลิศ บริษัท เกียร์เฮด จำกัด
4. ดร.อนิวรรตน์ ตันเดชานุรัตน์ ผู้จัดการฝ่ายนวัตกรรมพลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีอนาคต บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
5. คุณณัฐรดา เลขะธนชลท์ บริษัท เอ็ดวิงส์ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด
6. ดร.นงนุช อธิพันธุ์อำไพ บริษัท โกลเบิลฟูดเทรดดิ้ง จำกัด

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
1. หลักการชี้นำ (Guiding Principles) / แนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษาและกำลังคน	• การพัฒนาระบบอุดมศึกษาควรขับเคลื่อนจาก Demand ของประเทศและภาคอุตสาหกรรม โดยเชื่อมโยงการผลิตกำลังคนกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและความต้องการของภาคธุรกิจ • ควรวิเคราะห์และลงรายละเอียดความต้องการกำลังคนให้ละเอียดและพิจารณากลไกในการพัฒนากำลังคนแต่ละกลุ่ม เช่น การผ่านหลักสูตรระดับปริญญา หลักสูตรระยะสั้นหรือ

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	การ Upskill/Reskill เป็นต้น เพื่อให้การลงทุนด้านการผลิตกำลังคนมีประสิทธิภาพ ● การผลิตกำลังคนควรเชื่อมโยงกับ Supply Chain และความต้องการของอุตสาหกรรมในแต่ละพื้นที่ โดยกำหนดบทบาทหรืออัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญและ Demand หลักของภูมิภาค ● ควรใช้สมาคมหรือองค์กรกลางของภาคอุตสาหกรรมเป็นตัวกลางในการรวบรวมความต้องการจากหลายบริษัท กำหนด Competency ร่วม และทำหน้าที่เป็น Focal Point เชื่อมโยงภาคธุรกิจกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อลด Bias จากความต้องการของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ● สถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทในการสนับสนุน SMEs โดยช่วยเพิ่มองค์ความรู้ ยกระดับประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการส่งออก รวมถึงช่วยสร้าง Value-added โดยไม่จำเป็นต้องเป็น High Innovation ● การพัฒนากำลังคนควรให้ความสำคัญกับทักษะที่ภาคเอกชนต้องการจริง เช่น Soft Skills, Communication, การตั้งคำถาม การแก้ปัญหา การเรียนรู้สิ่งใหม่ และความสามารถในการปรับตัวมากกว่าการพิจารณาวุฒิการศึกษาเพียงอย่างเดียว
2. เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และตัวชี้วัด	● เป้าหมายด้านคุณภาพบัณฑิตควรครอบคลุม Competency สำคัญที่ภาคเอกชนเห็นว่าจำเป็นในทุกสาขา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ Entrepreneurship และ Digital Skill ● ควรกำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับ Demand ของประเทศและภาคอุตสาหกรรม พร้อมแยกให้ชัดเจนระหว่างกำลังคนที่ต้องพัฒนาผ่านหลักสูตรเต็มรูปแบบกับกำลังคนที่สามารถพัฒนาผ่านหลักสูตรระยะสั้น ● พัฒนา Roadmap และ Milestone ที่ชัดเจนในแต่ละปี ทั้งในมิติ Financial และ Technical เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานได้ ● ตัวชี้วัดไม่ควรมุ่งเพียงจำนวนผู้เรียนหรือจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา แต่ควรติดตามผลหลังสำเร็จการศึกษา เช่น

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	การประกอบอาชีพ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และความสามารถในสร้างผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและประเทศ ● เสนอให้สถาบันอุดมศึกษามี Accountability ต่อบัณฑิตอย่างต่อเนื่องหลังสำเร็จการศึกษา โดยติดตามเส้นทางอาชีพ ความก้าวหน้า และการเพิ่มขึ้นของรายได้ เพื่อสะท้อนคุณภาพและผลลัพธ์ของการศึกษา ● สามารถใช้ข้อมูลภาครัฐ เช่น ข้อมูลรายได้และการเสียภาษีมาประกอบการติดตามแนวโน้มผลลัพธ์ของบัณฑิตในระยะยาว ● ตัวชี้วัดควรเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ และสะท้อนผลผลิตหรือคุณค่าที่ระบบอุดมศึกษาสามารถส่งมอบให้กับสังคมและเศรษฐกิจ
3. การพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนรู้	● การออกแบบหลักสูตรควรใช้โจทย์จริงจากภาคเอกชนเป็นฐาน เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้กับสถานการณ์จริง ● นักศึกษาควรสามารถประยุกต์องค์ความรู้และใช้ AI เพื่อแก้ปัญหาในการทำงาน โดยไม่ใช่เพียงใช้เครื่องมือได้ แต่ต้องเข้าใจหลักการ (Concept) และสามารถนำ AI ไปช่วยพัฒนางานหรือระบบได้ ● สำหรับการขาดแคลนกำลังคนหรือทักษะที่ต้องการอย่างเร่งด่วน ควรใช้ Short Course Training เพื่อผลิตหรือพัฒนากำลังคนให้ทันต่อความต้องการในปัจจุบัน ● ด้าน Basic Science ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาผ่านการศึกษาในรูปแบบปริญญา (Degree) เพื่อสร้างฐานองค์ความรู้ ขณะที่ Applied Science ที่สามารถนำไปใช้เชิงพาณิชย์อาจพัฒนาได้ผ่าน Short Course หรือการ Upskill/Reskill ● การจัดการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงกับบริบทการทำงานจริงและความต้องการของอุตสาหกรรมมากกว่าการเน้นความรู้เชิงทฤษฎีหรือการวัดผลจากวุฒิการศึกษาเพียงอย่างเดียว

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
4. กลไกความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคเอกชน	● ปัจจุบันยังมีช่องว่างด้านมุมมองและกรอบเวลาระหว่างภาคเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษา โดยภาคเอกชนมักต้องการคำตอบหรือการแก้ปัญหาในระยะสั้น ขณะที่อาจารย์มุ่งทำงานวิจัยระยะยาวจึงทำให้การทำงานวิจัยร่วมกันเกิดขึ้นได้ยาก ● ควรมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาให้ภาคเอกชนรับรู้มากขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญและนำงานวิจัย Frontier ที่มีอยู่ไปต่อยอดแก้โจทย์ได้รวดเร็วขึ้น ● ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Shared Resource / Shared Infrastructure) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุน ● พัฒนาความร่วมมือในลักษณะ Cluster เพื่อรวมทรัพยากร ผู้เชี่ยวชาญ และโจทย์ความต้องการจากหลายฝ่าย และสร้างการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องมากกว่าความร่วมมือแบบรายโครงการ ● ภาคอุตสาหกรรมในระดับสมาคมควรมีบทบาทเป็นตัวกลางในการรวบรวม Demand กำหนด Competency และเชื่อมโยงธุรกิจกับสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ ● เปิดพื้นที่ให้สถาบันอุดมศึกษาและภาคเอกชนร่วมกำหนดโจทย์ ตั้งแต่ระดับการพัฒนากำลังคน หลักสูตร ไปจนถึงการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อให้ผลลัพธ์ตอบโจทย์การนำไปใช้จริง
5. กลไกภาครัฐและบทบาทของภาครัฐในการสนับสนุน	● ภาครัฐควรมีบทบาทในการสร้างกลไกและแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้การพัฒนากำลังคน การวิจัย และการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเกิดขึ้นร่วมกัน ● การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณควรสนับสนุนการทำงานในลักษณะ Cluster และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดการลงทุนซ้ำซ้อน และเปิดให้สถาบันอุดมศึกษากับภาคเอกชนสามารถเข้ามาร่วมใช้ทรัพยากรได้จริง

ประเด็น	สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
6. การพัฒนากำลังคนและทักษะตามความต้องการของภาคเอกชน	• การพัฒนากำลังคนควรยึด Demand ของภาคอุตสาหกรรมและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานเป็นตัวตั้ง พร้อมจำแนกความต้องการตามระดับทักษะและระยะเวลาที่ต้องการกำลังคน • สำหรับความต้องการทักษะเร่งด่วน ควรใช้หลักสูตรระยะสั้นหรือการฝึกอบรมเฉพาะด้านเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจได้ทันเวลา • ควรกำหนด Common Competency จากการทำงานร่วมกันของหลายบริษัทหรือหลายภาคอุตสาหกรรม โดยไม่อิงความต้องการขององค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นหลัก • ทักษะสำคัญที่ควรพัฒนา ได้แก่ Entrepreneurship Digital Skill Soft Skills ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม การแก้ปัญหา การเรียนรู้สิ่งใหม่ และการปรับตัว • พัฒนาความสามารถในการใช้ AI ในฐานะเครื่องมือทำงานและแก้ปัญหา โดยเน้นความเข้าใจหลักการและการประยุกต์ใช้ ไม่ใช่เพียงความสามารถในการใช้โปรแกรม • การพัฒนากำลังคนควรเชื่อมโยงกับบริบทของพื้นที่และ Supply Chain ของอุตสาหกรรม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคได้ตรงจุด • ให้ความสำคัญกับการกระจายโอกาสและการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่หัวเมืองต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษากับความต้องการและศักยภาพของพื้นที่ • สถาบันอุดมศึกษาควรเพิ่มบทบาทในการช่วยยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ผ่านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในเชิงธุรกิจ

5. การประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group)

สรุปการประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) ข้อเสนอกรอบยุทธศาสตร์แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571-2575
วันพุธที่ 19 สิงหาคม 2569 เวลา 8.30 – 13.00 น.
ณ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

ผู้เข้าร่วม

ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา

1. ศ.ดร.นพ. พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผศ.ดร. ปรียานุช พรหมภาสิต	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. รศ.ดร. สยาม เจริญเสียง	รองอธิการบดีอาวุโสฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
4. ศ.นพ. รังสรรค์ ฤกษ์นิมิตร	รองอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ศ.ดร. กองพัน อารีรักษ์	รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์และงบประมาณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
6. รศ.ดร.ภก. ประสพชัย พัฒน์โรจนโสภณ	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. รศ.ดร. ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8. รศ.ดร. ฐิติรัตน์ เชี่ยวสุวรรณ	รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยพะเยา
9. รศ.ดร. พิเชฐ นิลดวงดี	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและแผนงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
10. รศ.ดร. ศักดิ์ชาย เพ็ชรตรา	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
11. รศ.ดร. ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
12. รศ.ดร. สุวิทย์ วุฒิสุทธิเมธาวี	รองอธิการบดีฝ่ายแผนยุทธศาสตร์และธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
13. รศ.ภญ. อุษณีย์ คำประกอบ	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
14. ผศ.ดร. ชญาดา กลิ่นจันทร์	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
15. ผศ.ดร. เดชาวุฒิ วานิชสรรพ์	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
16. ผศ.ดร. นิจพร ณ พัทลุง	รองอธิการบดีฝ่ายบริหารงานบุคคลและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
17. ผศ.ดร. พิภัทรา สิมะโรจนา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
18. ผศ.ดร. ภิศักดิ์ กัลยาณมิตร	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
19. ผศ.ดร. ศิริชัย ตันรัตนวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนเรศวร

20. ผศ.ดร. สวามินี ธีระวุฒิ	รองอธิการบดีฝ่ายแผนยุทธศาสตร์และนโยบาย มหาวิทยาลัยบูรพา
21. ผศ.ดร. อภิชาติ แสงอัมพร	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
22. ผศ. ธานี สมวงศ์	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. ผศ. พิสิษฐ์ วิมลธนสิทธิ์	รองอธิการบดีฝ่ายแผน นโยบายและยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
24. ผศ. สมศักดิ์ ผลภักดี	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
25. ดร.ภก. ฐิติเดช ลือตระกูล	รองอธิการบดีฝ่ายแผนและพัฒนาคุณภาพองค์กร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
26. ดร. กุลวิตรี พร่ำรุ่ง	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
27. ดร. จักรกฤษณ์ พงษ์อินทร์วงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน และกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
28. นายจิรศักดิ์ ชุมวรานนท์	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
29. นายทศพร จันทมงคลเลิศ	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
30. รศ.ดร. ราตรี วงศ์ปัญญา	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
31. ผศ.ดร. กรกมล ชูช่วย	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
32. ผศ.ดร. ปุณยวีร์ หนูประกอบ	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนงานและงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
33. ผศ.ดร. สุวิมล เฮงพัฒนา	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
34. ดร. สุวิชชา เนียมสอน	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายการพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
35. นางสาวอุศนา อนงค์เวช	ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
36. รศ.ดร. กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
37. ผศ.ดร. กิตติ จุ้ยกำจร	รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
38. ผศ.ดร. ปานรวี รุ่งสกุลโรจน์	รองคณบดีฝ่ายวิจัยพัฒนาและบริการวิชาการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
39. ผศ.ดร. สตรีรัตน์ ธาดากานต์	ที่ปรึกษากองบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
40. ผศ.ดร. จิราทัศน์ รัตนมณีฉัตร	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

41. ผศ.ดร. พิมุกต์ สมชอบ	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
42. ดร. กิตติศักดิ์ นิวรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
43. ดร. จิณณพัต โรจนวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
44. นางพรจักรี พิริยะกุล	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
45. นางเสาวลักษณ์ ภูสมสาย	ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
46. นางสาวกาญฒิมาภรณ์ ชินบดี	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
47. นางสาวนวรัตน นิลดับแก้ว	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
48. นางสาวพนารัตน์ วัชราทักษิณ	ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
49. นายรังสรรค์ วงค์สุข	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
50. ผศ.ดร. พัชณี ศรีคำสุข	รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
51. นางสาวพชรวรรณ หนูบ้านยาง	รักษาการผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
52. รศ.ดร. พุทธิวัต สิงห์ดง	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
53. รศ.ดร. วัชรินทร์ โพธิ์เงิน	รองผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมธุรกิจอุตสาหกรรมและกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
54. ผศ.ดร. วรภัทร เมฆขจร	รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
55. ผศ.ดร. อนันต์ ตันวิไลศิริ	รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
56. ดร. วริษษา ชะม้อย	หัวหน้าแผนกสำนักมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
57. นางสาวชญาภา อาจสามารถ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

58. นายเชาวลิต ผันประเสริฐ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
59. นางนทีรัตน์ รัตนวิจิตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
60. นางสาวภรภัค สุวรรณศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
61. นางอัจฉรา น้อยพิทักษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
62. นายอภิชาติ กองมงคล	นักประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
63. นายต่อโชค สมาน	เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
64. นางสาวบุญธิดา นามปากดี	เจ้าหน้าที่ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
65. นางสาวปวิตา วงศาสนธิ์	เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

<u>สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม</u>

1. นายจักรกฤษณ์ ลิมปิษเฐียร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
2. นางสาววัชราวลี วัชรีวงศ์ ณ อยุธยา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นางสาวน้ำเพชร ชาเทพ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. นางสาววิภาดา พรหมศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นางสาวนันท์นลิน เห่งรวย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นางสาววิทิตยา รักษ์ศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นางสาวสิริมา แสงสงคราม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
9. นางสาวสิริธร ทองนาแค	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
10. นางสาววินิตตา ขาวดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
11. นายนัฏฐณิชา พิบูลนุรักษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
12. นางสาวชลกาญจน์ ศุภสุธีกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

<u>สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ</u>

1. ศ.ดร.สุรินทร์ คำฝอย	รองผู้อำนวยการ
2. ดร.อรพรรณ เวียรชัย	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
3. ดร.ธิดารัตน์ โกมลวานิช	ผู้อำนวยการฝ่ายฯ
4. ดร.จอมพล ทองแป้น	ผู้อำนวยการฝ่ายฯ
5. ดร.ดวงรัตน์ นิ่มอนุสสรณ์กุล	ผู้เชี่ยวชาญนโยบายอาวุโส

6. ดร.พรเพ็ญ แซ่อึ้ง	ผู้เชี่ยวชาญนโยบายอาวุโส
7. นางสาวณัฐฐินันท์ ละลอกแก้ว	ผู้เชี่ยวชาญนโยบายอาวุโส
8. ดร.สุธิดา พิริยะการสกุล	ผู้เชี่ยวชาญนโยบายอาวุโส
9. ดร.ทิฐิวัฒน์ เมชฌ	ผู้เชี่ยวชาญนโยบายอาวุโส
10. ดร.อรรถสิทธิ์ พันธุ์ทรัพย์สกุล	ผู้เชี่ยวชาญนโยบาย
11. นางสาวสิรินพร แดงพ่วง	ผู้เชี่ยวชาญนโยบาย
12. นางสาวศศิเพ็ญ หทัยโชติ	ผู้เชี่ยวชาญนโยบาย
13. ดร.ลัดดาวรรณ เจริญศิริวัฒน์	นักพัฒนานโยบาย
14. นายธีระพงศ์ นามหาพิสม์	นักพัฒนานโยบาย
15. ดร.อรดา ศรีปัญญา	นักพัฒนานโยบาย
16. นางสาวปุณิกา พลอัมพร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
17 นายยงยุทธ โทอิ้ง	หัวหน้าส่วนอาวุโส
18. นางกานตา ทวีรัตน์	หัวหน้าส่วน
19. นางสาวพัชรินทร์ นาใจ	หัวหน้าส่วน
20. นางสาวกชวรรณ ปักครึก	หัวหน้าส่วน
21. นางสาวณัฐธิดา กลิ่นพะยอม	ผู้ช่วยหัวหน้าส่วน
22. นายพรรษพล บุญประเชิญ	เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส
23. นายวิษณุ เหลากุล	เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส
24. นายยุทธพงษ์ ไพคำนาม	เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส
25. นายศรัณย์ ประวิง	เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส
26. นางสาวลอออล จิรศิริวัฒน์	ผู้ประสานงานโครงการงานสื่อสารนโยบาย
27. นางสาวธมนวรรณ จันทรมณี	ผู้ประสานงานวิชาการ
28. นายกฤตนันท์ จันทร์ถอด	ผู้ประสานงานวิชาการ
29. นางสาวกรรณิการ์ ละอองทอง	ผู้ประสานงานวิชาการ

เริ่มประชุมเวลา 9.00 น.

1. ความสำคัญของการกำหนด Mission-Oriented Innovation Policy (MOIP) ในระบบการอุดมศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ คำฝอย รองผู้อำนวยการ สอวช. ได้กล่าวเปิดการประชุมและได้นำเสนอทิศทางและกรอบการขับเคลื่อนกำลังคนทักษะสูงของประเทศ โดยเชื่อมโยงการพัฒนากำลังคนกับการเพิ่มผลิตภาพ การสร้างอุตสาหกรรมและเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ ตลอดจนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนากำลังคน งานวิจัย และเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรม โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- **เป้าหมายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยกำลังคนทักษะสูง** ภายใต้แนวคิด "Opifex Peritus" หรือ "ช่างฝีมือผู้เชี่ยวชาญ" และหลักเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยกำลังคน (Workforce-

Driven Economy) โดยตั้งเป้าเพิ่มสัดส่วนกำลังคนทักษะสูงจากประมาณร้อยละ 15 เป็นร้อยละ 22 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 2.8 ล้านคน เพื่อสนับสนุนการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จาก 20.0 ล้านล้านบาท เป็น 25.5 ล้านล้านบาท

- **2 กลไกหลักในการขับเคลื่อนการเติบโต** ได้แก่
  - **Productivity Uplift** ผ่านกลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการยกระดับทักษะและการปรับทักษะ (Upskill/Reskill) เพื่อเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน
  - **New Growth Engine** ผ่านการสร้างกำลังคนทักษะสูงรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น อุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor) อาหารแห่งอนาคต (Future Food) ยานยนต์ไฟฟ้าและระบบการเดินทางขั้นสูง (EV & Advanced Mobility) ปัญญาประดิษฐ์และเศรษฐกิจดิจิทัล (AI & Digital Economy) และอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง (Advanced Electronics)
- **พัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านจากอุตสาหกรรมเดิมไปสู่อุตสาหกรรมใหม่** โดยมุ่งเปลี่ยนผ่านกำลังคนจากอุตสาหกรรมเดิม (Sunset Industry) สู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต (Sunrise Industry) โดยพัฒนาทักษะใหม่ที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมอนาคต เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) อิเล็กทรอนิกส์กำลัง (Power Electronics) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) วัสดุขั้นสูง (Advanced Materials) เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) เกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) และพลังงานสะอาด
- **ยกระดับบทบาทของไทยในอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง** โดยมุ่งพัฒนาการออกแบบวงจรรวม (IC Design) เทคโนโลยีการบรรจุชิปขั้นสูง (Advanced Packaging) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กำลัง (Power Devices) โฟโตนิกส์ (Photonics) เซนเซอร์ (Sensors) และแผงวงจรพิมพ์และการประกอบแผงวงจรพิมพ์ (PCB/PCBA) ควบคู่กับการสร้างระบบนิเวศด้านเทคโนโลยีและกำลังคนผ่านแผนงาน Siam Silica
- **พัฒนากำลังคนให้เชื่อมโยงกับความต้องการอุตสาหกรรม** ผ่านหลักสูตรเฉพาะทาง พื้นที่ทดลอง (Sandbox), การพัฒนาผู้สอนเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ (Train the Trainer) โครงการวิจัยร่วมกับภาคอุตสาหกรรม (Joint Research Program) และความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อเพิ่มกำลังคนตั้งแต่วิศวกร นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ไปจนถึงผู้เชี่ยวชาญระดับสูงและวิศวกรผู้เชี่ยวชาญหลัก
- **กำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาให้เชื่อมโยงการศึกษา วิจัย และอุตสาหกรรมมากขึ้น** ทั้งในอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์และอุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต (Future Food) โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนากำลังคน และการผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
- **เสนอแนวทางการแบ่งรายได้จากผลสำเร็จ (Pay for Success) ในการพัฒนากำลังคนทักษะสูง** โดยเชื่อมการสนับสนุนงบประมาณกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น การผ่านการประเมินสมรรถนะ การได้งานทักษะสูง และค่าจ้างที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้การลงทุนด้านการพัฒนากำลังคนเกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจน

2. ความสำคัญของแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571-2575

นายจักรกฤษณ์ ลิมปิษเฐียร ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา (สป.อว.) ได้นำเสนอความสำคัญของการจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571–2575 รวมถึงกระบวนการจัดทำแผน ความเชื่อมโยงกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา และกลไกในการขับเคลื่อนแผน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- **แผนด้านการอุดมศึกษาเป็นแผนที่มีกฎหมายรองรับ** ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 11 ซึ่งกำหนดให้กระทรวงอุดมศึกษา จัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ
- **การจัดทำและเสนอแผนมีกระบวนการพิจารณาหลายระดับ** ตั้งแต่ระดับคณะอนุกรรมการด้านนโยบายและแผน คณะกรรมการการอุดมศึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จนถึงคณะรัฐมนตรี ก่อนเชื่อมโยงไปสู่การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา
- **แผนด้านการอุดมศึกษามีความเชื่อมโยงโดยตรงกับวัตถุประสงค์และพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา** ตาม พ.ร.บ. การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 โดยการจัดการศึกษา การวิจัย และการสร้างนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษา รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่กระทรวงเพื่อใช้ในการจัดทำแผนและพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษา
- **แผนด้านการอุดมศึกษาใช้เป็นกรอบในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ** โดยมาตรา 51 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงให้ดำเนินงานสอดคล้องกับกฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนด้านการอุดมศึกษา และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- **แผนด้านการอุดมศึกษาเชื่อมโยงกับกลไกงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน** โดย พ.ร.บ. การอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 มาตรา 50/4 กำหนดให้การใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและแผนด้านการอุดมศึกษา ทั้งนี้ ร่างงบประมาณด้านการอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 มีวงเงินรวมประมาณ 116,287.28 ล้านบาท แบ่งเป็นงบบุคลากรร้อยละ 68.15 งบดำเนินงานและงบรายจ่ายอื่นหรือเงินลงทุนร้อยละ 30.99 และงบลงทุนและเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาร้อยละ 0.86

3. สถานภาพปัจจุบันและเป้าหมายของระบบการอุดมศึกษา พ.ศ. 2571 – 2575 และเป้าหมายของการประชุมระดมความคิดเห็น

ดร.ธิดารัตน์ โกมลวานิช ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายกำลังคนตามความต้องการของประเทศ สอวช. ได้นำเสนอสถานการณ์และแนวโน้มของระบบอุดมศึกษา รวมถึงข้อเสนอกรอบยุทธศาสตร์แผน

ด้านการอุดมศึกษา พ.ศ. 2571–2575 และชี้แจงเป้าหมายของการประชุมความคิดเห็น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- **สถานการณ์อุดมศึกษาไทยยังมีข้อจำกัดในการสนับสนุนขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ** แม้ตัวชี้วัดด้านศักยภาพภายในระบบ เช่น คุณวุฒิอาจารย์และผลงานตีพิมพ์ จะทำได้ตามหรือสูงกว่าเป้าหมาย แต่ตัวชี้วัดด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความสามารถในการแข่งขัน นวัตกรรม สัดส่วนแรงงานทักษะสูง และผลิตภาพแรงงานยังต่ำกว่าเป้าหมาย
- **ตลาดแรงงานและผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก** จากโครงสร้างอุตสาหกรรมที่ยังสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศได้จำกัด ความต้องการแรงงานทักษะสูง การลดลงของประชากรวัยเรียน การเพิ่มบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) และความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเฉพาะบุคคล ส่งผลให้อุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาทักษะที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานมากขึ้น
- **การปรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาสู่ Education 6.0** โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่เชื่อมโยงข้ามศาสตร์ ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี พร้อมทั้งสร้างกำลังคนทักษะสูง (Talent) ที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน และเชื่อมโยงมิติการศึกษา งานวิจัย นวัตกรรม อุตสาหกรรม และพื้นที่เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ
- **หลักการสำคัญในการจัดทำแผน** คือ การปรับทิศทางการผลิตกำลังคนจากรูปแบบมุ่งเน้นด้านอุปทาน (Supply Push) ไปสู่การพัฒนากำลังคนตามความต้องการ (Demand-driven Workforce) โดยส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ควบคู่กับการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ผ่านกลไกระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (National Credit Bank) และ ระเบียนทักษะ (Skill Transcript) พร้อมทั้งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นแหล่งสร้างเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Tech) และสตาร์ทอัพ (Startup) ตลอดจนยกระดับศักยภาพของอาจารย์และปลดล็อกข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ เพื่อเพิ่มความคล่องตัวของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวม

- **กรอบยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2571–2575 ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก** ได้แก่

1. การพัฒนากำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce) พัฒนากำลังคนทักษะสูงที่ตอบโจทย์ประเทศ และ Lifelong Learning

2. การปฏิรูปสถาบันอุดมศึกษา (University Transformation) ปรับหลักสูตรและระบบการเรียนรู้สู่ Education 6.0 สร้างระบบนิเวศนวัตกรรม และผลักดันงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์จริง

3. การพัฒนาหน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency) ยกระดับระบบสนับสนุน การบริหารจัดการ และกลไกอำนวยความสะดวกให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- **ตัวชี้วัดสำคัญ** ได้แก่ การเพิ่มจำนวนบัณฑิตทักษะสูงเข้าสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New Growth Engine) อย่างน้อย 35,000 คน การเพิ่มจำนวนกำลังคนทักษะสูงที่ผ่านกลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ของกระทรวงอุดมศึกษา เข้าสู่ตลาดแรงงานทักษะสูงหรือยกระดับตำแหน่งงาน อย่างน้อย 800,000 คน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิต (Productivity) การเพิ่มสัดส่วนหลักสูตร

ที่ปรับสู่ Education 6.0 เป็นร้อยละ 5 และการพัฒนา Digital-Assistance Platform เพื่อสนับสนุนข้อมูลด้านทักษะ กำลังคน ผลลัพธ์บัณฑิต และการติดตามประเมินผล

- **กลไกขับเคลื่อน** ประกอบด้วยระบบงบประมาณและกองทุนที่หลากหลาย รวมถึงการให้ทุนสนับสนุนงบประมาณแบบร่วมสมทบ (Co-funding) และการให้ทุนสนับสนุนแบบต่อเนื่อง (Multi-year Grant) ควบคู่กับระบบวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน ระบบติดตามผล และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

4. การประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) ข้อเสนอกรอบยุทธศาสตร์แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571-2575

การประชุมระดมสมองความคิดเห็น (Focus Group) ข้อเสนอกรอบยุทธศาสตร์แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2571-2575 ทั้งนี้ในที่ประชุมได้เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยรายละเอียดดังนี้

ประเด็น	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
1. การเชื่อมโยงระหว่างแผนด้านการอุดมศึกษากับแผนด้าน ววน.	● แผนด้านการอุดมศึกษาควรเชื่อมโยงกับแผนด้าน ววน. และขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การผลิตบัณฑิตด้านการเกษตรควรสอดคล้องกับทิศทางการวิจัยด้านการเกษตรในแผน ววน. ● กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาควรสนับสนุนทั้ง เครื่องมือ อุปกรณ์ กำลังคน และทุนการศึกษา ให้ลงไปในพื้นที่ที่ต้องการ ● เสนอให้แผนด้านการอุดมศึกษากำหนด สัดส่วนงบประมาณด้านการพัฒนากำลังคน เช่น 5% ในช่วงปีแรก และเพิ่มอีก 2–3% ในปีต่อ ๆ ไป โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนก่อนเทคโนโลยี ● เสนอให้ทบทวนหรือลดข้อจำกัดด้านกฎหมายและกฎระเบียบ (Regulatory Guillotine) โดย Sandbox ที่ดำเนินการสำเร็จแล้วควรนำไปปรับเป็นกระบวนการปกติ ไม่ควรเป็น Sandbox ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ● เสนอให้ระบุบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม ในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ชัดเจน
2. การอุดหนุนและการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน	● การอุดหนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนในสาขาที่ประเทศต้องการ เช่น EV และ Semiconductor จะช่วยให้การผลิตกำลังคนเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด ● อย่างไรก็ตาม หลักสูตรเหล่านี้ยังมีผู้เรียนน้อยกว่าวิศวกรรมศาสตร์ที่เป็นหลักสูตรดั้งเดิม เนื่องจากผู้เรียนไม่มั่นใจเรื่องการมีงานทำและค่าตอบแทน ● หากมีแรงจูงใจเพิ่มเติม จะช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนมากขึ้น

ประเด็น	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	● หากต้องการผลิตกำลังคนสำหรับ New Growth Engine จำเป็นต้องหารือด้านงบประมาณกับสำนักงบประมาณ
3. Guiding Principle	● Guiding Principle ไม่ควรสร้าง Ecosystem ที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาแข่งขันกัน แต่ควรสร้างบรรยากาศและกลไกที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ● ควรทบทวนหรือกีโยติน กฎและระเบียบที่เป็นเงื่อนไขให้สถาบันอุดมศึกษาต้องแข่งขันกัน
ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำลังคนทักษะสูง (High Skilled Workforce)	
4. การเชื่อมโยง Credit Bank คลังหน่วยกิตและการโอนหน่วยกิต	● สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่มี Credit Bank อยู่แล้ว ควรเน้นการเชื่อมโยงให้สามารถกลับเข้ามาอยู่ในระบบเดียวกัน ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มี ควรพิจารณาแนวทางสนับสนุนให้สามารถเข้าร่วมได้ โดย ไม่ใช้แนวทางแบบ One size fits all แต่ควร Customize ให้เหมาะสมกับแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ● ควรมีแกนกลางที่ช่วยให้เมื่อหลักสูตรหรือหน่วยกิตได้รับการอนุมัติจากสถาบันอุดมศึกษาหนึ่งแล้ว สามารถขับเคลื่อนหรือเชื่อมโยงไปยังสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้ ● การเชื่อมโยงหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอาจช่วยลด ความซ้ำซ้อนและการแข่งขันในการสร้างหลักสูตร ● ปัจจุบันขั้นตอนและรายละเอียดด้านเอกสารสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าสู่ระบบยังค่อนข้างมากและยาก ทำให้ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองในระบบยังมีจำนวนไม่มาก
5. ขอบเขตของ Lifelong Learning	● ควรกลับมาพิจารณาพื้นฐานและขอบเขตของ Lifelong Learning (LLL) ให้ชัดเจน เพื่อให้ทุกสถาบันอุดมศึกษาดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ● LLL ควรเชื่อมโยงกับ Upskill/Reskill และ Credit Bank เพื่อเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง
ยุทธศาสตร์ 2 ปฏิรูปอุดมศึกษา (University Transformation)	
6. การปรับหลักสูตร	● Sandbox ○ ควรพิจารณา กีโยติน Sandbox และวัดผลในระดับ Initiative มากกว่าการวัดที่ตัว Sandbox โดยหาก Sandbox ประสบความสำเร็จแล้วควรนำเข้าสู่กระบวนการปกติ ○ ควรมีกลไกที่ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถปรับหลักสูตรได้คล่องตัวขึ้น รวมถึงพิจารณาบทบาทของ สป.อว. ในการสนับสนุนการปรับหลักสูตร

ประเด็น	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	● การเรียนรู้ตลอดชีวิต และ Non-degree ○ ควรให้ความสำคัญกับ LLL, Upskill/Reskill และ Non-degree โดยไม่จำเป็นต้อง Fixed อยู่กับหลักสูตร Degree เท่านั้น ● หลักสูตร Degree และการเรียนรู้กับสถานประกอบการ ○ นักศึกษาชั้นปีที่ 3–4 ควรสามารถออกไป Train/Internship กับสถานประกอบการ และเชื่อมโยงกับเครือข่ายการจ้างงาน ○ แนวทางดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับ ตลาดนัดศึกษา ซึ่งเป้าหมายสูงสุด คือ การจ้างงานในต่างประเทศ
7. การปรับหลักสูตรและความยืดหยุ่นของ Curriculum Design	● ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีหลักสูตร Non-STEM จำนวนมาก ขณะที่หลักสูตรบูรณาการบางหลักสูตรอาจมีข้อจำกัดในการนำไปสมัครงาน เช่น Financial Science อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมที่จะปรับตัว ● ควรส่งเสริมหลักสูตรบูรณาการระหว่าง STEM และ Non-STEM และการ ควบรวมสาขาวิชาให้เป็นสหสาขา (Multidisciplinary) ● การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) ยังมีข้อจำกัดจากกฎเกณฑ์ เช่น ชื่อหลักสูตร คุณสมบัติของอาจารย์ และข้อกำหนดว่าอาจารย์คนใดสามารถหรือไม่สามารถอยู่ในหลักสูตรได้ ● เห็นด้วยว่าหลักสูตรควรมีมาตรฐาน แต่ควรเพิ่มความยืดหยุ่นในเรื่องคุณสมบัติและจำนวนอาจารย์
8. การทำงานร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาและการสนับสนุนในพื้นที่	● หลายสถาบันอุดมศึกษายังไม่ได้ทำงานร่วมกันมากนัก ขณะที่ อว. ส่วนหน้า มีโจทย์วิจัยหลายเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถทำร่วมกันได้ ● ผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยจริง คือ คนในพื้นที่ แต่การสนับสนุนผ่านงบจังหวัดยังมีข้อจำกัดและขอได้ค่อนข้างยาก ● เสนอให้พิจารณางบจาก อว. ส่วนหน้าและกองทุนอุดม ฯ เพื่อสนับสนุนงานวิจัยและการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพิ่มเติม ● ควรสนับสนุนการถ่ายถอดองค์ความรู้ (Know-how) ของสถาบันอุดมศึกษาไปยังภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตร
9. Science Park และพื้นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน	● อยากเห็น Science Park ของประเทศ และพื้นที่ส่วนกลางในลักษณะ Sharing ที่สถานประกอบการ ภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรม สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้
10. การกำหนดโจทย์ประเทศและบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา	● โจทย์ระดับประเทศ เช่น Food Security มีทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ แต่บางโจทย์ในระดับ Prototype อาจเกินศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา

ประเด็น	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	● โจทย์ของประเทศจึงควรถูกย่อยให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เพื่อให้แต่ละสถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการตามบทบาทและศักยภาพของตนเองได้ ● ระบบอุดมศึกษาจึงควรกำหนดทิศทางของโจทย์ (Steer) ให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น แล้วให้สถาบันอุดมศึกษาเลือกโจทย์ตามศักยภาพ ● ควรนำความเชี่ยวชาญของแต่ละสถาบันอุดมศึกษามาทำงานร่วมกันในโจทย์เดียวกัน โดยไม่จำเป็นต้องยุบ รวม หรือหลอมรวมสถาบันอุดมศึกษา ● ควรบูรณาการ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เข้ามาในการแก้โจทย์ด้วย ● ด้าน IP ควรมีระบบช่วยอาจารย์ให้สามารถพัฒนาผลงานไปจนถึงการจด IP และช่วยแนะนำว่าผลงานใดควรรอก่อนการตีพิมพ์เพื่อดำเนินการด้านสิทธิบัตร ● ควรมีกลไก Co-fund หรือกองทุนสนับสนุน Innovation/Prototype ในระยะแรก และอาจต่อยอดด้วย Venture Capital จากภาคเอกชน ● ควรนำความเชี่ยวชาญของหลายสถาบันอุดมศึกษามาร่วมกันแก้โจทย์เดียวกัน โดยไม่จำเป็นต้องยุบรวมหรือหลอมรวมสถาบันอุดมศึกษา
11. ตัวชี้วัดและการประเมินผลงานวิจัย	● ควรพัฒนาตัวชี้วัดให้มี Maturity และเหมาะสมกับแต่ละศาสตร์ เนื่องจาก Output ที่เป็นที่ยอมรับของแต่ละศาสตร์แตกต่างกัน ● การวิจัยไม่ควรติดกับดักเรื่อง จำนวนผลงาน เพราะอาจทำให้เกิดการบิดเบือน เช่น ผลงาน 1 ชิ้นที่สร้างคุณค่า อาจมีคุณค่ามากกว่าผลงาน 10 ชิ้น ควรให้ความสำคัญกับ ประสิทธิภาพและการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ มากกว่าปริมาณผลงาน
ยุทธศาสตร์ 3 หน่วยงานอำนวยความสะดวก (Facilitation Agency)	
12. การติดตามผลลัพธ์ของบัณฑิต	● ตัวอย่างจากประเทศเกาหลี มีการใช้ข้อมูลการเสียภาษีของบัณฑิตเพื่อสะท้อนผลลัพธ์ด้านรายได้และการมีงานทำ โดยข้อมูลดังกล่าวต้องเป็นข้อมูลที่เป็นความลับ ● การประเมินเพียงครั้งเดียวอาจ ไม่สะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง จึงควรพิจารณาข้อมูลที่สามารถติดตามผลได้ต่อเนื่อง ● มีข้อเสนอให้เชื่อมโยงข้อมูลกับประกันสังคมและข้อมูลผู้เสียภาษี เพื่อใช้ติดตามการมีงานทำและการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ของบัณฑิต
13. เป้าหมายของกองทุนและระบบสนับสนุน	● ควรกำหนดเป้าหมายให้สามารถนำเงินกลับเข้าสู่กองทุนได้ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดว่ากองทุนต้องมีกำไร

ประเด็น	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	● สิ่งสำคัญ คือ การสร้างผลกระทบทางสังคม ● ควรมองในระดับระบบ (system) มากกว่าจำกัดกรอบเฉพาะเรื่องนวัตกรรม เพราะการกำหนดเงื่อนไขเฉพาะ อาจเป็นการตีกรอบมากเกินไป ● สำหรับ Holding Company ของสถาบันอุดมศึกษา มีการมองถึงการให้เงินทุนหมุนเวียนกลับเข้าสู่ระบบ และการมีเทคโนโลยีที่สร้างผลกระทบต่อส่วนรวม
14. การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษา	● เสนอตัวอย่างการจัดการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1–2 ของสถาบันอุดมศึกษาวลัยลักษณ์ โดยใช้อาจารย์ต่างชาติและแบ่งเรียนเป็นห้องขนาดเล็ก โดยก่อนเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับ A แต่หลังเรียน 2 ปี สัดส่วนนักศึกษาระดับ A ลดลง และระดับ B เพิ่มขึ้นอย่างมาก

ปิดประชุม 12.00 น.